NU FUGI, ZIUA MEA FRUMOASĂ
OCTAV PANCU—IAȘI
1970

Proza lui Octav Pancu-Iaşi descoperă un adevăr elementar al psihologiei infantile, care face farmecul literaturii pentru copii de totdeauna: visul copilului de a fi mare. Eroii săi de zece ani se doresc „barbaţi" şi, crezînd cu seriozitate în acest vis, se poartă şi vorbesc ca şi cei mari.

Tot ce se întîmplă în povestirile lui Octav Pancu-Iaşi se orientează după modelul celor mari, şi urmarirea cu simpatie a felului cum acest mit al maturităţii acţionează în sufletul copilului, modelîndu-l, dă savoare povestirii.

În romanul *Marea bătălie de la Iazul Mic* (1953), nu numai organizarea „amiralităţii" pe iazul de la marginea oraşului, cu disciplina „militarescă" imitată de copii, nu numai visul marinăriei ca simbol al bărbăţiei omului în lupta cu primejdiile vieţii, dar şi caracterul, conformaţia etică a eroilor stau sub semnul aceluiaşi mit: copiii hrănesc un secret ideal al cavalerismului, cu care se confundă în sinea lor, corectîndu-şi defectele.

Romanul mai descoperă şi o altă constantă a mentalităţii infantile universale - nevoia de evadarea din realul

imediat, în care mitul interior al maturității e în contradicție neîmpăcată cu intruziunea directă a maturilor în viața copilului. Apărarea sau recucerirea unui loc real, care să ofere cadrul desfășurării visului evădarii, e o temă clasică a literaturii pentru copii. Paginile care redau „bătălia" propriu-zisă de la Iazul Mic sînt dintre cele mai bune ale genului. Ceea ce a istoricizat în mare măsură, însă această carte este faptul că autorul, cedînd presiunii clișeelor la modă, a introdus în poezia aventurii, care domină Marea batalie de la Iazul Mic, situații false și personaje schematice care alterează sunetul pur al cărții. În povestirile ulterioare, viziunea asupra copilăriei e păstrată, evitîndu-se, adesea, șabloanele idilizante. În textele din *Are tata doi baieți* (1956), *Fat-Frumos cînd era mic* (1963) sau *Nu fugi, ziua mea frumoasa* (1970), scriitorul realizează, cu delicatețe, discreție și umor, negrăitul infantil. Pentru el, copilul este un om în devenire, surprins într-un stadiu al căutarii omeniei sale în care dispoziția mitică nu i s-a atrofiat încă, iar tentația luciditații nu i-a uscat prospețimea.

În al doilea roman, *Cartea cu ochi albastri* (1959), copilul descoperă existența celorlalți. Lumea în care evoluează personajul (un baiat orfan) e marcată de o gravitate străină, copilul cunoaște suferința și singurătatea, descoperind limanul pe care-l poate oferi prietenia. Octav Pancu-Iași este unul dintre cei mai talentați scriitori pentru cei mici din perioada postbelică.

Cuprins

STRÎNGEŢI PUMNII PENTRU MINE, BĂIEŢI! 4

TRISTEŢE 7

NU FUGI, ZIUA MEA FRUMOASĂ! 9

SECRETUL 12

DIN TOATE CÎTE PUȚIN 15

FRUMOS 17

ARHIMEDE REDIVIVUS 19

„VULPOII" 22

DUMINICA DE MARTIE 24

SĂBII ŞI SĂBIOARE 26

DACĂ S—A ÎNTÎMPLAT 28

MINUNEA 30

OMUL DE LA FEREASTRĂ 33

MĂCAR UN CUVINŢEL 35

CLANŢA 37

VĂ UREZ SĂ FIŢI SĂNĂTOŞI ! 40

PRIMA CU A DOUA RĂSTURNATĂ 43

RECUNOSC: EU SÎNT DOMNU' „DA, VĂ ROG!" 54

CU MÎINILE GOALE 57

ZECE CARE CU TRADIŢIE 59

CEAI ÎN DOI 64

SONERIA ŞI DOMNUL FĂRĂ CRAVATĂ 69
ZMEUL PORTOCALIU 71
UN BĂRBAT LA CASA OMULUI 73
A VENIT VARA, TRA—LA—LA 75
DUMINICA, TOTDEAUNA ALTFEL 77
STROPITORILE BĂIATULUI FRUMOS 79
CU CINE SEMĂN? 81
ŢARAUNDEVINERIERAJOI 83
SEARA ÎN CARE A FOST ZIUA BUNICULUI 85
PRIMA ZI, DACĂ VĂ INTERESEAZĂ... 87
TATA S—AR PUTEA SĂ PLECE... 89
PE MÎINE, TRANDAFIRULE 90
POVESTE FĂRĂ MISTER 92

STRÎNGEŢI PUMNII PENTRU MINE, BĂIEŢI!

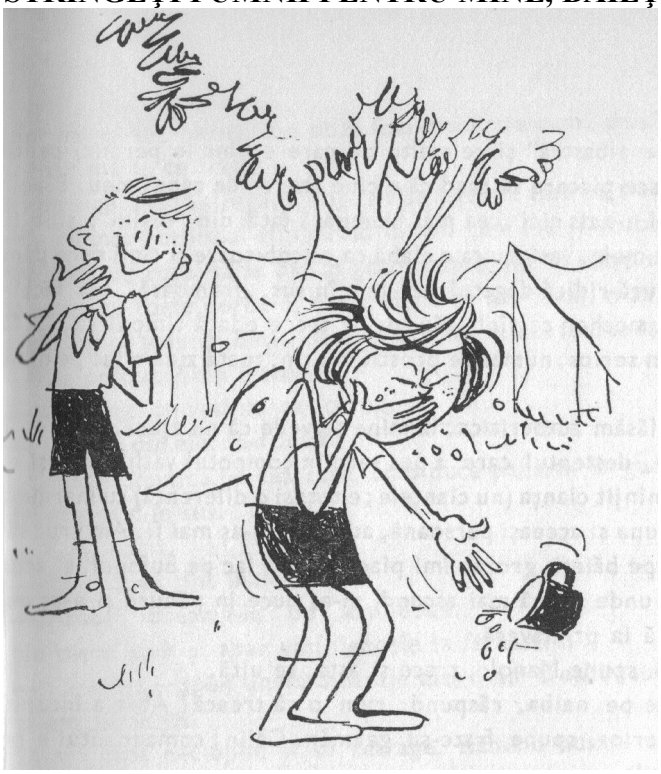

—Dragi tovarăşi, situaţia e albastră, mă mir cavă mai vine să rîdeţi. Ieri un deştept a pus sare în compotul celei mai frumoase fete din Vaslui, azi nu se ştie cine a uns clanţele cu marmeladă. Ce—i aici, tabără sau circ? Vă rog să vă potoliţi, sînteţi băieţi mari, ar trebui să vă gîndiţi un pic!

Şi spunînd acestea, comandantul unităţii ieşi din dormitorul nostru. Cele de mai sus sînt rezumatul meu la cuvintele lui, un rezumat exact în esenţă, înţelegeţi, limbajul îmi aparţine în întregime. Comandantul e profesor de limba română, vă daţi seama că a citit cîteva biblioteci, probabil că nici prin somn n—ar spune

7

„situaţie albastră" şi celelalte pe care eu mi le permit, pentru că—mi face plăcere să cred că e cine ştie ce de capul meu. Bineînţeles, el n—a zis nici „cea mai frumoasă fată din Vaslui", sînt tot vorbele mele, vasluianca e slabă ca o scobitoare şi cînd duce paharul la gură ridică degetul cel mic în sus, „frumoasă" am făcut—o eu, de şmecher ce sînt, zău, de—ar trece odată timpul să mă fac şi eu om serios, numai de prostii mă ţin, toată ziua o fac pe nebunul.

Dar să lăsăm autocritica, la mine se vede că nu ajută.

Ei bine, deşteptul care a pus sare în compotul vasluiencei şi cel care a mînjit clanţa (nu clanţele; e totuşi o diferenţă) cu marmeladă sînt una şi aceeaşi persoană, adică eu, n—aş mai fi. Am vrut să—i distrez pe băieţi, grozav îmi place cînd o fac pe bufonul, şi acum nu ştiu unde să mă mai ascund, m—aş duce în pădure şi n—aş mai ieşi pînă la primăvară.

—Lasă, spune Manole, trece şi asta, se uită.

—Trece pe naiba, răspund, cum o să treacă? Abia a început.

—Fii serios, spune frate—su geamăn, Călin; comandantul e om cumsecade.

—Este, răspund, el este, dar acuma e vorba de mine.

—Ai aerul că—ţi pare rău, spune matematicianul, nu ştiu cum îl cheamă, are un nume de împărat roman, mi se pare că Octavian sau Cezar, în fine, ceva pe aici.

—Chiar îmi pare rău, răspund, ar trebui să fac ceva şi nu ştiu ce.

—Lasă—te de glume, spune matematicianul—împărat, hai să ne culcăm, o să visezi că eşti un îngeraş şi mîine o să—ţi treacă.

—Nici nu mă gîndesc să mă culc, răspund, noaptea dorm buştean şi mîine mă scol tot un nătărău.

—Bine, fă ce vrei, dar lasă—ne pe noi să dormim.

—Noapte bună, le strig, şi ies pe coridor.

Lumina e aprinsă pe coridor. Mă plimb o vreme cu mîinile în buzunare, mă uit la fotografiile

înrămate, una e de la Bicaz, alta de pe Valea Oltului, a treia înfăţişează o cabană mică în vîrful
8
unor munţi înzăpeziţi; e o poză foarte nu ştiu cum, de cîte ori o privesc mă ia cu frig.

Ies pe alee, fac la stînga, ajung la vila fetelor. Încă nu s—au culcat, abia a sunat gornistul stingerea, le aud cum rîd şi vorbesc tare. Nu prea am curaj să le bat în geam, astea sînt în stare să arunce în mine cu toate pernele, dar trebuie să am curaj, n—au decît să arunce şi cu scaune. Bat. lese una, Corina, o fată foarte simpatică.

—Ce pofteşti? mă întreabă.

—Cheam—o pe vasluianca! o rog.

—Pe care din ele, că—s două?

Eram să—i spun că pe cea care, cînd duce paharul la gură, ridică degetul mic în sus.

—Cea înaltă.

—Amîndouă sînt înalte.

—Atunci cheamă—le pe amîndouă.

Nu trece mult şi apar vasluiencele la fereastră.

—Cu tine, îi spun uneia dintrele ele, n—am treabă, scuză—mă că te—am deranjat.

Ea mă face necioplit şi se retrage. Rămîne numai cea căreia i—am deşertat solniţa în compot.

—Am venit să—ţi spun că eu ţi—am pus sare în compot.

—Mulţumesc pentru informaţie.

—Şi—am mai venit să te rog să mă ierţi.

—Eşti un...

Nu spune ce sînt. Îi răspund:

—Sînt tot ce vrei, dar iartă—mă!

—Mai bine du—te şi te culcă!

—Nu pot. Mi se întîmplă ceva nemaipomenit.

—Ce?

—Habar n—am. Probabil vreau să mă fac băiat de treabă.

—Era şi timpul.

—Crede—mă, e o chestiune foarte serioasă. Mi se întîmplă ceva nemaipomenit! Mă ierţi?

—Mă mai gîndesc şi—ţi spun mîine.

9

—Mi—ai face un mare serviciu dacă m—ai ierta acum.

—Bine, du—te!

—N—o să te mai necăjesc, îţi promit.

—Am auzit, du—te!

—Noapte bună. Adică...

—Ce mai vrei ?

—Lasă... Noapte bună.

Voiam să—i mai spun să nu mai ridice degetul mic cînd duce paharul la gură, dar mi—am dat seama că nu era momentul.

Plec spre vi la comandanţi lor. Îi găsesc în faţa uşii stînd în fotoliile de paie şi fumînd. Cineva tocmai spune că nu crede în farfuriile zburătoare. Altul îi răspunde că el crede. Şi eu cred, dar acuma părerea mea nu face doi bani. Dau bună seara şi—l rog pe tovarăşul Adamescu să vină puţin cu mine.

—S—a întîmplat ceva? sare el.

—S—a întîmplat.

—Ce? întreabă tovarăşa de muzică.

—Nu vă speriaţi, răspund, e ceva care s—a întîmplat azi—dimineaţă.

O iau înainte şi tovarăşul Adamescu vine după mine. Aş merge aşa pînă la capătul pămîntului, dar mă opresc deodată şi spun:

—Eu am pus sarea în compot şi tot eu am uns clanţa cu marmeladă.

—Foarte urît, mă întrerupe el.

—Dacă era frumos, nu veneam să spun. Vreau să vă cer scuze.

—Asta mai merge, spune el. Dar cum de ţi—a venit?

—Cred că era timpul, spun.
—Şi eu cred, spune el.
—Eu nu prea obişnuiam să—mi cer scuze, mai spun. Acum mi s—a întîmplat ceva nemaipomenit. Mă întreb însă dacă mîine n—am s—o iau de la început.
—M—ar bucura să n—o iei.
—Dar dacă o iau ?
—Ce să—ţi spun? Numai de tine depinde.
10
—Bine, spun, vă mulţumesc că m—aţi ascultat.
—Eşti grozav de protocolar, rîde el.
Ne spunem noapte bună şi plec.
Băieţii s—au culcat. Mă dezbrac pe întuneric, îmi pun pijamaua şi mă sui în pat. „Totul e ca mîine să n—o iau de la început, îmi spun. Ar fi păcat. Ar fi păcat, aşa, în general, dar şi pentru că, poate, vasluianca şi comandantul se gîndesc acum la mine, le—a plăcut chestia cu scuzele, şi—au zis că viaţa e frumoasă, că oameni i au obraz. Ar fi păcat să creadă asta numai o noapte. Şi totul depinde numai de mine. Strîngeţi pumnii pentru mine, băieţi!".
11

TRISTEŢE

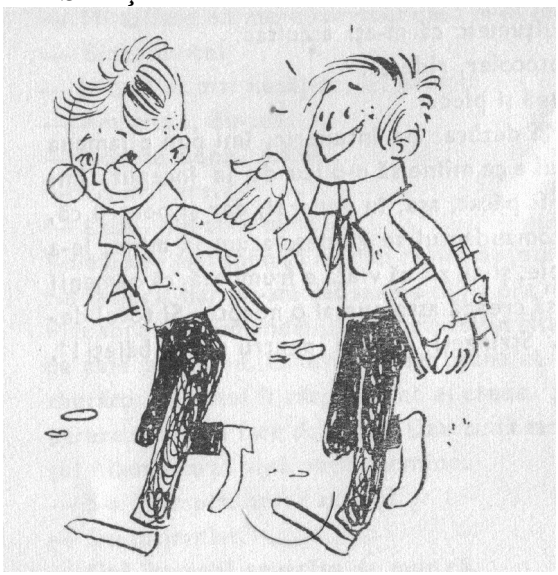

Poate că n—ar trebui să staţi în picioare, sînt scaune destule, şi două fotolii, şi balansoarul nu vă supăraţi, aşa îmi daţi impresia că sînteţi gata de plecare şi mă simt nu ştiu cum să povestesc unor oameni grăbiţi; totdeauna oamenii grăbiţi m—au intimidat, au parcă ceva superior în priviri, în gesturi; dacă nu staţi jos, mă las păgubaş.

Nu—i o poveste lungă, nu—i una complicată, stufoasă, plină de paranteze, pe cuvînt că durează mai puţin de cinci minute, şi nici eu nu sînt un povestitor din aceia cărora le place să se asculte vorbind, îi dau drumul repede, nu mă opresc la amănunte; deşi cunosc totul cum îmi cunosc buzunarele, o să vedeţi, apăs tot timpul pe accelerator, las să se creadă că cel mai nerăbdător să afle sfîrşitul sînt tot eu, eu care îl ştiu şi îl *reştiu*.

Sigur, puteţi sta şi pe covor, fiecare cum se simte mai bine, îmi place ca omul cînd mă ascultă să se simtă bine.

12

Unde rămăsesem? Da, la cuvîntul de onoare. Am desigur, destule defecte — cine nu are? — dar cuvîntul nu mi—l dau pentru orice fleac, e o chestie care n—am învăţat—o de la cineva anume; eram printr—a patra sau a cincea cînd mi—a venit mie, aşa, să nu—mi dau cuvîntul pentru toate nimicurile, am început să ţin la cuvîntul meu, mi s—a părut mie că—i mai bine. Îmi aduc aminte că într—o vară, în tabără, la Homorod, pentru că nu se oprise ploaia de vreo trei zile, sau naiba ştie, poate că nu din cauza ploii, poate pentru că mi—era dor de acasă, de cărţile mele, de puiul meu de pernă, de ceaşca mea cu elefantul caraghios pictat pe ea, i—am spus co mandantului că vreau să plec, că—mi fac bagajele şi plec. Bine înţeles, el m—a convins să rămîn, nu i—au trebuit nici două minute să mă convingă, dar ce m—a supărat a fost că m—a pus să—mi dau cuvîntul de onoare că n—o să mai fac aşa ceva. „Nu, asta nu pot, i—am spus, dacă mă apucă din nou cheful de ducă, praful se alege din cuvîntul meu. N—a mai insistat, era un om care se pricepea cum să vorbească cu tine, cum să te ia şi toate celelalte, a zis „bine, dacă nu poţi să—ţi dai cuvîntul, nu ţi—l cer, am toată încrederea, etcaetera, etcaetera!" şi mi—a trecut supărarea, de fapt nici nu—mi place să fiu supărat pe cineva, mai cu seamă pe oamenii cumsecade. Acum însă e altceva, dacă n—aş fi supărat, m—aş socoti omul cel mai uşuratic din lume, vă rog să mă înţelegeţi, de asta vă şi povestesc. Mă prezint, cum ştiţi, la Olimpiada de matematică, faza pe oraş. Probele încep la ora nouă, dar toată lumea se adună de pe la opt, e firesc. întru în vorbă cu un ochelarist, de altfel mutră de deştept, semăna leit cu tipul acela care a vorbit sîmbătă la tele—enciclopedie despre poezie şi matematică. „Cum te cheamă? unde înveţi, te—ai mai prezentat şi anul trecut? ce brînză ai făcut?" mă rog, ne punem noi vreo sută de întrebări şi pe la nouă fără un sfert eram prieteni la toartă, verificam dacă ştim una şi alta, descopeream că ceea ce ne atrage deopotrivă din matematică nu—i, cum s—ar crede, algebra, ci geometria, pur şi simplu geometria; spunea el una, spuneam eu alta; nici dacă ne ştiam de la grădiniţă nu eram mai prieteni. în fine, sună de intrare la examen şi, în timp ce urcam doi cîte doi scările, îi spun că m—am gîndit să stăm în aceeaşi bancă. Ei bine, dacă mi—ar fi răspuns da, dacă mi—ar fi răspuns nu, sau dacă mi—ar fi răspuns şi da

și nu, n—aș fi fost atît de mirat, n—aș fi făcut mutra aceea de cimpanzeu cum am făcut—o cînd m—a întrebat: „De ce?" Cum adică de ce? Pentru că ne împrietenisem, pentru că trăncănisem, trăncănisem o oră încheiată, pentru că înconjurasem unul lîngă altul curtea de vreo sută de ori, pentru că, deși nu i—o spusesem, mă gîndisem să—l invit pe urmă la o sticlă de „Pepsi", pentru că atunci cînd m—a întrebat dacă îmi place vreo fată nu i—am răspuns că asta e o treabă care nu—l privește, ci i—am dat chiar și numele Alidei Gălățeanu, i—am spus că se îmbracă băiețește, ba pînă și faptul că—i place ciocolata cu alune i—am spus. Cum adică de ce? Nu mlă pricep ce i—a venit cu de ce—ul ăsta păcătos. „Te—am întreba, mi—a spus, pentru că vreau să știu ce ai de gînd. Nu mi—ar place să copiezi de la mine." „Fii serios, i—am răspuns, nici nu—mi trece prin minte să copiez de la tine, n—am copiat de cînd mă știu, dacă mă gîndesc bine cred că mi—e și greață de așa ceva." Totul trebuia să se încheie aici, și grozav m—aș fi bucurat dacă se încheia aici, dar el, nici mai mult, nici mai puțin, mi—a cerut să—mi dau cuvîntul de onoare că n—am să copiez. Mi s—a urcat sîngele în cap. L—am părăsit fără să—i mai spun o vorbă, m—am dus în altă clasă și am făcut teza așa cum știți, adică nu m—am calificat la faza pe țară.

Asta voiam să vă povestesc, pentru asta v—am reținut; de mirare este că tocmai eu nu m—am calificat mai departe, că tocmai eu n—am fost la înălțimea așteptărilor voastre, etcaetera, etcaetera n—are nici un rost. N—am fost emoționat, cum credeți voi, nu m—am grăbit, cum credeți voi, ci numai am fost trist, teribil de trist, nemaipomenit de trist.

Nu vreți s—o rog pe mama să vă aducă niște cireșe?

NU FUGI, ZIUA MEA FRUMOASĂ!

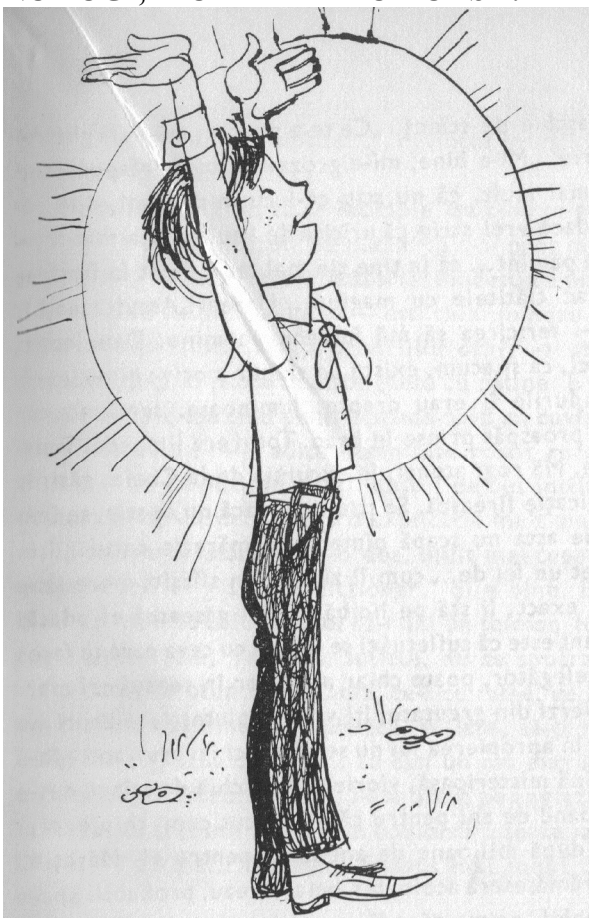

Totul era limpede. însuşi acest cuvînt *limpede,* pe care îl rostea din cînd în cînd cu inima uşoară, îi suna ca un pahar de cristal a cărei buză ai atins—o cu un bobîrnac, sunet straniu care parcă nu se adresează auzului, ci privirii, şi—ţi aduce în faţa ochilor strălucirea limpede a unui ţurţure de gheaţă, şi cerul limpede aşa cum n—a fost decît o dată, atunci cînd ai vrut tu să fie aşa, şi ai rugat toţi norii să se destrame, şi ei te—au ascultat. Totul era limpede, avea ceva din clipocitul izvorului acela de la Cheia, pe care cînd îl descoperise, chiuise atît de tare, încît a văzut cu ochii lui cum

15

se desprinde o aşchie de stîncă. „Ce te—a apucat, mă?" îl ghiontise atunci Valeriu. „Mi—e bine, mi—e grozav de bine, răspunsese, nu mă întreba mai mult, că nu ştiu ce—i cu mine; îmi vine să strig... orice... dacă vrei strig că urîţica de Paula e cea mai frumoasă fată de pe pămînt... că la tine ţin mai mult decît la fratele meu... că—mi plac clătitele cu magiun... Heeeei! Ascultaaaaţi! Cine nu ştie ce—i fericirea să mă întrebe pe mine. Dau lecţii graaaatis!" Atunci, ca şi acum, exista un singur motiv: nimic nu—l apăsat toate gîndurile îi erau drepte, luminoase, semănau cu nişte lumînările proaspăt prinse în brad. Totul era limpede. Toate erau în ordine. Mă rog, atunci, în excursia de la Cheia, găsise stării sale o explicaţie firească. Se ştie... şi, dacă nu se ştie, se învaţă la şcoală, de asta nu scapă nimeni, că măreţia naturii îţi strecoară în suflet un fel de... cum îi zice?... în sfîrşit, n—are importanţă numele exact, îi stă pe limbă, o să—l găsească el odată şi odată, important este că sufletul ţi se umple cu ceva care te face mai bun, mai înţelegător, poate chiar mai uşor în sensul cel mai exact, adică îţi pierzi din greutate, îţi vine să pluteşti, să zbori... Dar acum ? Acum în apropierea lui nu se afla nici izvorul acela învăluit într—o lumină misterioasă, viorie, nici aşchia de stîncă desprinsă după milioane de ani pentru că i—a plăcut cum chiuie el. care şi—a părăsit după milioane de ani locul pentru el. Măreţia şi toate celelalte rămăseseră acolo, la Cheia, făceau, probabil, poezii, lingeau, probabil, prima zăpadă, aprindeau, probabil, cozile veveriţelor ca să vadă cum ard iarna nişte flăcări roşii. Acum el era acasă singur, stătea în mijlocul camerei, pe burtă, plimbîndu—şi un deget printre frunzele verzi, şi gri, şi negre ale covorului, nu auzea decît ticăitul înăbuşit al ceasului de pe masă şi, din cînd în cînd, trîntindu—se uşa liftului. Ce explicaţie ar fi putut găsi acum faptului că—şi simţea inima ca un fulg, că—i venea mereu să se ridice şi să se aşeze în faţa oglinzii casase privească cum surîde, să vadă cum

îi stă cînd surîde, aşa, firesc, precum respiră sau doarme? Ce explicaţie ar fi putut găsi acum faptului că se trezea rostind:
16
„E limpede... limpede...", cuvîntul însuşi sunîndu—i cum nu se poate mai limpede?

„E posibil, îşi zise, să se întîmple aşa cînd te gîndeşti că a trecut o zi la capătul căreia nu numai că n—ai prea multe să—ţi reproşezi, dar — la naiba cu prefăcătoria! modestia e un lucru minunat, nu însă cînd ne minţim cu ea — eşti chiar mîndru de tine, ai făcut ceva care te ridică în faţa propriilor ochi, i—ai strînge parcă singur mîna şi ţi—ai promite nişte ghete cu patine. E posibil, îşi zise, să se întîmple aşa cînd pentru prima oară un cuvînt cum e acesta: d e m n i t a t e — adică demnitate rostit rar, fără grabă, pe silabe — un cuvînt, de altfel, destul de des întîlnit, fără nici un mister, îţi apare deodată cu o explicaţie mult mai profundă decît ar fi cineva în stare să ţi—o dea, mult mai cuprinzătoare şi mai exactă decît ai găsi—o în dicţionar." Şi e bine. E neînchipuit de bine. îţi vine să chiui şi apoi să—i dai un telefon lui Valeriu şi să—l rogi: „Valeriule, Valerică, suflete, nu te supăra, mai întreabă—mă o dată, ca atunci, la Cheia, ce—i cu mine, ce m—a apucat? Am un chef nemaipomenit, Valerică, suflete, să—ţi răspund că mi—e bine, mi—e grozav de bine... tu eşti un om extraordinar... Paula e frumuseţea întruchipată... i—am bătut pe englezi şi pe brazilieni la fotbal cu trei mii patru sute douăzeci şi şapte la zero!"

D e m n i t a t e... Doamne, frumos mai sună! Şi adevărat mai sună!

Sună aşa, *cam aşa,* pentru că frumuseţea şi adevărul sînt atît de greu de exprimat cu precizie, of!... Domnul Dănuţ din ultima bancă n—are altceva mai bun de făcut şi se apucă să guiţe în ora de istorie. Domnul Dănuţ este atît de laş, încît cînd întreabă profesorul cine a fost neobrăzatul, nu se ridică, se apleacă şi tace, se preface că—şi leagă un şiret. Profesorul insistă. „Cine?" Şi din nou: „Cine?" Şi iarăşi: „Cine?" Domnul Dănuţ a sfîrşit cu legatul şiretului şi acum se uită în plafon. Atunci te ridici şi tu şi spui:
—Eu.
—Ce, tu?! eşti întrebat.
17
—Eu sînt neobrăzatul.
—Pe tine te cunosc. Eşti un băiat liniştit.
—Vă rog să mă iertaţi! Azi mi—am dat în petic.
—Stai jos! Te cunosc destul de bine.
—Vă rog să mă iertaţi! Eu am guiţat, adică vreau să spun că în clasă s—a auzit un guiţat şi cum nimeni nu şi—l recunoaşte, s—ar putea ca eu... Cineva trebuie să fi făcut asta.
—Îţi convine să te notez în condica clasei ca nedisciplinat?
—Nu—mi convine, dar asta—i situaţia. Dumneavoastră aţi auzit un guiţat. N—a venit din altă clasă. Şi aici nu şi—l recunoaşte nimeni. *Cineva trebuie să şi—l recunoască.*
—Bine, stai jos, o să mă plîng tovarăşei dirigintă de comportarea ta.

Şi ora se sfîrşeşte şi vine recreaţia. Şi vine recreaţia, şi o dată cu ea vine şi Dănuţ care îţi arde două palme zdravene, că—ţi mai ţiuie şi acum urechile:
—Ce? O faci pe zmeul cu mine ? Faci eroism ieftin cu mine? Acum du—te şi mă reclamă, du—te şi mă reclamă, ai motiv să mă reclami. Dacă nu te duci, îţi mai trag cîteva.
—Mai uşor, mai uşurel cu ameninţările. Aste două palme o să ţi le înapoiez cu prima ocazie, dar nu obişnuiesc să pîrăsc.
—Despre ce primă ocazie vorbeşti ?
—Ce, eşti grăbit?
—Sînt.
—Regret. Eu nu. Am o groază de treburi. Prima ar fi că aştept să mă cheme tovarăşa dirigintă şi să mă certe că sînt neobrăzat în clasă.
—Eu am guiţat, nu tu!
—Acum nu mai are însemnătate cine. Faptul s—a consumat.

Şi sună de intrare. Şi urmează ora de matematică, şi ora de desen, şi ora de franceză...Trei ore şi între ele încă două recreaţii, şi în aceste ore şi în aceste recreaţii primeşti din partea colegilor bileţele cu acelaşi conţinut: „Dănuţ e un măgar; dacă tovarăşa dirigintă te

18

va certa pe tine, noi ne vom ridica şi vom spune că n—ai făcut nimic. La toate, fireşte, răspunzi categoric: «Nu!»"

Şi vine ora de dirigenţie şi nimeni nu te mustră, şi mai e un minut pînă la sfîrşitul orei, şi exact atunci cînd te aştepţi mai puţin, ca la teatru, sau ca la fotbal, golul egalizator din minutul 90, cineva din ultima bancă se ridică şi spune ceva din care tu nu reţii decît că există pe lume şi fapte necugetate, că tot pe lumea asta există şi regrete, că nu şi—a dat seama, că altă dată n—o să se mai întîmple.

Dar pentru tovarăşa dirigintă lucrurile astea par să fie mai puţin importante. Ea vrea să ştie de ce această recunoaştere a venit atît de tîrziu, *cui t* se *datorează* această recunoaştere.

Şi atunci auzi tot din ultima bancă:

—Nu ştiu... Poate pentru că s—a purtat Vlad Costescu foarte demn.

Vlad Costescu eşti tu. Foarte demn eşti tu.

„Heeeei! Ascultaaaaţi! Mi—e bineeee! Mi—e grozav de bineeeee!" Se face seară. Dar totul încă se vede, totul încă e limpede, limpede.

Nu fugi, ziua mea frumoasă!

19

SECRETUL

Cînd se despărţiră (acolo, în colţ, lîngă chioşcul unde se vinde cel mai tîmpit sirop din lume şi nu găseşti niciodată îngheţată de un leu), Dumitrescu Sandu (îl ştiţi, *The Saint* de la scara III, ăla care din cînd în cînd îşi bandajează o mînă ca să zică lumea că a fost rănit într—o încăierare) avu grijă să—i mai spună o dată: — Vreau să—ţi intre bine în minte că tot ce—am discutat trebuie să rămînă secret. Să n—aud mîine că ştie şi gîsca aia de Violeta şi mototolul ăla de Gicu, mă rog, toată scara a IV—a de la M 25, în cap

20

cu ochelaristul de Sergiu. Ăsta e un secret al nostru. Ştii, cred, ce înseamnă un secret!

—Ei, na, zise Fane, secretul e... secret, ce mai?

—Tocmai, aprobă *The Saint,* şi apăsîndu—şi cu palma mijlocul, se chirci şi se strîmbă, mimînd durerea unuia care fusese cu o secundă mai înainte împuşcat în stomac, dar face eforturi supraomeneşti să nu se prăbuşească. Tocmai, băiete, repetă gemînd, orice s—ar întîmpla, nu spui nimănui.

Fane simţi şi el cum un glonte duşman i—a sfredelit trupul, vru să închidă ochii şi să ducă mîna la inimă, dar ceva nu—i plăcu în ultimele cuvinte ale lui Dumitrescu. De aceea îşi amînă suferinţa pentru mai tîrziu şi întrebă:

—Cum adică... orice s—ar întîmpla? Ce vrei să spui cu asta? Se poate întîmpla ceva?

—Nu, spuse *The Saint,* şi cu o mişcare bruscă îşi smuci capul într—o parte pentru a evita un glonte care, fără îndoială, îi căuta fruntea. Nu, dar aşa vine vorba.

—Aha! făcu Fane şi în aceeaşi clipă îşi încleşta degetele mîinii drepte de umărul stîng, pentru că se răzgîndise şi nu se mai lăsase împuşcat în inimă, ci în umăr.

Pe urmă *TheSaint* plecă să cumpere „Informaţia" pentru taică—su, iar el, Fane, se întoarse acasă. N—avea mai mult de o sută de metri pînă la blocul lor, şi dacă nici un bandit nu se afla pe urma sa, şi dacă rana de la picior (cea de la umăr se şi vindecase, dar între timp un genunchi îi fusese străpuns de lama unui cuţit malaez) n—avea să—l supere prea rău, într—un minut avea să fie în faţa lui M 25. Mergea însă intenţionat mai încet pentru că îi plăcea să se gîndească ceva mai mult la secretul lui

Dumitrescu Radu. O să—l păstreze, nici nu mai încăpea discuţie. Putea să se întîmple orice. De pildă: să vină doi piraţi, să—l lege, să—l ducă pe—o insulă pustie şi să—i pună pistolul între coaste: „Secretul sau viaţa?" Le—ar răspunde, privindu—i de sus demn, împăcat cu soarta: „Viaţa, blestemaţilor, viaţa, secretul niciodată!" Sau să vină Sergiu, ochelaristul, şi să—l roage: „Îţi împrumut bicicleta pînă la vacanţa de

21

iarnă numai spune—mi şi mie secretul." l—ar împinge cu un deget ochelarii care mereu îi alunecă pe vîrful nasului şi i—ar spune: „Vezi—ţi de treabă, puştiule, nu mă cumperi pe mine cu o bicicletă, şi încă una care nici măcar n—are far!" „îţi dau pe deasupra trei *Australii* cu canguri". „Cu canguri, zici ?" „Da, uite, ţi le aduc chiar acum, nu—mi pasă dacă mă vede tata şi mă snopeşte..." „O, sfîntă naivitate! Poţi să—mi aduci tot clasorul şi pe deasupra un vagon de canguri vii. Secretul nu—l afli de la mine". Ori să vină mototolul de Gicu şi să—i propună: „Fane, spune—mi secretul şi—ţi vezi visul cu ochii. Părăseşti banca rezervelor. Te fac titular pe postul de *il libero!"* „Nu, drăguţule, rezervă mor, mă las de fotbal şi mă apuc de leapşa pe ouate, dar nu divulg secretul..."

—Ce—i cu tine, Fane, vorbeşti singur?

Fane se opri speriat. În faţa lui se afla Mircea de la M 24. Ce mai, îl cunoaşteţi: Răzbunătorul, *The Avenger.*

—Nu, nu vorbeam singur, se scuză Fane. Am ceva...

Mircea, grav rănit în spate de un glonte de *Colt,* calibrul 44, stătea cocoşat şi din cînd în cînd îşi muşca buzele. Acum însă părea dispus să—şi uite propria durere şi întrebă:

—Cum adică ai ceva? Nu te simţi bine?

—Sînt sănătos, zise Fane, am însă ceva... o chestie... un secret...

—Ce secret?

—Uite, te rog... Nu încerca să mă tragi de limbă.

—Nici nu—mi trece prin minte, zise Mircea. Dacă e secret, e normal să nu—mi spui.

—Normal, nenormal, mormăi Fane, totuşi... noi sîntem prieteni... Dacă mi—ai promite că n—o să mai spui nimănui... aş putea, aşa, pe departe...

—Nu! refuză Mircea. Nici pe departe, nici pe aproape. Nu mi—l spui în nici un fel.

—De ce, dragă? simţi că începe să se enerveze Fane. Nu eşti în stare să ţii un secret? N—ai atîta tărie?

—Ba am. Nu despre asta e vorba.

22

—Atunci, se înseninâ Fane, să—ţi spun. M—am întîlnit cu Dumitrescu Radu şi zicea...

—Ce rost are? îl opri Mircea. Nu vreau să aud.

—Mă rog, se strîmbă Fane, dacă tu crezi că e mai bine aşa... Dacă ţii morţiş să se spună despre tine că eşti un tip tare...

—Prostii! Puţin îmi pasă ce se spune despre mine!

—Păi aşa te vreau, băiete, rîse Fane. Îţi spun şi terminăm. *The Saint* are de gînd...

—Încetează, domnule! Nu pricepi că nu mă priveşte? Păstrează secretul pentru tine şi lasă—mă pe mine în pace.

—Bine, păru că se resemnează Fane. Apropo... Ştii că peste trei, patru zile îmi scot bicicleta de la reparat? Ţi—o împrumut, dacă vrei...

—Sigur că vreau!

—Şi *Costarica* aia portocalie cu arbori de cacao... m—am gîndit să ţi—o dau ţine...

—Ştiam că eşti băiat bun!

—Ba pot să—ţi mai dau şi seria cu acvariul de la Constanţa. Vrei?

—Auzi întrebare! Sigur că vreau!

—Atunci ale tale sînt. Numai ascultă! Dumitrescu Radu zicea că mîine...

Mircea se retrase un pas înapoi:

—Ce faci ? Iar o iei de la început? Mărcile le primesc, dar secretul nu vreau să—l aud.

Pe Fane mai, mai să—l podidească lacrimile.

—De ce, mă? De ce nu vrei? Ce ţi—am făcut eu să nu vrei? îţi împrumut bicicleta. îţi dau timbre. Seria întreagă cu acvariul de la Constanţa, nu un fleac de cîteva mere şi pere desperecheate din seria fructelor. Şi tu nici măcar atîta lucru nu vrei: să mă asculţi... să—ţi spun secretul. Că n—am altcuiva

cui să—l spun. Violeta e la şcoală. Gicu e la ora de franceză. Sergiu e pedepsit, închis în casă pentru că a mirosit a fum. Numai tu mi—ai rămas. De ce te porţi aşa cu mine ?
23

Mai avea cincizeci de metri pînă la blocul M 25 şi era un drum greu şi plin de primejdii, pentru că banda lui Jack le pîndea fiecare mişcare, şi băieţii lui Jack nu erau de multe ori duşi la biserică, trăgeau fără să se gîndească, trăgeau din orice poziţie, din faţă, pe după umăr sau din spate. Trebuia să ai un curaj nebun ca să le faci faţă...
24

DIN TOATE CÎTE PUȚIN

Băiatul cobora scările pasarelei, sărind cîte două trepte deodată. Calculă dintr—o privire că mai avea de sărit de cinci ori pînă jos, cînd se trezi în mijlocul unui grup de fete ce urcau gălăgioase. Bineînţeles că era şi Mariana printre ele. Nu se putea să nu fie şi Mariana, de vreme ce pălăvrăgeau cu atîta poftă. Probabil că mai înainte se întîlniseră cu cine ştie ce actoraş frumuşel care apare la televizor recitind versuri proaste, cu ochii închişi şi cu nările dilatate, şi acum una dintre ele, mai mult ca sigur Mariana, îşi dădea cuvîntul de onoare că actoraşul avea ochi verzi, iar alta, posibil ca aceasta să fi fost Mariana, jura că frumuşelul are ochi albaştri, „ireali de albaştri". Ei, asta le întrecea pe toate! Cum putea un *nimeni* ca acela să aibe ceva „ireal"? Băiatul nu se putu stăpîni să nu le arunce printre dinţi un „gîsculiţelor" plin de năduf, dar totodată le şi invidie că au vreme de fleacuri, că le poate preocupa culoarea ochilor unui *nimeni,* unui *foarte real nimeni.*

Pe urmă, trecînd prin faţa librăriei, o zări pe Mariana înăuntru. Răsfoia o carte. Nu vedea ce carte anume, însă nu trebuia să vadă, *ştia* şi fără să vadă ce carte putea să răsfoiască Mariana. O aiureală

25

de călătorii în ţări cu papagali şi muşte colorate. Ceva cu crocodili care se tîrăsc pe nisipul încins de soare, sau, dimpotrivă, cu urşi albi cărora le clănţănesc dinţii de frig. Te apucă o plictiseală de moarte încă de la prima pagină a unei asemenea cărţi, dar Mariana se dădea în vînt după aiurelile astea, mai ales dacă mai avea şi cîte un capitolaş de dragoste, adică ceva foarte leşinat cu cineva care visa cai verzi pe pereţi, mă rog, cu d r a g o s t e , ce—i aşa de greu de priceput? O carte serioasă n—ar fi luat în mînă. De pildă, dicţionarul de neologisme. Extraordinară lucrare! într—o singură secundă poţi afla că *eupatia* înseamnă resemnare în faţa suferinţei, ca să nu mai vorbim şi de alte cuvinte mult mai grele, toate aşezate ordonat, după alfabet. E o plăcere să le priveşti.

Băiatul plecă mai departe şi, cînd trecu autobuzul 35 pe lîngă el, o zări pe Mariana în faţă, pe scaunul de lîngă şofer. Era îmbrăcată cu canadiana roşie şi cu căciuliţă roşie şi avea ghetele cu patine petrecute peste umăr. Se ducea la patinoarul artificial — desigur că se ducea la patinoar de vreme ce nu—i păsa de nimeni şi de nimic. Dacă ar fi fost în locul ei, şi el ar fi procedat la fel, ba poate că nu s—ar fi dus numai la patinoar, ci de—a dreptul la Sinaia sau la Predeal să facă schi sau să se dea cu bobul. Nu, sincer vorbind, el aşa ar fi procedat dacă ar fi fost în locul ei ? Nu—I durea niţel inima, n—avea măcar de douăzeci şi cinci de bani remuşcări? Sincer. Cinstit. Eh, dacă te apuci să întrebi chestii din astea nu mai sfîrşeşti niciodată! Nu toţi oamenii sînt la fel, treaba fiecăruia cum trăieşte, n—o să facă el greşeala să se compare cu nimeni. Nici nu se apropie de vitrina cofetăriei. Ştia că Mariana e înăuntru, stă la măsuţa de sub tabloul acela nenorocit înfăţişînd un copil gras şi tîmpit, înfulecînd ciocolată, stă la măsuţa aceea şi mănîncă o savarină şi bea pepsi. Dacă se gîndeşte la ceva? Nu. absolut la nimic.

La chioşcul de ziare se opri să cumpere o revistă, dar tocmai cînd se scotocea prin buzunare după o monedă de trei lei, Mariana

26

îl bătu cu palma pe umăr. Nu se întoarse. Găsi moneda şi o întinse vînzătoarei. Atunci Mariana îl mai bătu o dată cu palma pe umăr. Abia acum se întoarse şi o întrebă:

—Ce vrei ?

—Te—am văzut, zise fata, şi am venit la tine.
—Şi eu te—am văzut, zise el.
—N—aveai cum, rîse fata. Acum am picat.
—Îmi place cum spui tu *picat,* rîse şi el, spui aşa de parcă ai fi căzut din cer.
—Probabil pentru că m—am uitat în sus cînd ţi—am vorbit, zise fata.
—Probabil.
—Cum stai cu lecţiile pentru mîine? întrebă fata.
—Cam prost. Dar tu, Mariana?
—Ce—ţi veni să—mi spui Mariana? zise fata cu o mirare care parcă îi lungi puţin faţa.
—Ţi—am spus Mariana?! păru şi el mirat.
—Da. Ştii bine că nu mă cheamă aşa.
—Desigur.
—Poate te—ai gîndit la Mariana.
—La care?
—Una singură avem. Nicorescu Mariana.
—De ce să mă gîndesc la ea?
—Ştiu eu ce ai tu în cap?
—N—am nimic, zise băiatul.
—Nicorescu Mariana e bolnavă. Ştiai?
—Nu. Ce are?
—O răceală. Aşa—i în martie. Puţină febră, puţină tuse, din toate cîte puţin.
—Nu ştiam. De asta n—a venit azi ?
—Te cred. Nu era să vină cu treizeci şi opt cu doi.

Pe urmă, băiatul se întoarse pe acelaşi drum spre casă, poate niţel mai grăbit, pentru că acum voia să citească revista. La cofetărie

27

era închis pentru inventar. Autobuzul 35 probabil că nu trecuse de mult; îl aşteptau destui în staţie. Nu se uită la vitrina librăriei; de fapt nici nu era o librărie, ci o papetărie; se vindeau numai caiete, hîrtie, creioane, ascuţitoare. Pasarela era pustie. Şi totul i se păru cît se poate de firesc. Aşa—i în martie. Puţină nelinişte, puţin nu mai ştiu ce, din toate cîte puţin...

28

FRUMOS

Pe la sfîrşitul lui noiembrie, cerul se apucase să frămînte o clisă murdară, şi—o frămînta, o frămînta toată ziulica de te apuca sila. De ce, pentru ce, nici el nu ştia, poate din plictiseală, că altfel n—avea nici o explicaţie treaba asta fără rost. Cam la trei, patru ceasuri te pomeneai că aruncă peste oraş un lichid leşios, mirosind a ierburi putrede, a cîrpe arse şi a încă ceva, poate pur şi simplu a ploaie, dar se vedea de la o poştă că o face aşa, din joacă, nu urmărea nimic serios.

Înecat de fum, negru ca un drac, triajul părea şi el că nu mai are ce face şi, apucîndu—se să maimuţărească cerul, izbuti curînd să—i semene atît de bine. încît Eugen ar fi pariat că ploaia, în caz că se hotăra să reînceapă, n—avea cum, n—avea de unde decît de aici. Probabil că nu se hotăra să cadă de sus în jos, ca azi—dimineaţă, ca Ieri şi ca totdeauna, ci să se înalţe de jos în sus asemenea unei păduri de lujeri străvezii.

Sprijinit în coate de balustrada roasă a pasarelei Basarab, băiatul care se numea Eugen ajunse însă în secunda următoare la concluzia că, judecind astfel, merita să—şi tragă un pumn în nas. Direcţia ploii n—avea voie să fie decît cea obişnuită, chiar dacă el, din slăbiciune sau din laşitate, totuna i se părea acum, se gîndise

29

la o minune, singura în stare să—l scoată basma curată din încurcătura în care se băgase. Mai exact, se gîndise că o minune ar fi atras după sine alta, apoi alta şi mereu alta, iar lui un şir de minuni l—ar fi fost tocmai ce—i trebuia.

Îşi alungă cu un gest de nemulţumire gîndul de—o clipă. Nu, ploaia trebuia să cadă normal. De sus în jos şi numai de sus în jos. Altfel, era convins, praful s—ar alege din toate rînduielile şi omul n—ar mai avea rost să creadă în nimic. Oricît ar fi fost de necăjit acum, tot era în stare să recunoască adevărul că nu—i nimic mai frumos pe lumea asta decît cînd descoperi o regulă în toate. Nu—ţi trebuie cap de savant, e suficient să te uiţi niţel mai atent în jur ca să—ţi dai seama că milioane şi milioane de lucruri se petrec ca şi cum în fiecare dintre ele s—ar ascunde un cronometru de precizie; n — o iau înainte, nu rămîn în urmă, în sfîrşit, cînd spui cronometru, ştii exact ce vrei să spui, nu te gîndeşti la o rablă care merge după fabrica de împachetat fum. Pentru el e limpede că pămîntul ăsta al nostru, ba mai mult, universul întreg, cu Marte, cu Venus şi celelalte, nu—i altceva decît o inimă uriaşă pe care nimeni nu va izbuti s—o oprească ori s—o si lească să bată altfel decît cum s—a învăţat ea de mică. Adică, *de mică,* nu—i prea bine spus, nu—i de loc bine spus, dar nu—i venea cuvîntul potrivit pe limbă şi, în fond, vorbea cu el însuşi, îl privea cum vorbea, n—avea de dat socoteală nimănui. Ce voia să—şi spună, pricepea foarte bine şi aşa. Curînd avea să înceapă ploaia şi stropii aveau să cadă de sus, pentru că aşa trebuia, pentru că altfel nu se putea — şi cu toate că pe el numai o minune l—ar mai fi scos din încurcătura în care intrase, uite că voia să fie cinstit şi să nu—şi facă nici un fel de speranţe deşarte. Se uită la cer şi făcu rămăşag că, apucîndu—se să numere, n—ar ajunge nici pînă la o sută şi ar simţi prima picătură pe obraz. Dar ce rost avea să numere ? Dacă voia cu tot dinadinsul să nu se mai gîndească la necazul lui, dacă n—avea putere să—şi privească necazul direct şi curajos în faţă, dacă era un laş, un hipopotam laş, atunci nu era neapărată nevoie să numere. La două

sute de metri
30
înainte, pe podul Grand, treceau maşini fără încetare. N—avea decît să închidă ochii, să le asculte duduitul motoarelor şi să le ghicească marca. Se pricepe destul de bine la aşa ceva, se putea socoti chiar specialist în ghicitul mărcilor de maşini. Dar uite că nici măcar pe asta n—o s—o facă.

Şi n—o să mai facă multe. N—o să coboare să—şi cumpere îngheţată, n—o să înceapă să se gîndească la filmul văzut ieri, n—o să se apuce să—şi amintească ce straşnic fusese astă—vară la bunici. Pierduse şi aşa destul timp cu tot felul de prostii.

O să se ducă frumuşel pe drumul cel mai scurt acasă, o să intre în camera tatălui său şi o să—i spună fără nici un ocoliş: „M—a ascultat la istorie şi am luat trei. Nu—i nimeni altcineva de vină. n—am avut nimic altceva de făcut, mama nu m—a trimis nicăieri, tovarăşul profesor n—are nimic cu mine, numai eu sînt de vină. Am fost la cinema, n—am învăţat şi asta—i tot. La început n—am avut putere să—ţi spun. M—am gîndit latot felul de bazaconii. Am aşteptat să se întîmple o minune, să nu te găsesc acasă, să nu dau ochii cu tine. Prostii! Am încercat în fel şi chip să uit eu însumi cele ce s—au întîmplat azi la şcoală, dar nici uitarea asta nu—i de loc cinstită."

Şi, deodată, cerul i se păru lui Eugen prietenos şi, nimic de rîs, frumos. Mirosea frumos a ploaie. Era o toamnă frumoasă. Podul, şi trenurile, şi oamenii erau frumoşi.
31

ARHIMEDE REDIVIVUS

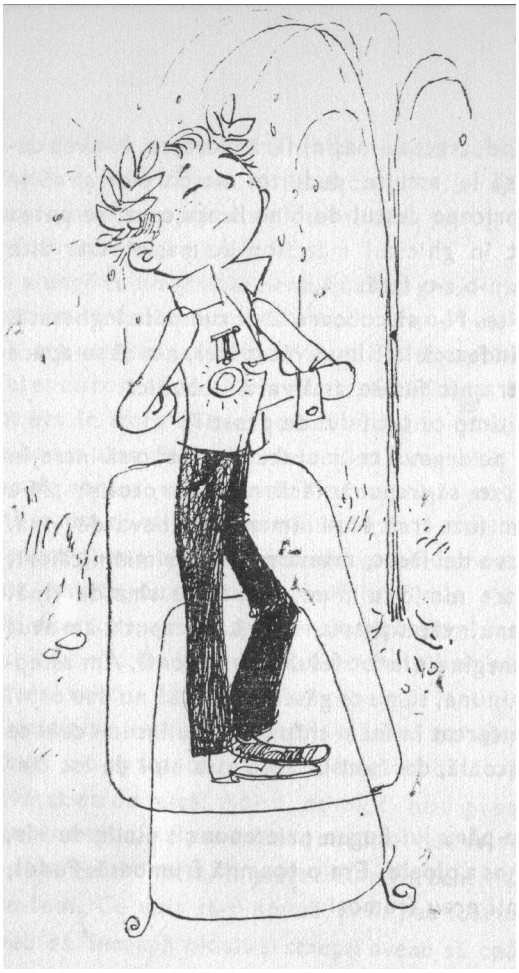

Ceea ce făcu în primul rînd, ca o consecinţă a noii situaţii care se crease şi în care se afla, fu să ia hotărîrea de—a nu mai răspunde la apelul telefonului. Silviu îţi astupă urechile şi nu se ridică de pe canapea. Şi telefonul suna, suna... Silviu stătea nemişcat, tolănit pe spate, privind pata cenuşie lăsată pe albul plafonului de ventuza pistolului său. Bănuia cine sună. Bănuia? Incorect. Ştia. Era sigur. Zece contra unu că nu putea fi altul decît Mişu. Dar ce să discute el cu Mişu ? Ce să *mai* discute el cu Mişu? Iar despre fotbal? Şi iar despre timbre? Prostii! Fleacuri! Copilării!

32

Nu mai era el omul să discute despre şansele *Progresului* de—a rămîne în A, demnitatea îi interzicea să mai propună două *Scoţii* pe o *Japonie* sau un *Monaco* nou pe un *Honduras* vechi, plus o gumă de mestecat. Dacă Mişu putea (dar nu putea!), dacă îl ajuta mintea (dar nu—l ajuta!) şi dacă găsea (dar nu găsea!) în el acel ceva care se cheamă, pe de o parte, pasiune şi dăruire, iar pe altă parte, renunţare la satisfacţiile mărunte, trecătoare (vezi fotbalul, vezi timbrele), n—avea decît să—i telefoneze altă dată.

El, Silviu, nu mai era Silviu.Nu mai putea fi Silviu. Norocului, sau pur şi simplu întîmplării, îi datora această transformare radicală? Exclus. Numai un naiv şi—ar putea închipui că dacă Arhimede n—ar fi făcut baie în ziua aceea memorabilă, vestitul său principiu ar fi rămas şi azi nedescoperit, iar dacă Newton n—ar fi avut un măr în livadă, omenirea n—ar mai fi descifrat în vecii—vccilor tainele gravitaţiei.

Îi era clar. Faptele respingeau din capul locului şi norocul, şi întîmplarea. Şi ca să elimine orice urmă de îndoială, putea sta la dispoziţia cui dorea, recapitulînd faptele în însuşirea lor exactă, riguros ştiinţifică, indubitabilă.

Aşadar, se sculase la ora opt, hai să zicem la opt şi jumătate, în fine, să trecem peste amănunte, deşi ştiinţa — şi ne găsim doar în zona ei — nu lucrează cu aproximaţii. Se îmbrăcase repede (2', 30"), băuse o cană cu lapte (200 g lapte — 1—2 linguriţe zahăr) şi tocmai cînd se apropia de fereastră ca să

strivească un bărzăune („bombus terestris", n.a.) mama îl luase în primire:
—Mai pune şi tu mîna pe carte! După—masă te duci la şcoală. Ai să uiţi să şi citeşti!

Silviu nu—i răspunse, n—o contrazise, deşi din punct de vedere ştiinţific „ a uita să citeşti" era, evident, o aberaţie. Ca şi înotul sau patinajul, cititul nu se uită niciodată. Fără să scoată o vorbă, ieşi din casă.

Adevărată zi de vară! Senin (doar cîţiva nori inofensivi „cirus", „stratus" sau „cumulus"), cald (+ 28° la umbră, bineînţeles). Altul în locul lui ce—arfi făcut? Ce—ar fi făcut — să nu mergem prea
33
departe — Mişu? S—ar fi dus la ştrand. La ştrand, auzi?... Ce cîmp de cercetare îţi poate oferi ştrandul? Ce se poate descoperi la ştrand? Or,de mai multe zile, Silviu era pe urmele unei descoperiri. Mai exact: simţea nevoia unei descoperiri, lată şi primul argument împotriva norocului, a întîmplării! Ceea ce avea să descopere niţel mai tîrziu — pentru că o descoperire fusese aceea care îl înălţase în proprii ochi, urmînd în curînd să facă acelaşi lucru cu el şi în ochii contemporanilor — n—avea să se producă deodată, hodoronc—tronc, nitam—nisam. Silviu îşi pusese în gînd să descopere ceva, meditase, se frămîntase, cu alte cuvinte mintea sa îl dusese la descoperiri şi nu descoperirea, cum vor mai crede poate naivii, venise spre el întîmplător şi norocos.

Dădu colţul blocului nr. 4 A + B şi se trezi în grădiniţă. Aici, nimeni, pustiu. Si Ivi u se trînti la umbra arţarului. înainte de toate, studie viaţa unei furnici. O ridică în palmă şi o sili să meargă paralel cu linia curbă care îi înconjoară degetul gros. După cîteva încercări nereuşite (sau doar parţial reuşite), furnica îi căzu din palmă şi se pierdu în iarbă. Nu regretă. în acest domeniu de cercetare — viaţa furnicilor — ştiinţa îşi spusese de mult ultimul cuvînt. Se gîndi sase avînte într—un domeniu mai puţin bătut, cum ar fi — de pildă — silvicultura. Întinse mîna şi rupse o bucăţică din scoarţa arţarului, privind—o întîi de aproape, apoi de la o distanţă medie, şi, în sfîrşit, o azvîrli cu toată forţa ca s—o poată cerceta şi de la depărtare.

Şi iată că sosi şi clipa măreaţă. Întinzînd mîna să smulgă un mănunchi de iarbă, Silviu îşi simţi palma friptă. Şi—o retrase, dînd un ţipăt înăbuşit. Se aplecă să vadă ce anume îl fripsese — şi în clipa aceea, în clipa aceea binecuvîntată, dumnezeiască, descoperi izvorul termal.

Întocmai. La nici un pas de el se afla un izvor termal. Un izvor tămăduitor. Un izvor care avea să poarte numele său, al descoperitorului, numele celui care, neprecupeţind nimic şi făcînd sacrificiu pentru ştiinţă (vezi palma înroşită!) învinsese. *În—vin—se—se*! Oh, viaţă, viaţă!... Pe cît eşti de cenuşie şi de banală uneori, pe
34
atît de luminoasă şi pasionată poţi fi alteori! Silviu se simţea copleşit. Nu mai avea putere nici să respire. Închise ochii şi se lăsă moale în braţele visului pe care îl aştepta de atîta amar de vreme... Ziarişti, fotografi, operatori cinematografici... „Cum aţi izbutit?"... „Atît de tînăr şi totuşi atît de..." „Alo, televiziunea vă deranjează... un scurt interviu de cinci minute... de două minute... de un minut măcar, dacă n—aveţi vreme..." Şi colegii... Urale! Flori! Şi glasul de bas al directorului şcolii. „Bănuiam eu de mult, presimţeam, aş zice, că în tine, în stare latentă, se găsea o strălucită... tradiţie... Şcoala noastră care de la 1912... Savanţi... Elevi model... Dascăli de prestigiu naţional şi intercontinental..." Apoi îl văzu pe bunicul aruncînd bastonul şi ţopăind într—un picior ca un puşti de la grădiniţă: „Dragul, scumpul meu nepot, numai o dată mi—am scufundat piciorul în apa tămăduitoare a izvorului tău şi mi—a trecut reumatismul ca prin farmec..." „Oh, viaţă, viaţă, cum izbuteşti tu într—o singură clipă să..."

Dar destul. Un om de ştiinţă trebuie să—şi înfrîngă emoţia, oricît de copleşitoare ar fi. Silviu se ridică, şi după ce mai verifică atent temperatura şi, pe cît îi fu posibil, adîncimea izvorului, plecă spre casă, unde, în răcoarea camerei, tolănit pe canapea, avea să mediteze la tot ce trebuia să facă de acum înainte. Pe cine să anunţe că făcuse descoperirea, cum să anunţe ? Mă rog, mărunţişuri sîcîitoare care ar putea fi evitate, dacă ar avea o secretar? Dar parcă poţi să te gîndeşti în voie cînd sună cu atîta insistenţă telefonul? Şi cînd ştii că nimeni altul nu poate fi decît Mişu? Un Mişu oarecare... Un Mişu cu mintea la fotbal, la timbre, la gumă de mestecat, la poze de actori... Ei bine, va trebui să primească, odată pentru totdeauna, o lecţie acest Mişu.

Silviu se repezi la telefon şi cînd auzi glasul lui Mişu — pentru că Mişu era, nu se înşelase, nu voise să parieze degeaba — spuse tăios:

—Ascultă, băiete, sînt sătul de fleacuri. Ori te laşi de copilări", ori... Am alte preocupări, pricepi?
35

Se aştepta să audă de la celălalt capăt al firului un scrîşnet sau măcar un oftat de deznădejde. Nimic din toate acestea. Auzi clar şi niţel sîsîit glasul colegului:

—Silviule, ce naiba faci în casă? Hai repede în grădiniţă. S—a spart o ţeava de apă caldă. A venit nea Fane, mecanicul, s—o dreagă. Hai să ne uităm şi noi. Vii, mă?
36

„VULPOII"

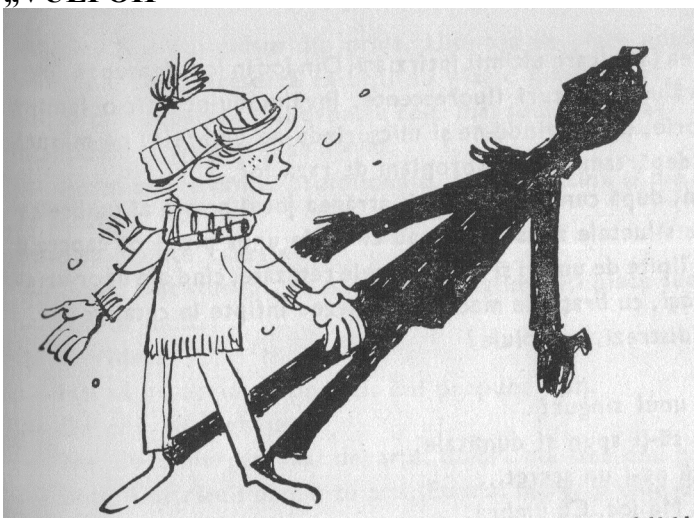

Era încă iarnă, calendarul se încăpăţîna să ne convingă de asta, arătîndu—ne negru pe alb că februarie nu se sfîrşise, dar nouă puţin ne păsa de calendar, eram „vulpoi bătrîni", cum spunea Dan, miroseam că primăvara e la doi paşi.

—Hai să hoinărim, vulpoiule!

—Hai! Fără căciuli ?

—Fără.

—Şi fără fular?

—Fără tot ce ne aminteşte de iarnă!

Ne scotea din casă mirosul primăverii. Fiul gazdei la care trăsesem în acele zile, cînd nişte treburi mă aduseseră în orăşelul de pe malul Şiretului, avea doisprezece ani şi devenisem prieteni la cataramă din clipa cînd ne cunoscusem, pentru că ne lega ceva destul de greu de explicat. Cred însă că—i simplu de înţeles: el avea doisprezece ani... şi eu avusesem odată, de mult, vîrsta asta, o cunoşteam bine, ştiam ce preţ are şi mă străduiam din răsputeri s—o mai trăiesc ori de cîte ori aveam ocazia. Păşeam alături pe o stradă nouă, largă, străjuită de blocuri în culori vesele. Călcam agale, fără grabă, tăcuţi ca şi strada care îşi

trimitea la culcare ultimii întîrziaţi. Din loc în loc, deasupra noastră străluceau becuri fluorescente, învăluindu—ne într—o lumină alb—viorie, prelungindu—ne şi micşorîndu—ne umbrele, pe măsură ce ne depărtam sau ne apropiam de raza lor.

Pe Dan, după cum observam, îl atrăgea jocul acesta al umbrelor în care siluetele noastre păreau cînd ale unor pitici cu capetele teşite, lipite de umeri şi cu picioarele retezate, cînd ale unor uriaşi spătoşi, cu braţe de macara, cu glezne înfipte în catalige.

—Te distrezi, vulpoiule?

—Îhî.

—De unul singur?

—Pot să—ţi spun şi dumitale.

—Dacă nu—i un secret...

—Nu. Mă joc. Cu umbra.

Mă opri, apucîndu—mi mîna:

—Uite, acuma mă arată aşa cum sînt. Nici mai mare, nici m;i mic. Un elev în clasa a cincea.

—A cincea A sau B?

—N—are importanţă.

Şi împingîndu—mă cîţiva paşi înainte:

—Acuma sînt mai mare. Aşa cum o să arăt la sfîrşitul şcolii.

—Exact. Parcă—ţi şi văd în buzunar certificatul de absolvire.

—Da. Mă uit la el şi mă gîndesc: „încotro s—o apuc?" Adică, nu e bine „mă gîndesc". Am avut timp destul să mă gîndesc. Plec direct!

—Unde?

—La profesională. Tata e lăcătuş.
—Ştiu. Şi el vrea ca tu...
—Asta—i bună! Mai întîi vreau eu. Ştiu de pe acum să meşteresc o mulţime de lucruri. Mama îmi spune...
—Am auzit: „Drege—tot al treilea!"
—Păi!
—Dar nu înţeleg de ce „al treilea". Primul doar e tata.
—Nu. Primul a fost bunicul. Tata e „Drege—tot al doilea".

Rîdem. Noi doi rîdem din orice. Uite—aşa ne place nouă să rîdem. Nu ne interesează că alţii nu găsesc nimic de rîs.

—Şi mai departe? Mai departe ce—ţi mai spune umbra? Mai facem cîţiva paşi şi ne oprim.
—Acum am terminat profesionala. Intru în uzină şi mă înscriu la seral.

Mi—o ia înainte, alergînd :

—Acum sînt student, ba poate chiar inginer. Îţi place cum arăt?
—Foarte mult.

Şi iar rîdem.

—Hai să ne oprim puţin aici, îmi propune Dan.
—De ce? Ai îngheţat?
—Nu. Dacă mergem mai departe, umbra mă face din nou mic.
—Bine. Dar rămîi numai tu aici. Eu mai merg, şi cînd o să arăt ca la doisprezece ani, te rog să mă strigi ca să mă opresc. Eu acolo vreau să mă opresc.
—Te strig.

Pornii cu ochii închişi şi deodată auzii:

—Stai!

Deschisei ochii şi mă oprii.

Nu mai ţin minte cît. Poate o secundă. Poate un minut. Dar ţin minte că în secunda aceea, în minutul acela a venit cu adevărat primăvara.

—Simţi, Dane? strigai. Simţi?
—Da, a venit. E aici. Mirosul nostru de vulpoi bătrîni!

DUMINICA DE MARTIE

Ceva, cineva trebuia să fie de vină, pentru că nu te poţi trezi, într—o duminică de martie, la ora şase, singur, fără să sune ceasul, fără să tragă mama pătura de pe tine, fără să vină tata şi să—ţi spună pentru a mia oară că omenirea n—a creat nimic de seamă dormind, fără, în sfîrşit, să—ţi juri tu însuţi că, în vacanţă, trei zile încheiate o să dormi neîntors. Ceva, cineva trebuia săfie de vină, pentru că n—o trezeşti pe bunica la şase şi zece anunţînd—o, gata îmbrăcat, că te duci tu să cumperi lapte, tu cel căruia, duminici şi duminici la rînd, ţi s—a reproşat că nu vei ajunge nimic în viaţă pentru că nu semeni cu băieţii iui Tănăsescu de la patru, minunaţii băieţi care aleargă să cumpere lapte mai repede decît rachetele cosmice, mai bine dispuşi decît copilul care, în reclama din ziare, mănîncă delicioasele şi hrănitoarele paste făinoase, mai mîndri de fapta lor decît toţi eroii cărţilor noastre pentru copii, puşi cap la cap. Ceva, cineva trebuia să fie de vină, pentru că, după coada la lapte, tot din proprie iniţiativă, el s—a dus să cumpere pîine, în fiecare din aceste drumuri realizînd recorduri absolute de viteză, arborînd un zîmbet care voia să spună tuturor: „lată, acesta sînt! Nu mă uit că e duminică, nu—mi pasă că e sărbătoare, mă scol dimineaţa şi încep să—mi ajut familia..."

Da, aceasta era întrebarea! Ce anume, cine anume putea fi de vină? Acuma nu că i—ar fi plăcut lucrurile exacte, dar voia să ştie, avea

40

dreptul să ştie ce caută e I într—o duminică de martie, la ora şapte dimineaţa, după ce—a cumpărat lapte şi pîine, treaz deci, îmbrăcat deci, pe banca verde din faţa blocului, spunînd „bună dimineaţa" fiecărui vecin şi „sărut mîna" fiecărei vecine, care abia plecau la cumpărături ?

Cu Titi n—avea întîlnire, deoarece Titi, marea vedetă, regele neîncoronat al driblingurilor şi fentelor îl dăduse afară din echipă, îi spusese în faţă că n—are ce căuta în fotbal, să se apuce mai bine de ţintar sau să colecţioneze timbre cu pisici,

Îl aştepta pe Dan? Nici vorbă. Se împăcase cu gîndul că Dan n—o să—i mai înapoieze în vecii—vecilor briceagul finlandez, cu renul acela trist imprimat pe prăsele. Ce scapi în mîna lui Dan, adio! Noroc că apucase şi el să—i sechestreze pompa de la bicicletă şi vreun sfert de metru de ventil.

Voia s—o întîlnească pe Violeta? Exclus! După cele petrecute aseară, tot el să fie acela care să caute s—o întîlnească? Nu, în ruptul capului. Violeta l—a jignit şi nimic nu—l doare mai mult ca o jignire, şi niciodată nu va putea [ierta o jignire. Erau de faţă toţi cînd Violeta i—a spus, prăpădindu—se de rîs, cum îi place ei să se prăpădească de rîs, trăgîndu—l uşurel de ureche, cum îi place ei să—l tragă uşurel de ureche, şi pe urmă apăsîndu—i cu un deget nasul, cum îi place ei să—i apese cu un deget nasul: „Eu ştiu de ce nu eşti tu acum în casă, în faţa televizorului, cînd se transmite tele—enciclopedia, emisiunea ta preferată, de la care n—ai lipsit nici cînd juca Real Madrid pe *Republicii!"* „De ce?" a întrebat—o el, fiind convins că nu ştie, că n—avea de unde să ştie, şi poate nici nu era nimic de ştiut. „Pentru că, îi răspunsese Violeta — şi iar rîsese, şi iar îl trăsese de ureche, şi iar îi apăsase nasul cu degetul — sînt eu afară şi tu nu rezişti să stai în casă cînd sînt eu afară." „Prostii, spuse el, o faci pe interesanta, crezi că ai haz cînd o faci pe domnişoara după care toţi se dau în vînt. Sînt aici... aşa, că vreau eu, că e frumos afară, nu—mi pasă nici dacă tu ai fi la Capul Bunei—Speranţe." „Bine, spuse Violeta (dar nu mai apucă decît să rîdă, de ureche nu—l mai trase şi nici nasul nu i—l mai apăsă,

41

deoarece el se retrase la timp) bine, o să vedem. Uite, mîine dimineaţă la şapte eu mă duc la lapte. O să

vedem dacă n—o să vii şi tu." „N—ai nici o grijă, spuse el, mîine dimineaţă o să dorm, n—o să mă poată trezi nimeni nici cu tunul, o să dorm şi o să visez lei, ca pescarul din *Bătrînul şi marea.* Vezi—ţi de treabă", mai spuse el. şi totul se sfîrşi.

Şi iată—l acum, la ora şapte, pe banca verde din faţa blocului, întîmpinînd cu „bună dimineaţa" pe fiecare vecin şi cu „sărut mîna" pe fiecare vecină.

Ceva, cineva trebuie să fie de vină. Dar ce anume, cine anume? Se gîndi că n—are rost să—şi bată capul degeaba. Cel mai bun lucru pe care îl avea de făcut era să se ducă în casă, să ia fotografia pe care i—o dăruise Violeta şi care o înfăţişa pe Violeta privind soarele cu ochii întredeschişi şi să—i deseneze o pereche de mustăţi negre, răsucite pînă la urechi.

Dar nu se mişcă de pe bancă.

SĂBII ŞI SĂBIOARE

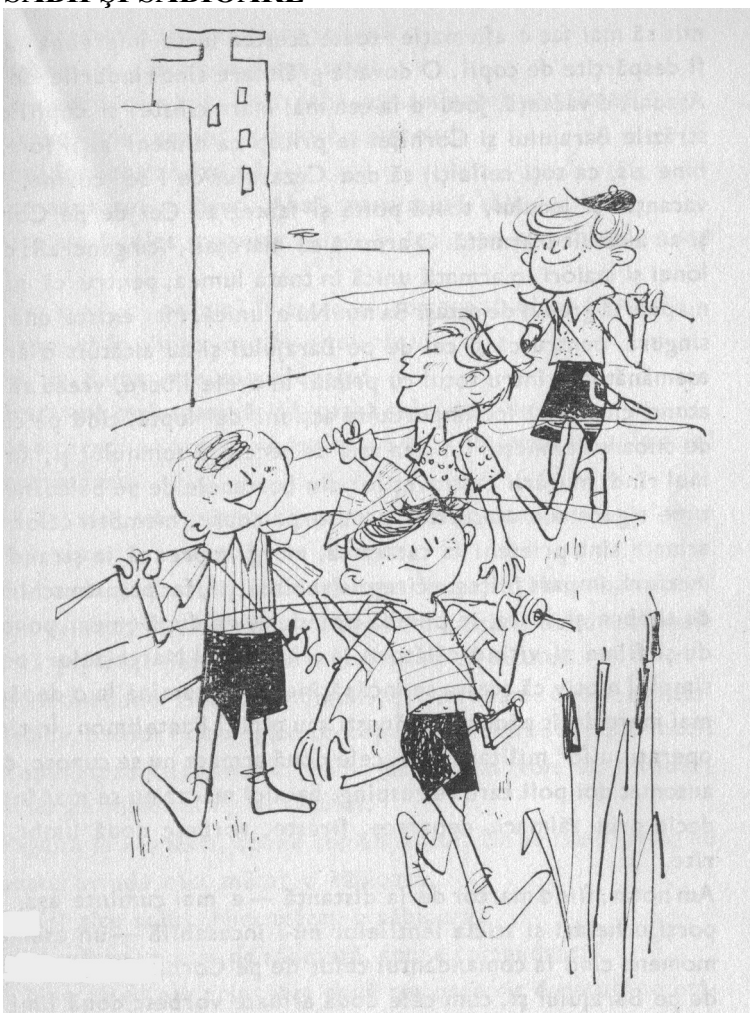

Bănuiesc că n—aveţi altă părere şi, în cazul că va fi nevoie, veţi susţine afirmaţia mea că vacanţa şi jocul sînt, de cînd lumea, două noţiuni ce nu pot fi despărţite, tot aşa cum nu pot fi despărţite bradul de munte, plaja de mare sau cele două străzi vecine din cartierul meu: strada Cornişei şi strada Barajului. Şi pentru că am pomenit de vacanţă, de joc şi de cele două străzi, îmi permit

să mai fac o afirmaţie: toate acestea luate împreună nu pot fi despărţite de copii. O dovadă grăitoare sînt rîndurile de faţă. Aşadar, e vacanţă, jocul e la cea mai mare cinste, şi copiii de pe străzile Barajului şi Cornişei se pricep ca nimeni alţii (ori, mai bine zis, ca toţi ceilalţi) să dea Cezarului ce i se cuvine, adică vacanţei şi jocului, toată pofta şi fantezia. Cei de pe Cornişei şi—au alcătuit o armată. O armată cu mareşali, cu generali, cu colonei şi maiori, o armată unică în toată lumea, pentru că nimeni nu poartă gradul de ostaş. Ba nu. Nu e unică. Mai există una, una singură, pentru că şi cei de pe Barajului şi—au alcătuit o armată asemănătoare întru totul cu prima. în orele libere, vreau să spun atunci cînd n—au loc importante acţiuni de luptă, cînd pe cîmpul de onoare domneşte liniştea atît de necesară somnului şi, în primul rînd, murării castraveţilor din borcanele de pe balcoane, victime sigure ale atacurilor prin surprindere, membrii celor două armate sînt prieteni la cataramă, merg împreună la ştrand şi la meciuri, împart frăţeşte cireşele şi biscuiţii, fac paşnice schimburi de timbre,şi,seara, se plimbă ţinîndu—se de după umeri, povestindu—şi filme şi visînd călătorii în arhipelagul Marchizelor, pentru simplul motiv că acesta se încăpăţînează să rămînă la o depărtare mai mare decît pădurea Brăneşti sau pîrîul Pantelimon. în timpul operaţiunilor militare însă, cele două armate nu se cunosc, devin automat doi poli care se resping, ba nici măcar nu se mai înţeleg decît prin tălmaci, deoarece, fireşte, vorbesc două limbi diferite.

Am notat, fiind martor de la distanţă — e mai cuminte aşa, dacă porţi ochelari şi sticla lentilelor nu—i incasabilă — un asemenea moment cînd la comandantul celor de pe Cornişei a venit un sol de pe Barajului şi, cum cele două armate vorbesc două limbi diferite, a fost nevoie de ajutorul unui tălmaci.

—Să trăieşti, comandante, rosteşte tare şi plin de sine solul.
—Ce—a spus, ce—a spus? îl îmboldeşte comandantul pe tălmaci.
—A spus: „Să trăieşti, comandante", traduce prompt tălmaciul.
—Raspunde—i că—i binevenit, spune comandantul.
44
—Eşti binevenit, i se traduce solului.
—Mulţumesc, răspunde demn solul.
—Ce—a spus, ce—a spus? întreabă comandantul pe tălmaci.
—A spus: „Mulţumesc", traduce tălmaciul.
—Aha! face comandantul.
—Comandantul a făcut „Aha", precizează tălmaciul.
—Asta am înţeles, rosteşte solul. Şi în limba noastră *aha* e tot *aha*!
—Ce—a spus, ce—a spus? îl descoase comandantul pe tălmaci.
—A spus că în limba lor oho e tot oho!
—Îhî, se dumereşte comandantul.
—Tradu—mi ce înseamnă îhî, roagă solul pe tălmaci.
—Mi—a cerut să—i traduc ce înseamnă *îhî,* îl informează tălmaciul pe comandant.
—Îţi interzic să—i răspunzi, porunceşte comandantul. *Îhî* e o taină a noastră. întreabă—l ce doreşte.
—Comandantul te întreabă ce doreşti, îi spune tălmaciul solului.
—Am venit să vă anunţăm, vorbeşte calm solul, că nu mai aveţi voie să prindeţi peşti de pe malul stîng al lacului.
—Ei, asta—i bună! rîde comandantul. Şi cine anume o să ne oprească? Adică, pardon! Ce—a spus, ce—a spus? îl ghionteşte pe tălmaci.
—A spus, traduce tălmaciul, că nu mai avem voie să prindem peşti de pe malul stîng al lacului.
—Pagubă în ciuperci, spune comandantul. De pe malul stîng nu se poate prinde nici măcar o săbioară.
—Zău?! zice solul. Nici măcar o săbioară?
—Nici măcar un solz de săbioară, spune comandantul.
—E bine că eu am prins ieri două roşioare cît degetul? se oţărăşte solul.
—E bine că nu te cred? zice comandantul.
—Pe două timbre *Guatemala* că am prins? propune solul.
—Pe două *Guatemala şi o Costa Rica* că n—aţi prins? supralicitează comandantul.
45
—Eu nu mă mai joc, se supără tălmaciul. Dacă voi vorbiţi fără ajutorul meu, la ce naiba mai sînt tălmaci.
—Ai dreptate, îşi recunoaşte vina comandantul. Tradu—mi ce—a spus.
—A spus că ceva e *bine.*
—Răspunde—i că nu e bine. Să plece şi să comunice comandantului că vom prinde peşte de unde vrem.
Tălmaciul traduce corect.
—Poţi pleca! mai spune comandantul solului.
Dar solul nu se urneşte. Rămîne neclintit.
—Ei, nu pleci odată? strigă comandantul.
—N—am înţeles! răspunde solul. Aştept să mi se traducă.
Momentul notat a avut loc imediat după—amiază. Pe la şase s—a dat o bătălie grea, dar nedecisă, deoarece nimeni n—a acceptat decît situaţia de învingător. Pe seară, cele două armate prindeau împreună peşte, adică stăteau alături pe malul lacului, cu undiţele în apă şi aşteptau să agate măcar un solzişor de săbioară. în acest timp îşi povesteau pentru a mia oară *Haiducii* şi făceau planul unei excursii comune.
—Mi—ar plăcea s—o putem face la Argeş, spuse comandantul armatei de pe strada Barajului.
—Unde? nu auzi bine comandantul armatei de pe Cornişei.
—La Argeş, traduseră în cor amîndoi tălmacii.
46

DACĂ S—A ÎNTÎMPLAT...

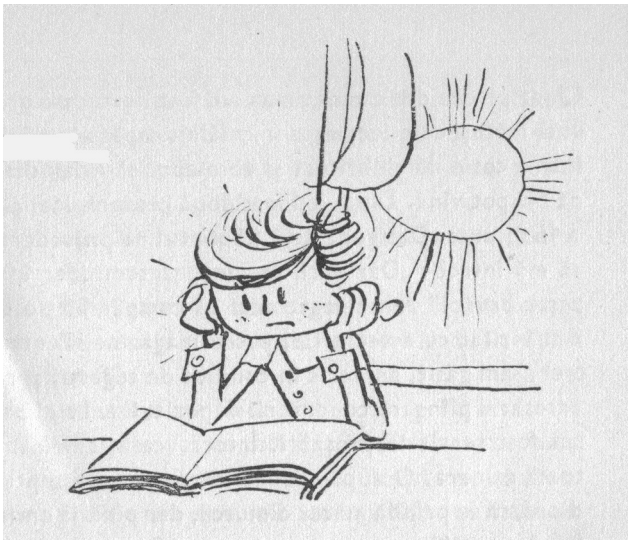

Dacă s—a întîmplat, s—a întîmplat! N—are rost să mai pierdem vremea întrebîndu—ne cum s—a întîmplat, de ce s—a întîmplat etc, etc.

Asta—i situaţia, s—o luăm aşa cum e.

Am terminat clasa a şaptea, am terminat—o însă numai 99 la sută. Mi—a mai rămas un procent, un *procenţel*, un *procentaş* pentru la toamnă. Vreţi să—l numiţi corigentă? Numiţi—I corigentă! Acum sîntem în iulie — asta—i important — şi trebuie să încep samă pregătesc pentru examen.

Mai exact am şi început. Am început, firește, cu principalul.

Şi principalul în această perioadă este crearea condiţiilor de învăţătură. Fără condiţii nu faci nimic. Poţi nici să nu te mai prezinţi la un examen. Cazi cu siguranţă.

Am început, aşadar, să mi le creez. Prima condiţie: liniştea necesară studiului. O linişte desăvîrşită. Totală. Să nu se audă musca.

Ei bine, cu crearea liniştei am fost ocupat primele două zile. Am vînat 17 muşte. Una în camera mea, restul pe unde am putut. E un număr mic, recunosc, dar el se datorează faptului că au foit cîteva zile mai reci şi mai ploioase şi muştele au devenit mai rare.

47

Chiar pe cea din camera mea am fost nevoit s—o prind în bucătăria unei mătuşi care locuieşte în celălalt capăt al străzii, s—o transport într—o cutie de chibrituri şi abia apoi să—i dau drumul în cameră ca s—o pot vîna. Lupta a durat două ceasuri. Mai precis: 8 reprize a 15 minute. Desigur: K.O.! Spiritul de prevedere m—a făcut însă să mă întreb: „Dar dacă vremea, sîntem doar în iulie, se încălzeşte brusc?" Am alergat deci să cumpăr hîrtie de prins muşte. Am vizitat cu acest prilej patru magazine. Pentru că la primele trei n—am găsit, am scris în condica de sugestii şi reclamaţii şi am adresat o plîngere conducerii depozitului. La al patrulea magazin am fost servit ireproşabil. întors acasă, am întins hîrtiile prin toată camera. O după—amiază întreagă am aşteptat, ascultînd radioul, să se prindă măcar o muscă, dar pînă la emisiunea „Noapte bună, copii!" nu s—a prins nici una. După emisiune nu m—am mai ocupat de ele, pentru că un copil cuminte trebuie să se culce la ora opt şi jumătate fix.

Tot capitolului linişte i—am mai dedicat alte două zile. Operaţia am numit—o „paza împotriva telefoanelor". Am telefonat tuturor prietenilor să nu mă mai deranjeze cu nici un apel pînă la examen. Cu acest prilej, Fănel mi—a citit la telefon ultimul număr din revista *Sport,* pentru ca eu să nu mai irosesc vremea atît de necesară pregătirii pentru examen ducîndu—mă pînă la chioşc. Cu aceeaşi amabilitate m—a înconjurat şi Maricica. Pentru că eu nu mai am timp de cinema, mi—a povestit ea vreo două filme, unul din ele colorat. Dar parcă numai prietenii tăi te pot deranja de la învăţătură, sunîndu—te la telefon? Mai sînt prietenii părinţilor, rudele, cunoscuţii... Le—am dat, după lista tatii, de veste tuturor că învăţ şi îi rog să nu mai sune. L—am chemat prin interurban şi pe unchiul din Mizil, dar n—am putut vorbi cu el pentru că era plecat la Constanţa. Şi Constanţa e mare. Cum să dai de el acolo?

Condiţiilor estetice, adică ale cadrului plăcut în care să—mi desfăşor munca de învăţătură, le—am

dedicat o zi şi jumătate. Am vizitat cîteva grădini din care am cules mai multe specii de flori, am pictat pe abajurul lămpii o minge şi o gheată de fotbal. Pe
48
urmă le—am şters şi am desenat o barcă cu pînze. Nu mi—a plăcut nici ea cum a ieşit şi m—am gîndit să pictez un cocostîrc. Din păcate n—am mai avut pe ce. A trebuit să arunc abajurul şi pe urmă s ă pierd o groază de vreme explicînd mamei ceva care nu cred că avea nevoie de explicaţii. Şi marele Grigorescu mai greşea cîte o pînză, dar un elev dintr—a şaptea!

Eforturile mi—au fost, pînă la urmă, încununate de succes. Cu toate greutăţile descrise, am izbutit să—mi creez condiţiile de învăţătură. Principalul a fost făcut.

Acum ceea ce mai urmează e un fleac. Mai trebuie să învăţ. Bineînţeles însă că trebuie s—o fac cu toată grija. Am ascultat mai de mult la radio, la „sfatul mediculuі", nişte indicaţii cît se poate de preţioase despre prevenirea asteniei la copii. Efortul trebuie dublat de odihnă, de distracţii.

Cred că o să încep cu... dublura.

Nu ştiţi, se mai joacă *Trageţi în Stanislas?* Meciul de cupă cu *Dinamo* nu s—a amînat?

Ah, totul ar decurge normal dacă nu s—ar amesteca tata: „Ce condiţii? Care condiţii? Ce astenie? Care astenie?"

Mi—a dat peste cap toate pregătirile, tot ce creasem cu atîta trudă.

Tata e în concediu. Mă scoală în fiecare dimineaţă şi—mi pune cartea de chimie în braţe. Pe la prînz mă ascultă. Zice că ştiu, dar pot mai mult. Să vedem!
49

MINUNEA

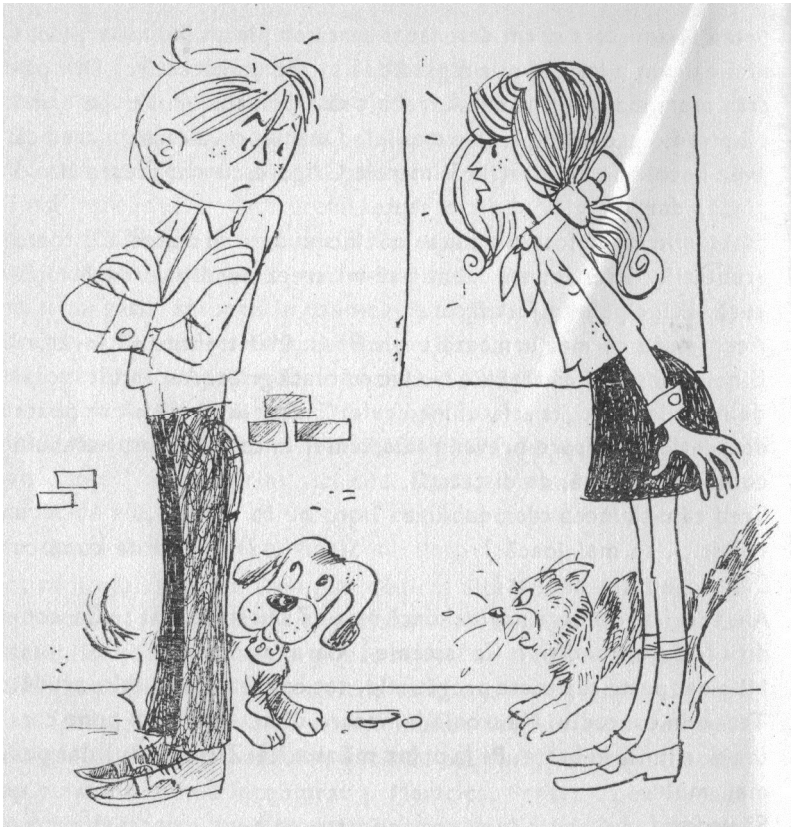

S—au certat. Rău. Au ajuns cu cearta pînă ia clipa aceea de tăcere, pe care o naşte nu faptul că s—au sfîrşit toate cuvintele grele, ci credinţa că, oricît de grave, cuvintele sînt prea mici, prea palide, numai tăcerea mai poate spune ceva în plus. Au mers atît de departe, încît aproape că au uitat de la ce s—au luat; li se părea că peste motivul certii trecuseră ani, îşi pierduse din importanţă, acum totul devenise o întrecere cu reproşurile; cineva trebuia să învingă, cineva, cel mai slab, trebuia să se predea.
50
—Încă de la grădiniţă, spunea Mariana, mi—am dat seama cine eşti. Mi—ai spart balonul şi nici nu—ţi păsa.
—N—avea de ce să—mi pese, spunea Radu, crezi că am uitat cînd ai aruncat pisoiul de la etaj?
—Uite cine vorbeşte! Într—a—ntîia ai legat o tinichea de coada unui
—Minţi. N—am legat—o eu.
—Mă rog, ai vrut s—o legi.
—E o diferenţă. Tu, însă, tot printr—a—ntîia eram, ai vrut să—ţi faci ambiţia şi să nu—mi împrumuţi patinele, şi nu mi le—ai împrumutat.
—Nu m—a lăsat mama.
—Trebuia s—o rogi, să—i explici.
—Eram supărată. Mereu mă trăgeai de cozi.
—Poftim? Cine mi—a rupt abecedarul?
—N—ai pic de memorie. Nu era abecedarul, ci cartea de citire. Eram într—a doua. Şi ţi—am rupt—o din greşeală.
—Tot din greşeală mi—ai aruncat atunci şi castanele pe care le ţineam sub scară?
—Îmi jumuliseşi păpuşa. Ar fi mai bine să recunoşti.
—N—am ce. într—a treia din cauza ta am plătit un geam.
—L—ai plătit pentru că l—ai spart.
—Dar cine m—a pîrît? Cine?
—Trebuia să fi avut curajul să te ridici singur şi să spui. Şi—apoi nici n—a fost vorba de pîră. N—am scos un cuvinţel. Doar ţi—am dat un ghiont ca să te ridici cînd tovarăşa a întrebat a suta oară cine a spart geamul.
—A suta oară, pe naiba. Nu întrebase decît o dată.

—Dar în vacanţa de iarnă, într—a patra, cine a venit la mama şi a spus că nu vreau să vin de la patinaj?
—Eu. Şi bine am făcut. Se lăsase întunericul, ce rost mai avea să stai acolo?
—Poate că mai există şi oameni cărora nu le e frică de întuneric.
—Vrei să spui că mie mi—e frică?
51
—Ce te priveşte ce vreau eu să spun?
—Ai dreptate. E dreptul tău să spui o mie de prostii pe minut.
—Asta nu—i *specialitatea* mea. Tu ai fost acela care, într—a cincea, la geografie, ai spus că ţara celor o mie de lacuri este Elveţia. Poate nu—ţi mai aminteşti.
—Ba da. Şi încă foarte exact. Fusesem răcit, lipsisem de la şcoală şi tu, care trebuia să—mi aduci lecţiile, n—ai venit.
—Ba am venit.
—Ba nu.
—Am venit, dar nu mi—a dat tatăl tău voie să intru ca să nu iau şi eu guturaiul.
—Puteai să—mi telefonezi.
—Sigur, puteam. într—a şasea, de ziua ta, ţi—am trimis o telegramă şi nu mi—ai răspuns.
—Pardon. Ţi—am mulţumit a doua zi.
—Mersi! Mă mir că n—ai făcut—o peste un an.
—Te miri cam mult.
—Mă mir cît poftesc.
—Poftеşte atunci şi lasă—mă în pace.
—Drum bun şi cale bătută.
S—au certat. Rău. Au ajuns cu cearta pînă la clipa aceea de tăcere cînd...
—Să ştii că—mi va fi greu, foarte greu, spuse Mariana, ca să mă mai împac cu tine.
—Să ştii, spuse Radu, că şi mie îmi va fi la fel de greu.
—Poate numai o minune ar mai putea să ne împace.
—Nu există minuni.
—O minune ar însemna să uităm totul, să nu ne mai aducem aminte de nimic.
—O minune ar însemna să nu ne fi ştiut niciodată, să nu ne fi întîlnit niciodată.
—Exact. Nu ne—am putea împăca decît dacă, printr—o minune, abia acum am face cunoştinţă.
—E o idee, spuse Mariana.
52
—Ce ? întrebă Radu.
—Asta. Ce ziceai. Să facem *acum* cunoştinţă.
—Ca şi cum nu ne—am fi ştiut niciodată, ca şi cum nu ne—am fi întîlnit niciodată?
—Mă numesc Radu Disescu.
—Îmi pare bine. Mariana Novac.
—În ce clasă eşti ?
—A şaptea. Dumneata?
—Poţi să—mi spui tu. Tot a şaptea.
—Bucureştean?
—Da. Tu?
—Şi eu. Bucureşteancă.
—Cunoşti strada Zorilor?
—Sigur. Pe strada asta era grădiniţa. Pe—atunci mă dădeam în vînt după baloanele colorate.
—Iubeai pisoii?
—Nu—mi mai amintesc. Dar ţie îţi plăceau cîinii?
—Nu grozav, însă nu—i chinuiam. Într—a—ntîia am avut chiar un căţel negru pe care îl chema Harap Alb.
—Într—a—ntîia aveam o pereche de patine grozave.
—Le împrumutai şi altora?
—Nu prea mă lăsa mama, dar eu o rugam, îi explicam. Pe vremea aceea mă cam trăgeau băieţii de cozi.

—Mie mi—a rupt cineva abecedarul. Sau nu, asta s—a întîmplat un an mai tîrziu: mi—a rupt cineva cartea de citire de—a dou?.
—Poate că din greşeală.
—A, firește că din greşeală. Tot pe—atunci făceam colecţii de castane.
—Eu mă jucam cu o păpuşă care se numea Rita. După numele cîntăreţei italiene.
—În clasa a treia am spart un geam.
—Şi ai recunoscut?
—Bineînţeles.
53
—Ce iarnă frumoasă a fost pe cînd eram într—a patra! Toată ziua, în vacanţă, stăteam la patinaj.
—Şi seara?
—Uneori şi seara. Adică, să fiu sinceră, numai o dată seara.
—Să—ţi spun ceva comic. într—a cincea lipsisem de la şcoală din cauza unui guturai, nu ştiam ce lecţie trebuia să pregătim la geografie şi, cînd m—a întrebat profesorul care este ţara celor o mie de lacuri, am răspuns: Elveţia!
—Drăguţ! Spune, tu ai trimis vreodată telegrame!
—Nu.
—Eu am trimis.
—În schimb eu am primit.
—Nu—i chiar totuna, dar e ceva pe aproape.
—Mîine e duminică. Ce faci?
—Nu ştiu. Tu?
—Aş merge ia cinema. Nu vii cu mine?
—Vin. La ce oră?
—Să zicem la 11, ca să nu întîrziem la masă.
—S—a făcut. Pe mîine la 11.
—Aici. În faţa blocului.
—Aici. La revedere, Radule!
—Pa, Mariana!
54

OMUL DE LA FEREASTRĂ

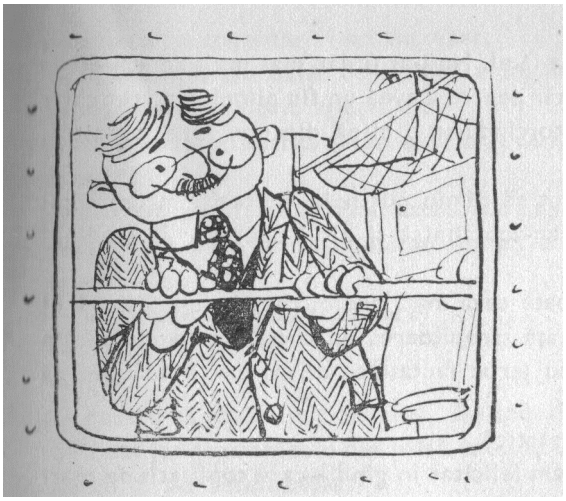

De la Bucureşti, unde ne—am urcat amîndoi, devenind vecini de compartiment, şi pînă la Sinaia, unde a coborît, a privit tot timpul pe fereastră.

Citeam. Mai bine—zis răsfoiam nişte reviste. De cîte ori ridicam ochii, îi întîlneam mîinile prinse de trăgătoarele de alamă ale geamului deschis, spatele uşor aplecat, şuviţa de păr castaniu pe care i—o flutura vîntul.

A intrat în vorbă cu mine cînd rapidul zbură ca o năluca prin Buftea. S—a întors şi mi—a spus deodată, fără nici o introducere:

—Mi—ar fi plăcut ca trenul să se oprească aici.

Am rîs. Probabil ceva mai zgomotos şi nefiresc, pentru că m—am simţit obligat să—i dau explicaţii:

—Eu merg la Cluj. Şi mi se pare că trenul are prea multe opriri; tocmai mă gîndeam cu regret că n—am avut inspiraţia să—mi iau bilet la avion. în două ore ajungeam.

Zîmbi şi el.

—Am călătorit chiar acum vreo două duminici cu avionul, spuse. Adică, am călătorit e un fel de—a spune. Un băiat de—al meu e pilot. M—a invitat la un zbor de agrement deasupra Bucureştiului.

55

M—am uitat mai atent la el. Nu i—ai fi dat mai mult de 40—50 de ani; părea atît de tînăr pentru a avea un fiu pilot! Am vrut chiar să i—o spun, dar, întorcîndu—se o clipă din nou spre fereastră, a repetat:

—Da. Mi—ar fi plăcut să rămîn puţin la Buftea. Am doi copii aici. Unul e tehnician—zootehnist şi altul operator la studioul de filme.

La Zvorişteа, sau poate ceva mai încolo, chemîndu—mă lîngă el ca să—mi arate o uriaşă stropitoare, un cocostîrc de metal din aripile căruia ţîşneau jerbe fantastice de stropi, a adăugat că are şi aici o fată.

—Medicinistă. La practică.

„Fericit părinte — l—am felicitat în gînd — are copii atît de mari şi el pare atît de tînăr".

Dar n—am apucat să—mi sfîrşesc gîndul pe care ţineam să i—l şi mărturisesc că, ivindu—se în zare silueta argintie a unei rafinării, l—am auzit:

—Am şi aici, pe la Ploieşti, cinci copii. Adică, unul nu—i acum acasă. Mi—a scris din străinătate. E maistru la „1 Mai" şi a fost trimis în Ghana să monteze nişte sonde. Ceilalţi patru—doi băieţi şi două fete — lucrează toţi în construcţii.

Brazi... Cîmpina... Comarnic...

Citea firmele gărilor cu glas tare şi mă trăgea mai aproape de fereastră.

Aici mai avea o fată chimistă.

Aici un băiat mecanic.

Ajunsesem să le pierd numărul. Ba la un moment dat mi—a fulgerat prin minte că, avînd atîţia, n—ar fi exclus ca el însuşi să mai uite pe cîte unul sau să le încurce meseriile.

Am respins însă imediat bănuiala şi am murmurat chiar cu un sentiment de vinovăţie:

—Iertaţi—mă!

Dar nu m—a auzit.

Trenul s—a apropiat de Sinaia şi el se pregătea să coboare.
56
—Sînteţi în concediu? l—am întrebat.
—În vacanţă. Un băiat de—al meu e inginer aici. M—a chemat să mă odihnesc cîteva zile la el.
N—am mai putut rezista şi am exclamat ca în faţa unei adevărate minuni:
—Dar cîţi copii aveţi? Pînă acum am numărat peste o duzină.
—Şi vi se pare că aţi numărat mulţi? m—a privit cu un surîs calm.
—Dumneavoastră nu vi se pare?
—Cîtuşi de puţin.
—!
—Pentru că am mult mai mulţi. De zeci de ori mai mulţi.
Şi—a dat jos geamantanul din plasă, mi—a urat drum bun, în continuare şi s—a recomandat:
—Profesor Nicolae Dumitran.
57

MĂCAR UN CUVINŢEL

Radu fu cel dintîi care veni să—l liniştească:
—Lasă, mă, o să treacă şi asta! Pe urmă veni Lia:
—Hai, capul sus! Apoi şi Ion:
—Nu te mai amărî! Se întîmplă.

Acum, rămas singur în clasă, se gîndeşte la ei cu duioşie. Ce băieţi buni! Toată clasa s—a grăbit să iasă în recreaţie; numai ei, ei trei, au simţit cîtă nevoie are el de un cuvînt de mîngîiere şi s—au oprit să i—l spună. Abia acum, da, abia acum îşi dă seama cine îi sînt adevăraţii prieteni şi cine nu. Piatra de încercare a fost să fie acest nenorocit de 3 primit la matematică. Celor cărora le pasă de el, cei care îi sînt prieteni adevăraţi nu s—au grăbit s—o zbughească la joacă, ci s—au oprit Ungă el şi i—au spus: „Lasă, mă, o să treacă!" şi „Capul sus!" şi „Nu te mai amărî!" Dar Barbu? Barbu, pe care îl socotea mai mult decît un prieten, poate chiar mai mult decît un frate, ce—a făcut pentru el? A fost

primul care a ţîşnit pe uşă. Ca din puşcă a ieşit. Nici n—a întors capul spre el. Păi sigur, de ce să—l întoarcă? Ce avea de văzut? Un om necăjit. Puţin îi pasă lui Barbu de un om necăjit. S—a dus glonţ să joace bîza sau leapşa sau — de ce nu? — să rîdă cu fetele de necazul lui. Bine, domnule Barbu, bineee! Va să zică aşa ştii, aşa înţelegi tu să te porţi după o prietenie de cinci ani încheiaţi! Poate că o să mai vii la mine să împrumuţi pompa de bicicletă. Şi poate că o să îndrăzneşti să vii şi la televizor cînd joacă Rapid... Pompă? N—am. Nu mai am. Ba, ca să nu mint, am, dar n—o mai dau. De ce? Uite—aşa! Se strică, se consumă. Nici tu n—ai vrut să—ţi strici, să—ţi consumi recreaţia ca să te opreşti lîngă un prieten şi să—i spui un cuvînt, un cuvinţel de mîngîiere. Atît voiam de la tine un „Lasă, mă, o să treacă!", „Capul sus", sau un „Nu te mai amărî!" Nu—ţi ceream nici să plîngl lîngă mine şi nici să—ţi smulgi părul. Un cuvînt. un cuvinţel îmi era de ajuns... Vrei să vii duminică la televizor? Nu se mai poate. De ce? Uite—aşa! Nu—i deschid. Nu mai pot să sufăr Rapidul. Nu mă mai interesează cînd şi cum joacă. Eu de azi ţin cu Dinamo. Praf o să—i facă dinamoviştii pe găzari. O să—i bată cu 5 la 0, cu 10 la 0, cu un milion la 0. Şi eu o să rîd, o să rîd cu gura pînă la urechi. Că şi tu rîzi acuma, nu te doare că eu mă perpelesc aici. îţi arde de bîză. Bine, domnule Barbu, bineee! Pentru tine cinci ani de prietenie au fost nimic, l—ai pus în cîntar alături de douăzeci de minute de recreaţie, şi cele douăzeci de minute au atîrnat mai greu. Faci cum vrei. Fiecare cu cîntarul lui. Cu obrazul lui. Eu, cel puţin, n—am ce să—mi reproşez. Poate doar că am fost atît de naiv ca să cred în prietenia ta. Cu ce ţi—am greşit eu în aceşti cinci ani? Hai, spune, spune cu ce? Nu—i aşa că taci? Şi de ce taci? Poate pentru că mă vezi amărît şi nu vrei să mă contrazici? Nu te doare pe tine de necazul meu. Taci, pentru că am dreptate! Şi pentru că tot veni vorba de dreptate, am latine nişte acuarele. Ţi le—am lăsat. Spuneai că—ţi plac. Ei, să nu—ţi mai placă! Că nici mie nu—mi place

cum te porţi cu mine... Cuţitul pe care ţi l—am dăruit de ziua ta, n—avea grijă, n—o să ţi—l cer înapoi. Eu însă o să—ţi dau înapoi cartea pe care mi—ai dăruit—o de ziua mea. Ai scris pe ea: „Cu prietenie". Şi asta e cea mai mare minciună. De ce să ţin în casă o minciună? Nici n—aş mai putea s—o ating, darmite s—o mai răsfoiesc... Cînd o s—o dau jos din raft, o să—mi îmbrac mănuşile, şi chiar şi aşa o să—mi spăl pe urmă mîinile în zece ape. Da, domnule Barbu, da! Trădarea prieteniei se plăteşte scump. Nu mai eşti doar un puşti. Grădiniţa şi clasa întîi au rămas în urmă. Eşti într—a cincea, eşti pionier, ba ditamai preşedinte de detaşament. Ai putea să ştii, şi încă prea bine, cum trebuie să se poarte un prieten. Pentru că — îţi repet — nu—ţi ceream nimic deosebit. Un cuvînt doar, un cuvinţel. Uite Radu, Radu care nu—i decît de anul ăsta coleg cu noi. A găsit un „Lasă, mă, o să treacă şi asta!" Şi Lia, Lia care abia îmi răspunde la bună ziua. Şi ea a găsit un „Hai, capul sus!" Ca să nu mai vorbesc de Ion, bătăuşul clasei. La el mai repede găseşti bobîrnace şi ghionturi decît cuvinte de mîngîiere. Şi totuşi s—a oprit pînă şi el ca să—mi spună: „Nu te mai amărî! Se întîmplă." Dar tu...

Un pocnet surd îl face să tresară. Pe uşă a intrat Barbu transpirat, gîfîind:

—S—a făcut, totul e în regulă! Record mondial la sprint! Am alergat pînă la tata, să—i spun să nu mă mai aştepte la patru, că nu mai pot merge să—mi cumpere canadiană. Vin după—masă la tine şi pînă nu—ţi intră în cap descompunerea numerelor, nu mă las... Se poate, mă? Trei? Tu şi trei? Păi nu—ţi crapă obrazul de ruşine? Ce faci mutra asta? Poate că ai vrea să—ţi spun: „Lasă mă, o să treacă, nu te mai necăji!" Ba necăjeşte—te, frăţioare, necăjeşte—te, că n—ai nici un motiv să sari în sus de bucurie. Ai mîncat? Nu? Hai, că am o tartină! O facem juma—juma!

60

CLANŢA

În dimineaţa din ajunul Anului nou, Mana Dridease întorcea acasă, trăgînd pe pojghiţa de zăpadă a caldarîmului o săniuţă pe care legase cu cordonul paltonului un pui de brad destul de arătos, deşi cu crengile cam rare şi cu vîrful bont.

„De, aşa îmi trebuie dacă m—am trezit abia acum, la spartul tîrgului. Asta trebuia s—o fac ieri sau alaltăieri".

Constatarea însă era de prisos. Măria Dridea ştia mai bine decît oricine că nimeni nu purta vina acestei întîrzieri. Niculaie Dridea, soţul, era plecat de acasă de aproape o jumătate de an şi

61

avea să se întoarcă abia prin martie. Maistru montator cu o înaltă calificare — nume binecunoscut în multe fabrici şi uzine intrate în funcţiune în ultimii ani — Niculaie Dridea era chemat de pe un şantier pe altul, iar acum lucra într—un oraş din nordul Moldovei la montarea unei fabrici de textile. De curînd însă scrisese că nu va putea veni de Anul nou acasă şi o sfătuia pe Măria să—l trimită pe Mihai, băiatul lor, să—şi petreacă vacanţa de iarnă la el.

„Aici a nins din belşug — scria el soţiei — şi i—am făcut o sanie straşnică lui Mihai. Cît despre celelalte, să n—ai nici o grijă! O să ne gospodărim amîndoi ca nişte bărbaţi ce sîntem!".

Scrisoarea aceasta o determinase să nu mai cumpere brad. „Dacă Mihai nu va fi aici, pentru mine e de ajuns şi o crenguţă de vîsc", se gîndise, convinsă că pentru ea nici măcar crenguţa de vîsc n—o va cumpăra. Şi nu din zgîrcenie. Dar fără Niculaie şi fără Mihai... Aseară însă, tocmai cînd făcea bagajul băiatului, primi o telegramă de la Niculaie: „Vin la Bucureşti. Stau numai cîteva zile. Nu—I mai trimite pe Mihai. De Anul nou sînt cu voi."

Ajunsă acasă, Măria Dridea lăsă bradul pe săliţă şi se grăbi să—şi dezbrace paltonul ca să intre în bucătărie, unde o aşteptau tăvile acoperite cu ştergare, în care pusese cozonacii la crescut. Se aplecă să îndepărteze cărămida pe care, de cîteva luni, de cînd se stricase clanţa, o aşeza acolo ca să închidă uşa bucătăriei cu ea. Se aplecă... dar nu mai zări cărămida. Uşa bucătăriei avea o clanţă nouă, strălucitoare, de alamă.

O clipă nu se dumeri ce se întîmplă. Apucă clanţa şi o apăsă uşor, dar imediat îşi retrase mîna de parcă ar fi curentat—o. „A venit Niculaie", o fulgeră deodată gîndul. Îşi smulse basmaua de pe cap, se năpusti în odaie strigînd cu glas cald şi mîngîietor, dar care i se păru prea rece şi prea strident:

—Niculaie! Ai şi venit, Niculaie?

În odaie însă, în picioare, lipit cu spatele de sobă, stătea Mihai.

—Mihai, a venit tata? A venit?
62
Băiatul clătină uşor din cap:
—Nu. Încă n—a venit. Cred că vine cu trenul de 11.
Şi surîse stingherit, ca şi cum ar fi făcut o poznă.
—Credeam că a şi venit.
— Nu. Încă n—a...
Şi, nemaiputîndu—se stăpîni, băiatul izbucni într—un rîs năvalnic, la care luau parte şi ochii, şi obrajii, şi fruntea... Sări şi îşi îmbrăţişa mama, învîrtindu—se cu ea prin odaie, încercînd să facă paşii de vals pe care — cu toată truda colegei sale de bancă — încă nu izbutise să—i înveţe cum trebuie.
O, de cînd aştepta Mihai Dridea clipa asta! Şi cît de greu venise, cît de mult se lăsase aşteptată!
Chiar din prima săptămînă a anului şcolar se înscrisese la cercul de lăcătuşerie de la Palatul pionierilor. Maistrul, conducătorul cercului, se apropiase de el şi—l măsurase prin ochelarii cu lentilele prăfuite.
—Cum ziceai că te cheamă?
—Dridea Mihai.
—Eşti cumva rudă cu Niculaie Dridea, montatorul?
—Sînt băiatul lui.
—Nu s—ar crede. Ţi—am dat să pi Ieşti o piesă şi, după cîte văd, tu îţi pi Ieşti degetele.
Copiii pufniră în rîs. Din momentul acela în faţa colegilor din cerc, el, Mihai Dridea, nu se mai numi Mihai Dridea, ci „Pileşte degete!"
—„Pileşte degete", împrumută—mi cleştele!
—Nu l—aţi văzut pe „Pileşte degete"?
—Hai, „Pileşte degete", ţi—o fi de ajuns de cînd tot masori! Dă—mi şi mie şublerul!
Tîmpită poreclă. O duse cîteva săptămîni în cîrcă. Pe urmă i se întîmplă să fie singurul din tot cercul care greşi dimensiunile unei chei.
—Şi ziceai că eşti fiul lui Niculaie Dridea, montatorul?
—Da, maistre.
63
—Eşti sigur?
—Da, maistre, întreabaţi—i şi pe băieţi. E tatăl meu.
Maistrul ridică cheia cu pricina şi întrebă:
—Spuneţi, băieţi, poate oare să fie fiul lui Niculaie Dridea unul care face o bazaconie ca asta?
Băieţii răspunseseră în cor:
—Nuuu!
Era (prost să fii şi tot înţelegeai!) acest „nu" al colegilor un răspuns la gluma maistrului, dar pe Mihai îl ajunse ca o rafală de vînt îngheţat.
—Ba da! rosti înciudat, ca şi cum s—ar fi împotrivit vîntului. Ba da! O să vedeţi că da!
Luă alt material şi se apucă îndîrjit de lucru. „Ba da! Ba, da!", i se părea că aude în fiecare strunjitură a pilei. Lucra nervos, strîngînd dinţii, fără să arunce măcar o privire celor din jur. Fierul încins îi ardea palmele, fruntea i se umpluse de broboane dar el lucra ambiţios, cu sete. Era convins că într—o oră, el, Mihai Dridea, fiul lui Niculaie Dridea, montatorul, va putea să facă ceea ce colegii săi s—au străduit o săptămînă întreagă. Şi nu numai atît: dar cheia lui va fi şi cea mai bună, şi cea mai frumoasă, şi cea mai uşoară, şi cea mai...
ÎI trezi un clinchet ca de clopoţel; cheia se frînse în două. Deodată se făcu tăcere. Copiii parcă nici nu mai răsuflau. Maistrul se apropie de el, îl cuprinse de după umeri. Mihai se lăsase strîns un răstimp, apoi, deodată, scuturîndu—se ca după un coşmar, vru să se smulgă şi să fugă.
—Nu, n—ai de ce să fugi, auzi glasul domol al maistrului. Ascultă—mă pe mine, băiete, că am crescut mii ca tine. Locul tău e aici. Mă pricep eu la de—al de tine. Tu ai mîndrie de muncitor, băiete. Dacă ai fi încercat să fugi, te—ai fi întors de la uşă înapoi. Nu ne—ai fi lăsat tu să credem că nu eşti în stare să faci un lucru bun. Te—ai fi întors să ne—o dovedeşti. Ai încercat şi adineauri. Numai că prea ai lucrat în duşmănie. Hai, apucă—te de treabă cu răbdare.
64

În meserie nimeni nu se naşte învăţat. Şi, ridicîndu—i bărbia, maistrul îl privise în ochi, ca apoi să—l întrebe încruntat:

—Ziceai că eşti al lui Niculaie Dridea, montatorul?

Mihai nu—i răspunse. Se îndreptă tăcut spre lada cu materiale, alese ce—i trebuia pentru lucru, apoi, tot în tăcere, luă treaba de la capăt.

...Şi poate că pentru a compensa tăcerea de atunci, Mihai izbucni acum într—un rîs plin de poftă, gălăgios, molipsitor. Îşi îmbrăţişa mama învîrtindu—se cu ea prin odaie, strigînd fericit:

—Eu am lucrat clanţa, mamă! Eu am lucrat—o! Am reuşit! Ştii tu, îţi închipui tu cum m—am simţit eu cînd ai văzut clanţa şi ai crezut că a venit tata?

65

VĂ UREZ SĂ FIŢI SĂNĂTOŞI !

—Nu vă alarmaţi. Copiii fac adesea febră. Băiatul n—are decît un simplu guturai. Ceaiuri, aspirine, frecţii cu spirt şi două—trei zile în casă.

Spunînd acestea, doctorul şcolii se ridică. Tata îl ajută să—şi îmbrace paltonul; mama îl mai întreabă dacă n—ar fi bine ca ceaiurile pe care mi le va face să fie de tei, iar ei răspunse că n—are importanţă; bunica îl sfătui să meargă atent, că pe stradă e polei. Din uşă, doctorul mi se mai adresă:

—La revedere, tinere, şi în privinţa lecţiilor n—avea grijă! Voi vorbi cu dirigintele vostru. O să—ţi trimită poimîine un coleg să te pună la curent cu lecţiile pierdute. Sănătate!

Vă rog, iubiţi colegi şi prieteni, să—mi permiteţi să nu mă opresc asupra zilelor de boală. Au fost lungi şi plicticoase. Ceaiurile mamei m—au făcut să jur că, după ce mă fac bine, nu mai pun la gură linguriţă de ceai pînă la examenul de stat (acum nu—s decît într—a şasea), cît despre aspirinele tatii, dacă va trebui să trec prin faţa unei farmacii, voi traversa imediat pe trotuarul celălalt; iar de sfaturile bunicii refuz cu desăvîrşire să—mi mai amintesc. Dar, în sfîrşit, m—am făcut bine. A doua zi urma să mă

66

ridic din pat şi să mă duc la şcoală. Consultai orarul şi mă oprii asupra istoriei. N—aveam încă notă. Nu încăpea nici o îndoială că mă va asculta. Ce lecţie ni se dăduse de pregătit? îmi amintii de promisiunea doctorului şi mă hotărîi să aştept în linişte vizita unui coleg.

Cam pe la ora patru după—amiază sosi bunul, dragul şi entuziastul meu coleg de bancă, Tudorel Cristea. îl recunoscui cu mult înainte de a intra în camera mea după felul cum trîntise poarta (probabil cu piciorul), după fluieratul vesel cu care trecuse prin curte, după schelălăiturile cîinelui (nu—l iertase pe sărmanul Grivei şi—i arsese din „prietenie" una peste bot), după salutul adresat bunicii (un „săru' mîna" atît de puternic, că trezi fetiţa vecinului de la etajul doi şi timp de jumătate de ceas urlă fără întrerupere — fetiţa, nu vecinul!) şi, în sfîrşit, după cum izbi uşa de perete.

—Ave, Mişule! Tudorel Cristea te salută! Ei, sănătos, voinic? Bravo, aşa te vreau! Am venit să—ţi aduc lecţiile. Pariez că istoria te interesează în primul rînd. Ei află, mă, că avem o lecţie... (Tudorel îşi înmănunche degetele şi le sărută cu zgomot.) O frumuseţe... un vis... a opta minune a lumii... O lecţie de zile mari! Şi ne—a explicat—o... ce mai! îl ştii pe tovarăşul Pascu! Era numai ochi şi gesturi... Privea o dată în fundul clasei şi vedeai cîmpul de bătălie, desfăcea braţele şi vedeai adunîndu—se oştirile, ridica un deget şi auzeai goarnele.... O frumuseţe... o poezie... Noi, în bănci, mormînt. Nu mişca nimeni, nu răsufla nimeni... Ah, ce lecţie, ce lecţie!

Îl ascultam pe Tudorel încîntat, îl priveam agitîndu—se, trăgîndu—mi plapuma şi turtindu—mi cu pumnul abajurul lămpii de noapte, răscolind covorul şi, în culmea entuziasmului, aruncîn—du—mi servieta în cap.

—Ah, ce lecţie, ce lecţie! Ce minunată epocă! Ce timpuri eroice! Dar chiar în clipa cînd credeam că voi afla şi titlul lecţiei, sună telefonul. Tudorel îmi zise: „E pentru mine!" şi ridicînd receptorul, avu cu nu ştiu cine o convorbire foarte scurtă sfîrşită cu: „Vin imediat! Alerg, zbor, înghit pămîntul, mă proiectez ca o

67
rachetă!" După care, ca o furtună, bunul, dragul şi entuziastul meu coleg de bancă, Tudorel Cristea, îşi luă servieta, îmi ură spor la învăţat şi plecă, lăsînd uşa deschisă.

Mă dezmeticii abia după ce rămăsei singur. Habar n—aveam ce lecţie trebuia să pregătesc. Dar nu—mi fu dat să—mi plîng multă vreme soarta amară. Nu trecu nici un sfert de ceas de la plecarea lui Tudorel şi mama îmi anunţă vizita unei colege. Mai exact, a Mioarei Dănescu.

Mioara bătu sfioasă în uşă şi intră abia la al treilea „intră"! îmi aduse un bucheţel de ghiocei pe care mi—l întinse sfioasă şi mă privi de parcă mi—ar fi oferit un păhărel de untură de peşte. Nu vru să ia loc aproape de mine, ci se aşeză pe scaunul din celălalt capăt al camerei, de unde îmi vorbi cu glasul ei subţire şi încet:

—Ce rău îmi pare că ai fost bolnav... Te—a durut tare?

—Nu m—a durut nimic.

—Vai, ce curajos eşti tu! Te—a durut, ştiu eu că te—a durut, dar nu vrei să spui. Ce nenorocire e şi boala asta, ce nenorocire...

Şi scoase din mînecă o batistuţă roz cu care îşi şterse lacrimile ce—i alunecau pe obraz.

—Plîngi? o întrebai mişcat.

—Da, îmi răspunse ea şi mai mişcată. M—am gîndit mult la tine cît ai fost de bolnav. (Aici iar îşi şterse lacrimile.) Acum am venit să—ţi aduc lecţiile...

—Mulţumesc, chiar te aşteptam.

—...am venit să—ţi aduc lecţiile... dar sînt atît de impresionată de boala ta... atît de impresionată...

—Nu trebuie, încercai s—o liniştesc, acum mă simt bine, apoi n—am avut decît un simplu guturai. Şi deodată, direct: Ce avem la istorie?

Mioara nu—mi auzi ultimele cuvinte.

—Guturai ? se cutremură ea de parcă aş fi spus cel puţin fractura bazei craniului. Guturai? Vai, ce boală nesuferită! Ce boală îngrozitoare! Sărăcuţul de tine!

68
Şi iar începu să plîngă. Cînd se mai linişti, cotrobăi prin servietă, scoase un bileţel şi mi—l întinse tot fără să mă privească:

—Ţi l—am scris la sfîrşitul orei de istorie. Citeşte—I după ce plec...

—Mulţumesc, făcui eu, convins că în bileţel e titlul lecţiei pentru a doua zi. Eşti o colegă bună şi—ţi rămîn îndatorat.

—Îndatorat! Nu, nu trebuie. Tu ai fost aşa bolnav... aşa bolnav...

Şi ţinînd batista la ochi, Mioara plecă, furişîndu—se parcă, fără să facă cel mai mic zgomot, desigur de teamă să nu—mi tulbure liniştea.

Desfăcui nerăbdător biletul. Iată—i conţinutul:

„Ce mai faci ? M—am gîndit să—ţi scriu. După—amiază vin să—ţi aduc lecţiile. Stai tot acolo, nu—i aşa? Nu te—ai mutat.
Mioara."

Atît. Nici un cuvînt mai mult.

Făcui biletul bucăţele.

Întrebarea „Ce fac mîine la istorie?" mă chinuia mai rău decît mă chinuise gripa.

Dar tocmai cînd, frămîntîndu—mă, presimţeam că o să mă apuce durerea de cap, auzii de afară:

—Aici stă tovarăşul Mihai, elev în clasa a şasea la şcoala... numărul...

Ah, ce—am mai binecuvîntat acest glas cunoscut! Glasul colegului meu, glasul serios al celui mai bun elev din clasă, glasul mîndriei şcolii noastre, glasul lui Ionescu Al. P. Hanibal.

—Te salut voios, mi se adresă grav Ionescu Al. P. Hanibal, şi te felicit cu prilejul însănătoşirii tale. Am considerat că e de datoria mea, primul elev al clasei, să—ţi aduc lecţiile.

—Îţi mulţumesc. E foarte drăguţ din partea ta. Nu mă aşteptam ca tocmai tu.... Şi ca să nu mai pierd vremea: La istorie, dacă nu te superi, m—ar interesa în primul rînd.

—Bine, aprobă din cap, îţi voi explica la istorie.

69

Şi eminentul meu coleg, Ionescu Al. P. Hanibal, începu să se plimbe cu mîinile la spate prin cameră şi să—mi vorbească:

—Dragul meu, lecţia de istorie de mîine e deosebit de interesantă, dar de ia început va trebui să te fereşti de cîteva confuzii. După umila mea părere (n—am mai avut vreme să mai discut această problemă cu profesorul, dar m—am interesat pe urmă) ar fi o greşeală să considerăm data de 6 aprilie 1787 ca începutul domniei lui Nicolae Mavrogheni. Trecînd pe la bibliotecă înainte de—a fi venit ia tine, am consultat *Analele de istorie* şi, la pagina 16, alineatul 4, se arată că după unii autori — şi de ce aş ascunde, aceasta e şi părerea mea! — data de 5 aprilie, seara, ar fi cea mai indicată. De fapt, dragul meu, această chestiune nu are nici o legătură cu lecţia noastră, dar aduce o nouă lumină asupra lui Alexandru Moruzzi, fiul lui Constantin Moruzzi, înrudit prin mamă cu Mavrogheni. Concluzia poate deveni cel puţin neplăcută, dacă ne gîndim că...

—Fii bun, mă hotărîi cu greu să—i întrerup prelegerea, totuşi, dacă nu—ţi cer prea mult, ce lecţie avem pentru mîine?

—Dacă nu—mi ceri prea mult? se opri ostentativ Ionescu Al. P. Hanibal. Consider jignitoare această întrerupere, de—a dreptul jignitoare. Titlul lecţiei? Poate fi găsit în orice manual, şi mai ales poate fi găsit de oricine. Eu, dragul meu, am vrut să—ţi spulber confuziile. Dar în condiţiile acestea mi—a fost imposibil, imposibil!

Şi plecă, plecă aşa cum venise, călcînd apăsat, privind drept înainte, preocupat, frămîntînd sub bască probleme înalte şi în veci de neatins pentru mine.

O strigai pe mama să—mi aducă un antinevralgic. Dar în locul ei intră — închipuiţi—vă surpriză! — alt coleg de clasă, veselul meu coleg Tăsică Georgescu. În sfîrşit, în sfîrşit, după atîtea încercări nereuşite voi afla şi eu lecţia pe care urma s—o pregătesc pentru ora de istorie. Durerea de cap îmi trecu în aceeaşi clipă. Mă înveselii ca prin farmec:

70

—Tăsică, prietene, Tăsică, salvatorule Tăsică! Ce bine că ai venit! Cît te aşteptam, Tăsică!

—Zău?! se miră Tăsică. Dacă ştiam, veneam de dimineaţă. Şi confidenţial: Azi am chiulit de la şcoală. Am venit la tine să—mi spui ce avem la istorie. Tu trebuie să ştii. Nu se poate să nu fi venit vreun coleg să—ţi aducă lecţiile.

Sfîrşitul pe scurt: iubiţi prieteni şi colegi, păziţi—vă de guturai!

Vă urez din toată inima să fiţi sănătoşi!

71

PRIMA CU A DOUA RĂSTURNATĂ

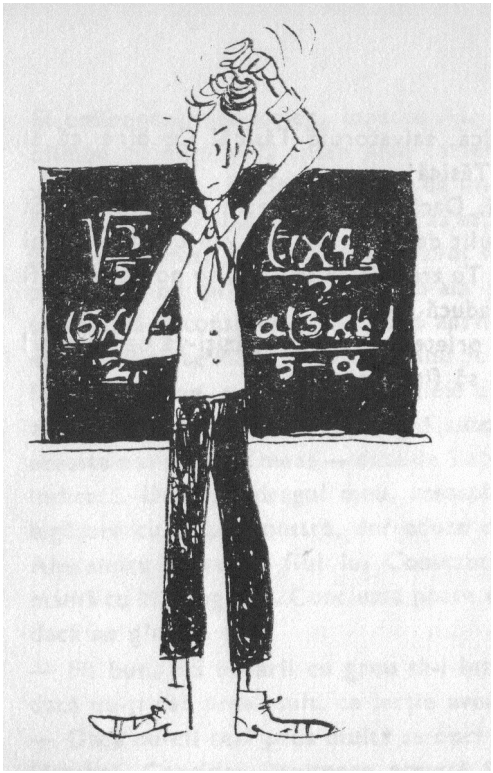

Cine l—ar fi privit pe Andrei Odincă, acolo, în magazie, luminat de raza palidă care pătrunde sugrumată de ferestruica de—o palmă a uşii şi care îi dezvăluia într—un chip ciudat ochii cenuşii şi trişti, buzele strînse, aproape încleştate, ar putea crede că are în faţă un bătrîn cătrănit. Adevărul era însăcă, alături de numele său, pînă şi vorba „tînăr" ar fi părut prea de timpuriu aşezată. Andrei Odincă abia împlinise doisprezece ani, dar, pentru că era năltuţ şi spătos — şi mai ales pentru că nimeni, întrebîndu—l de vîrstă, nu—i cerea şi actul de naştere — băieţilor le spunea că are treisprezece ani, iar fetelor paisprezece.

—Paisprezece, mămăliguţelor, pricepeţi? Să—mi spuneţi „nene"! îi plăcea grozav să glumească pe seama fetelor şi grozav se bucura cînd glumele lui le supărau.

72

—O! V—aţi supărat? Ce păcat! Ce rău îmi pare! Ce îngrozitor am greşit! Li se adresa serios, ca apoi să izbucnească în rîs, făcîndu—le cu tifla: „La revedere şi n—am cuvinte! Să—mi scriţi de la băi! Nu—mi uitaţi adresa, fetelor: strada Şmecheriei, oraşul Şmechereşti..."

Îi plăcea grozav să glumească lui Andrei Odincă, dar în după—amiaza aceea pînă şi amintirea de—o clipă a unei glume l—ar fi făcut să repete înciudat, pentru a nu ştiu cîta oară:

—Să mă ia naiba şi gata!

Intrase în casă tare plouat. Trecînd prin camera părinţilor şi zărindu—şi mutra în oglinda garderobului, se opri o clipă şi—şi zise:

—Mare nătărău sînt! Cu cine oi fi semănînd eu că sînt atît de nătărău ?

Ajunse însă repede la constatarea că nu putea semăna nici cu tata, nici cu mama şi nici într—un caz cu surioara care abia de cîteva zile învăţase să facă primii paşi de la leagăn şi pînă la masă. Scoase limba şi se strîmbă în faţa oglinzii, apoi îşi trase singur o palmă după ceafă.

—Ce faci, băiete? îl surprinse maică—sa, care intrase fără veste.

—Nimic... aveam ceva pe gît...

—Hai, mai ieşi afară! Masa nu—i gata încă.

Parcă de masă îi ardea lui Andrei Odincă! Ieşise în curte fără chef de nimic. Era înciudat peste măsură că lăsase lucrurile să ajungă pînă aici. Cu cîteva luni în urmă totul mai putea fi îndreptat. Dar acum...

Privise peste gard, în curtea vecinului, prietenului şi colegului său de bancă, Mihnea Dragu.

—Hei, ce fericit e Mihnea! Se trezise vorbind cu voce tare Andrei Odincă — şi glasul său îl făcuse pe Rău, dulăul zdrenţuros, să mîrîie.

—Taci, Rău, n—am vorbit cu tine. Eşti un hipopotam prost şi nesimţit. Vorbeam de Mihnea...

Într—adevăr, ce—i păsa lui Mihnea Dragu? La matematică era printre primii. Luase şi menţiune la un concurs de probleme! Cînd

73

vorbea de x şi y parcă vorbea de nişte prieteni. Teza o terminase cel dintîi, preda caietul şi, pînă la sfîrşitul orei, ca să nu se plictisească, dezlega probleme din cartea de—a şaptea. Pe cea de a şasea o terminase.

—Poţi s—o şi vinzi! îl sfătuise într—o zi Andrei Odincă.

Trecuse pe sub caisul înflorit, dar nu ridicase privirea. Sunetul unei sirene din depărtare îi mărise şi mai mult neliniştea. îl avertizase că nu după multă vreme trebuia să sosească şi Dumitru Odincă, tatăl său. Ba parcă spre a—i reaminti şi spre a—i face în ciudă,o clipă mai tîrziu, trecuse prin faţa porţii şi un cunoscut al lui Dumitru Odincă, care îl întrebase:

—Ce mai face tăticu, băieţaş?

—Ce să facă? Bine...

—Ei, poate să fie mîndru. Are un flăcău... Să—i transmiţi salutări de la mine!

„Da, sigur că da, tata o să fie atît de mîndru de mine, că n—o să—şi mai încapă în piele de mîndrie! Mai ales cînd o să—mi vadă carnetul de nete... O să sară în sus de mîndrie!" îşi zisese Andrei Odincă şi apucînd o piatră o azvîrli cu toată puterea în stradă. Din ora a treia, de cînd primise carnetul de note, începuse să se gîndească ce va face cînd va da ochii cu tatăl său. În recreaţie un coleg îi dăduse şi un sfat:

—Prefă—te bolnav! Toată casa se sperie şi nimeni nu te mai întreabă decît ce te doare. Ăsta—i sistemul meu!

—Da, şi cu sistemul ăsta dai lovitura! îi auzise altui dintr—a zecea. Stai cîţiva ani şi toceşti băncile aceleiaşi clase... dar ce contează? Pînă la optzeci de ani te alfabetizezi sigur! Pe urmă faci cerere să—ţi dea statul pensie.

Gîndindu—se cum o să dea ochii cu tatăl său, Andrei Odincă avea toate motivele să se neliniştească. Ce—o să—i răspundă cînd o să—l întrebe: „Ei, ai adus carnetul de note? Mi—a spus dirigintele vostru că azi vi—l dă!" De adus, îl adusese el, dar cum să—l arate? La matematică, pe trimestrul întîi, nota patru. Mă rog, despre acest patru aflase Dumitru Odincă şi—şi spusese părerea. Tot la

74

matematică, pe trimestrul următor, nota patru. Şi despre acest patru aflase Dumitru Odincă, dar primise din partea fiului asigurarea că asemenea lucru n—o să se mai întîmple. Dar tot la matematică, pe trimestrul al treilea, nota patru. Patru! Patru! Patru! La celelalte obiecte avea note bune... avea şi opt şi nouă... Dar la matematică... Clasa rezolva ecuaţii şi el nici măcar împărţirea fracţiilor n—o ştia.

I se plînse la sfîrşitu! orelor unui elev dintr—a unsprezecea, antrenorul echipei lor de pitici, unul dintre aceia despre care se zicea că trecuse clasele „ca gîsca pe apă".

—...Şi cîte n—am încercat, cîte n—am încercat ca să nu iau patru şi pe trimestrul ăsta. Ca să nu mă asculte, am fugit de la trei ore de matematică, la alta am spus că am friguri şi am clănţănit din dinţi toată ora, la alta am venit cu o panglică neagră pe mîneca hainei, plîngînd că mi—a murit bunica...

—Şi chiar a murit?

—Da... numai că eu nici nu mă născusem cînd a murit ea! Cîte n—am încercat, cîte n—am încercat!

În vremea în care stătuse în curte, Andrei îşi amintise că mai demult încercase şi Mihnea Dragu să—l ajute. îşi făceau problemele împreună. Mihnea îi explica şi—l întreba: „înţelegi? E simplu." Şi el răspundea: „Da, e simplu. înţeleg!" Nu înţelegea nimic, dar îi era ruşine să spună. Şi de ce nu înţelegea? Asta era într—adevăr simplu: pentru că problemele şi exerciţiile erau de a şasea şi el nici pe cele de a cincea nu le putea rezolva. Într—a cincea rămăsese corigent la matematică, dar vara şi—o petrecuse la bunici şi nu prea învăţase. Mare noroc avusese la examenul din toamnă! Fracţiile erau cheia şi el habar n—avea de ele.

—Naiba să le ia de fracţii şi pe cel care le—a inventat! zisese înaintea plecării de la şcoală într—un grup de fete. Din cauza lor o să mă lase repetent...

—Repetent! pronunţase Andrei în curtea casei, iar dulăul mîrîi din nou.

—Taci, Rău!... Ei!

75

Şi ca să scape de dulău, intrase în magazie.

Dulăul rămase afară, dar gîndul că se apropia venirea tatălui îl întovărăşi. Nu, nici nu mai încăpea vorbă că nu putea da ochii cu tatăl său! Ştia că n—o să—l bată, ştia că nici măcar n—o să—l urecheze, dar o să—şi pună ochelarii şi—o să—l privească tăcut prin sticlele groase poate un minut, poate două, poate nici atît, destul însă că Andrei să priceapă ce gîndea el şi să intre în pămînt de ruşine. Dumitru Odinci era un om tăcut — şi cei care nu—l cunoşteau prea bine ar fi putut crede despre el că—i un morocănos şi un posac. Poate cîteodată, dintr—o pricină sau alta, era şi posac şi morocănos, dar faptul că vorbea puţin şi rar se datora în primul rînd unei asprimi care, într—o viaţă de aproape cincizeci de ani, i se aciuase în suflet. Îşi iubea copiii şi le dorea în viaţă un drum drept şi cinstit. Era convins că acest drum li—l va pietrui şcoala — şcoala pe care taică—su nici n—o văzuse cum arată, iar el îi intrase pe poartă doar cîţiva ani, nici cît numărul degetelor de la o mînă.

Dacă tatăl său i—ar fi văzut carnetul de note, Andrei ar fi găsit în tăcerea lui Dumitru Odincă acele vorbe pe care o singură dată i le spusese, şi el o singură dată le ascultase, dar nu se mai simţea în stare să le audă:

—Patru copii am fost. Umpleam casa. Doi gemeni, apoi unul mai mare cu un an decît gemenii şi altul cu un an mai mic. Vremea şcolii veni pe neaşteptate şi ne găsi pe toţi patru cu o singură pereche de ghete şi cu o singură cămeşuică mai bunicică. Pe doi dintre noi ne—a dat la şcoală. Unul învăţa dimineaţa, ca să vină la prînz şi să poată da ghetele şi cămeşuică celuilalt care mergea la şcoală după—amiază. în cel de al patrulea an am sfîrşit—o amîndoi cu învăţătura. Ne făcusem mari, trebuia să ne cîştigăm singuri pîinea... Dar ce—ţi povestesc eu ţie? Tu, după cîte văd, vrei să—ţi închizi singur poarta învăţăturii... Ai ghete bune... palton trainic... văd că mama ţi—a făcut plăcinte... Eh! Aşa o fi viaţa, cine ştie ? Eu am tînjit după învăţătură şi am rămas cu tînjeala, pe tine şcoala te primeşte ca pe un oaspete şi tu sari pe fereastră, în stradă ca un...

76

Andrei Odincă se aşeză pe butoiul din magazie şi se întoarse spre uşă, astfel ca raza de lumină să—l bată în faţă, şi închise ochii. Nu după multă vreme, auzi glasul mamei:

—Andrei! Andrei, hai să mănînci!

Nu răspunse. Nici nu se mişcă. Luă pe dată hotărîrea să se pedepsească şi să nu mănînce.

—Andrei, unde eşti, Andrei ?JHai, că a venit tata! „A şi venit?" Andrei Odincă scoase printre dinţi un şuierat a mare pagubă. Hotărît! Nu se va duce la masă. Va sta închis în magazie pînă seara. Dar cînd se va însera... cînd se va însera, ce va face? Nici la noapte n—o să intre în casă. O să doarmă în magazie. Dar mîine? Poimîine?

Şi iată că hotărîrea pe care trebuia s—o ia pentru a se linişti şi a ieşi din încurcătură se născu în clipa aceea în mintea lui Andrei. Da, există o scăpare. Una singură: să plece! Să plece de acasă, să plece unde l—or mîna paşii, în lumea largă... Puternic era, voinic era, n—avea decît să spună că avea paisprezece ani şi nu se putea să nu—l primească undeva să muncească. Sigur! O să plece şi o să muncească. O să muncească pe rupte, zile şi nopţi, fără odihnă! O să muncească de—o să—i sperie pe toţi. O să doarmă o singură noapte la trei zile... ba la patru zile! Şi mîncarea o să şi—o ia în fiecare dimineaţă în pachet, ca să nu mai piardă vremea ducîndu—se la masă... Cît şapte o să muncească! Şi n—o să se întoarcă acasă decît atunci cînd o să devină un om despre care toţi o să spună cu laudă: „Vedeţi? Ăsta—i tovarăşul Andrei Odincă! E un om şi jumătate!" O să se întoarcă acasă încărcat de cadouri... Pentru tata o pipă şi o cutie cu tutun parfumat, să nu—l mai trimită mama să fumeze la bucătărie, că—i afumă perdelele... Pentru mama o broboadă de mătase... săraca şi—o dorea de mult şi nu apuca să şi—o cumpere... şi pentru surioară un biberon... adică nu un biberon... atunci nu va mai avea nevoie... ci o trotinetă! O trotinetă nou—nouţă, roşie!

Emoţionat, pe Andrei era gata—gata să—l podidească plînsul. Se gîndea ce inimă bună avea, cum se îngrijea el de toţi, cum pe nici

77

unul nu—l uitase şi tuturor le pregătise un cadou... şi tocmai lui, tocmai lui i se întîmplase o asemenea nenorocire. Dar iată, o să plece de acasă şi—o să muncească. Or să vadă toţi ce e în stare Andrei Odincă.

Şi vorbindu—şi astfel, începu să se simtă din nou bine. Avea încredere în puteri le lui şi, ca să—şi dovedească sieşi că va fi în stare să muncească cît şapte, era gata să apuce toporul şi să spargă pînă în

seară toate lemnele din magazie. Ba să mai dea o mînă de ajutor şi vecinilor.

Nu se ridică însă de pe butoi. Nici nu privi măcar colţul în care se afla toporul. „Dar mama?! Dacă el o să plece cine—o să—i ajute la treburi? Cine—o să—i aducă un braţ de lemne ori o căldare cu apă? Cine o să stea cu surioara cînd ea o sase ducă după tîrguieli ?" Găsi însă repede răspunsul: o să—l roage pe Mihnea Dragu să—i ajute mamei. Nu putea să spună nu! îi era prietenul cel mai bun şi apoi stătea alături. Dacă sărea gardul, era la el. Ce—ar fi să se ducă chiar acum şi să—l roage?

Se uită prin ferestruică şi nu văzu pe nimeni în curte. Deschise cu băgare de seamă uşa magaziei, apoi se tîrî pînă la gard, îl sări şi trecu în curtea lui Mihnea.

Cînd intră în casă, îşi găsi prietenul în mijlocul odăii,culcat pe burtă şi citind.

Lui Mihnea nu—i fu greu să—şi dea seama că prietenul nu era în apele sale şi că i se înecase corăbiile. Mai stătuse şi la şcoală de vorbă cu el. Acum îl întrebă direct:

—Ai arătat carnetul acasă?

—Nu, clătină din cap Andrei Odincă. Nici n—am să—l arăt!

—Păi n—o să ţi—l ceară?

—N—or să mai aibă cînd...

Mihnea zîmbi:

—Prostii! Ce? Mîine nu e zi? S—a prăpădit lumea?

—Plec!

—Zău? Pleci la băi? Şi amintindu—şi de obişnuitele cuvinte ale prietenului său, adăugă rîzînd: Să—mi scrii de la băi! Nu—mi uita adresa: strada Şmecheriei, oraşul...

78

Cu un gest sever al mîinii, Andrei îl opri:

—Îţi arde de glume şi eu...

—Şi tu?

—...şi eu am venit la tine ca să—mi iau rămas bun şi să te rog să ai grijă de mama...

I se umeziră ochii. Mihnea se sperie:

—Dar ce s—a mai întîmplat? Nu mai plînge... trebuie să fim bărbaţi... Dacă plîngi... îmi vine şi mie. Şi simţi cum şi lui îi dau lacrimile. Ce s—a întîmplat?

—Plec de acasă... Plec în lume... Tu îmi eşti prieten şi—o să mă înţelegi. Deşi eşti tare la matematică, o să mă înţelegi... Dacă rămîn acasă, mă lasă repetent. Nu pot să dau ochii cu tata. M—am hotărît să plec.

—Unde?

—Nu ştiu încă... Am să găsesc eu ceva. O să spun că—s mai mare şi or să mă primească, nu—i aşa?

—Ştiu eu? se îndoi Mihnea.

Dar Andrei nu putea suferi în clipa aceasta îndoiala.

—Or să mă primească precis! O să muncesc zi şi noapte. Trebuie să plec... Tu mă înţelegi, nu—i aşa?

—Ce să fac? Te înţeleg! îi răspunse prietenul cu jumătate de gură. Apoi, pentru că nu ştia ce să mai spună, întrebă stingherit: Vasăzică e serios! Chiar pleci, nu? Eh! Ştiu eu ce să—ţi spun? O să—mi fie tare urît fără tine.

—Şi eu o să—ţi dau ceva...

Tăcură o vreme amîndoi. Nu se priveau, dar simţeau că fiecare se gîndea la celălalt. Erau prieteni vechi, de la grădiniţă. Cît de bine îşi aminteau de atîtea şi atîtea întîmplări...

—Ţii minte, la grădiniţă tu aveai pe buzunarul şorţului o răţuşcă.

—Şi tu un purcel...

—Odată, într—a—ntîia, tu mi—ai spart călimara...

—Dar parcă tu, într—a doua, nu mi—ai pierdut caietul?

—Eu o să—ţi las amintire praştia...

—Praştia? Lui Mihnea îi sclipiră ochii. La atîta mărinimie din partea lui Andrei nu se aştepta. Îmi laşi praştia? Mie? Dar tu n—o să ai nevoie de ea?

—Eu? Andrei Odincă se simţi jignit. Eu, ce—ţi închipui? Eu am să muncesc toată ziua... N—am să am timp să trag cu praştia...

79

—Mulţumesc! Eu o să—ţi dăruiesc briceagul. Mi—I ţine tata închis, dar cînd vine o să i—l cer.

—Briceagul? Fu rîndul lui Andrei să se minuneze. Briceagul care niciodată n—ai vrut să mi—l împrumuţi?
—Da.
—Mulţumesc!
Şi lui Andrei îi veni să lăcrimeze, gîndindu—se din nou ce inimă bună avea, cum îi dăruise el praştia lui Mihnea şi cum Mihnea, ca să—l răsplătească, îi făgăduise briceagul.
—Ei, spune — se interesă curios Mihnea — ţi—ai făcut bagajele?
—Ce bagaje ?
—Păi... pleci cu mîinile în buzunare?
—Dar cum? Nu spun doar nimic acasă.
—Nu—ţi iei nici măcar echipa de nasturi?! se miră Mihnea.
—Nu... Am să mă joc cu ei cînd o să mă întorc...
—Dar n—ai nici bani... Vreo doi lei ţi—aş împrumuta eu.
—Mulţumesc! Mai am şi eu şaptezeci şi cinci de bani. Cred c—o să—mi ajungă pînă la prima leafă.
—Dacă o să faci economie, şi duminica n—o să te duci la cinema...
—N—am să mă duc. Duminica o să—mi iau de lucru acasă. Eh! — oftă şi se ridică Andrei — o să—mi fie greu, dar m—am hotărît. Mîine dimineaţă plec.
—Şi acum unde te duci?
—O să mă furişez în casă şi o să mă prefac bolnav...
—Dar... carnetul ?!
—O să spun că abia mîine mi—l dă. Şi eu mîine... Mai trec eu pe la tine. Să—mi iau rămas bun şi să—ţi aduc praştia.
Andrei întinse prietenului mîna şi, tăcut, ieşi din cameră.
80
Rămas singur, Mihnea încercă să reînceapă lectura cărţii. Se aşeză în aceeaşi poziţie, întins pe covor, dar citind cîteva rînduri îşi dădu seama că nu înţelegea nimic. închise cartea. Va să zică Andrei, prietenul lui cel mai bun, pleca de acasă. „Hm! Ce ţi—e şi cu matematica asta! Unii o iubesc şi alţii fug de ea de le scapără călcîiele. Încurcată treabă... Săracu' Andrei! Şi ce—o să mai fie mîine la şcoală! Toată ziua n—o să se vorbească decît de plecarea lui Andrei. Fetelor, cel puţin, n—o să le tacă gura nici în timpul orelor. Toată vremea o să şuşotească:
«Vai, tu ai auzit... tu...» Eh, ce ţi—e şi cu fetele astea... Mai bine de Andrei că pleacă şi scapă de gura lor..."
Cînd sosi acasă Matei Dragu, tatăl lui Mihnea, îl găsi pe băiat în acelaşi loc.
Tatăl îi dădu bună ziua, îl întrebă ce mai e nou, îi spuse că mama o să mai întîrzie puţin, dar, dacă îi era foame, putea să—şi încălzească singur mîncarea, apoi îşi dezbrăcă haina şi, ostenit, se lungi pe pat.
În aşteptarea mesei, Matei Dragu încercă să tragă un pui de somn.
Avusese o zi grea. Lucrase la strunjirea unor piese care cereau o muncă plină de atenţie, răbdare şi migală, dar treaba, deşi mersese, nu—l mulţumea. Apoi îl necăjise şi uşurinţa cu care se apucase de această muncă un tovarăş tinerel. Maistrul îl mustrase pentru nesocotinţa sa, dar tinerelul ridicase din umeri, nepăsător. „Prost te—a crescut cine te—a crescut", îi aruncase Matei Dragu. „Pagubă—n ciuperci — îi răspunse obraznic tinerelul — creşte—ţi dumneata copilul mai bine şi lasă—mă pe mine în pace!" Matei Dragu simţi că—l cuprinde somnul, cînd îl auzi pe Mihnea:
—Tăticule, dormi ?
—Încerc...
—Pot să te rog ceva?
—Poftim.
Băiatul veni şi se aşeză pe marginea patului. Tatăl deschise ochii şi îşi înălţă capul pe pernă.
81
—Tăticule, mi—ar trebui briceagul... briceagul meu...
Matei Dragu îşi aminti că încuiase în dulăpiorul său cu scule briceagul fiului — şi—şi mai aminti şi de ce îl încuiase. La o consfătuire a dirigintelui cu părinţii, care avusese loc mai de mult, el se aşezase în banca fiului. în lemnul pupitrului aproape că nu găsise un locşor pe care să nu se afle săpate cu briceagul iniţialele: „M.D.". Întors acasă, îi luase fiului briceagul şi—i spusese: „N—am auzit de nici

un om al cărui nume a ajuns celebru pentru că şi—l scrijelise pe bănci ori şi—l scrisese pe garduri."

Matei Dragu nu găsi însă cu cale ca să—i mai vorbească şi acum lui Mihnea despre această întîmplare. Îl întrebă doar:

—Cei vrei să faci cu el?

—Îmi trebuie... Şi zîmbind, băiatul adăugă repede: Dar să ştii că nu—mi trebuie pentru la ce te gîndeşti tu...

—Eu nu mă gîndesc la nimic rău. Dar mă interesează, aşa... Ştii al cui a fost briceagul?

—Ştiu, al bunicului.

—De aceea...

Mihnea Dragu se gîndi dacă să—i spună ori nu tatălui său ce avea de gînd să facă cu briceagul. Ştia că şi dacă nu—i va spune, briceagul tot o să i—l dea, dar era convins că, spunîndu—i, tatăl său o s—o facă cu mai mare bucurie. Briceagul fusese al bunicului, tatăl tatălui său, care, alungat de nevoile şi necazurile argăţiei, plecase în lume să—şi găsească mulţumirea. Ce—i drept, mulţumire prea multă nu găsise bunicul, dar pînă la urmă, venind la oraş, îşi făcuse şi el un rost. Tot ca să—şi găsească mulţumire şi să—şi facă un rost pleca de acasă şi Andrei Odincă. Briceagul bunicului avea să treacă în mîinile prietenului care apuca, după părerea lui Mihnea, acelaşi drum. Băiatul era convins deci că, spunîndu—i tatălui său toată povestea, acesta îi va da bucuros briceagul, împăcat cu gîndul că încăpea pe mîini bune.

—Ei? îl mai întrebă o dată tatăl. Ce ai de gînd să faci cu el?

—Vreau să—l dăruiesc prietenului meu, Andrei Odincă.

82

—Un dar de ziua lui ?

—Nuuuu... ziua lui Andrei e în iulie... şi în iulie, ehei! unde—o să fie Andrei!

—Nu mai spune? Şi unde o să fie, mă rog? îl trimite ambasador în străinătate? N—am citit nimic în ziare... Ori nu m—oi fi uitat eu atent...

—Tăticule! se supără Mihnea, dar nu reuşi să nu zîmbească. Îndată însă deveni serios: Ce ştii tu, tăticule ? Cu Andrei Odincă nu—i de joacă. E treabă grea şi încurcată...

—Păi, hai s—o descurcăm!

—Nu putem noi... El îmi lasă mie praştia, eu îi dăruiesc briceagul... pentru că cine ştie cînd ne—om mai vedea!

—l—auzi? Şi cum aşa, deodată?

—Să—ţi spun...

Tatăl ascultă cu atenţie, interesat de povestirea fiului. Numai că atunci cînd Mihnea sfîrşi, întrebîndu—l: „Nu—i aşa c—o să—mi dai bucuros briceagul?" răspunsul tatălui fu pentru fiu cu totul neaşteptat.

—Bucuros? îşi arcui sprîncenele tatăl. Nici într—un caz bucuros! Matei Dragu nu rostise aceste cuvinte cu tonul său obişnuit care lăsa să se întrevadă gluma, ci, privindu—şi băiatul, îi vorbise serios, chiar cu o oarecare asprime în glas — şi asta îl cam zăpăci pe Mihnea.

—Dar... nu te înţeleg, tăticule... Ce sînt eu vinovat? Eu, la matematică, n—am avut niciodată un patru... Eu am zece, nu patru...

—Eh! făcu nemulţumit tatăl. Mă uit la tine, băiete, şi mă neliniştesc. Cînd maică—ta şi cu mine vom fi bătrîni, nu prea văd ce nădejde vom avea de la tine. Poate aşa o să judeci şi atunci... Şi cînd cineva o să—ţi spună: „Mai treci şi tu, omule, pe la casa bătrînilor tăi... poate au lipsuri, poate au nevoie de un sprijin...", probabil că o să le răspunzi: „Dar nu te înţeleg! Ce sînt eu vinovat? Eu o duc bine, n—am nevoie de nimic. Mie nu—mi lipseşte nimic."

83

—Tăticule! Cum poţi să vorbeşti aşa? se simţi lovit Mihnea. O să vezi cum....

—Mulţumesc! i—o tăie tatăl. Pînă o să văd altceva, văd ce văd acum... Dă—mi, te rog, tabachera de pe masă... Sau, lasă... tu tot nu fumezi, ce rost are să te oboseşti!

—Of! Tăticule!

Băiatul aduse tabachera şi tatăl îşi aprinse o ţigară. Apoi, fără să i se ceară, Mihnea îi aduse şi o scrumieră.

—Tăticule, reîncepu Mihnea. Tu te—ai supărat, dar eu n—am greşit cu nimic. Şi Andrei Odincă e un

băiat bun. Dar tatăl lui e un om... cum să—ţi spun?... nu glumeşte ca tine. Dacă Andrei rămîne repetent, gata! Poate să nici nu mai vină acasă...
—Dar de ce neapărat trebuie să rămînă repetent?
—Dacă habar n—are la matematică...

Matei Dragu stinse ţigara şi Mihnea se grăbi să—i ia scrumiera din mînă şi s—o pună pe masă. Apoi se uită primprejur, să vadă dacă n—ar mai putea face vreo treabă... În drum spre pat îndreptă un colţ al covorului, netezi faţa de masă, suflă un fir de scrum de pe pernă.
—O! Ce harnic ai devenit dintr—o dată! observă ironic Matei Dragu. Dar ce păcat că prietenul tău e un leneş!
—Nu—i adevărat! sări băiatul. Andrei nu—i leneş. Numai la matematică...
—Cu atît mai rău pentru tine!

Mihnea făcu ochii mari:
—Pentru mine?
—Da, cu atît mai rău pentru tine. Ce să mai discutăm... O să—ţi dau briceagul să i—l dăruieşti lui Andrei al tău şi să—i spui: „Dragul meu, eu atît am putut face pentru tine: să—ţi dăruiesc un fleac... o tinichea... un briceag vechi şi ruginit... N—am putut să te ajut şi nici nu pot. Sînt un om slab şi egoist." Şi poţi să dai vina pe mine. Să—i zici: „Eu nu—s vinovat! Tata m—a crescut aşa..." În felul ăsta se cheamă că nici usturoi n—ai mîncat, nici gura nu—ţi miroase.

84

Ce se petrecea în sufletul lui Mihnea nici el însuşi n—ar fi dorit nimănui. Ar fi vrut să plîngă, dar nu—i veneau lacrimile, ar fi vrut să ţipe, dar nu putea rosti un cuvînt. Colţul covorului pe care cu puţină vreme înainte îl îndreptase, acum îl răvăşi cu piciorul, întinse mîna să tragă faţa de masă, dar se răzgîndi. Nici el nu ştia de unde găsi puterea să întrebe:
—Dar acum e prea tîrziu... Ce mai pot să fac? Andrei mîine pleacă...

Tatăl săltă din umeri:
—Mda... De bună seamă că părinţilor lui o să le fie totuna. Pleacă, rămîne, totuna! Cu asemenea copil, să te tot fericească viaţa... Hm! Rîde hîrb de oală spartă: parcă al meu ar fi altfel!
—Dar ce să fac? E tîrziu...
—Cum crezi!
—Andrei pleacă şi eu...
—Cum crezi!
—Of! Tăticule...
—Cam tîrziu oftezi, băiete. Şi oftatul, ca toate cîte—s pe lume, are vremea lui. Dar de fapt, tu oftezi acum aşa... ca să mă impresionez eu şi să—ţi spun: „Taci, dragul meu, nu te mai frămînta... Ce rost are să—ţi strici pofta de mîncare? Dacă pentru asta oftezi, te oboseşti degeaba!"
—Tăticule, cum poţi crede?
—De! Multe n—am crezut eu şi uite unde am ajuns? Prietenul tău Andrei pleacă în lume şi tu stai aici şi oftezi.
—Dar ce să fac? Să plec şi eu?
—Cum crezi!
—Să plec? repetă Mihnea cu sufletul la gură.
—Cum crezi!
—Atunci... plec...
—Cum crezi!

85

Hei, unde era vremea cînd dacă rostea cineva cuvîntul „plec", Mihnea spunea imediat, repetînd vorbele prietenului: „Pleci la băi? Nu—mi uita adresa! Strada..."

Ocolind privirea tatălui, Mihnea se ridică:
—Plec...
—Cum crezi!

Mihnea ieşi din cameră. Nu se opri decît în mijlocul curţii. La urma urmelor, unde se ducea? încotro pornise? Lovi cu piciorul o cutie de tinichea care se rostogoli şi se lovi de gard. O luă pe urma cutiei şi, în faţa gardului se hotărî: „Mă duc la Andrei!"

Îi deschise uşa mama prietenului:
—Andrei nu se simte bine... s—a culcat.
—Ştiu, dar vă rog să mă lăsaţi să—l văd. Trebuie să—i spun ceva neapărat... acum!
—Poftim! Cred că n—a adormit.

Andrei Odincă îşi trăsese pătura pînă peste cap, se ghemuise cu nasul în pernă şi, văzînd că nu poate adormi, începu să numere în gînd... 754... 755... 756... Cînd auzi deschizîndu—se uşa, pierdu şirul. Crezu că—i mamă—sa, pe care cu toate că o rugase să—l lase în pace să nu—i facă nici ceai, să nu—i pună nici ventuze („O să—mi treacă mie şi aşa!"), n—o lăsase inima să nu vadă ce se mai întîmpla cu el. Nu—şi descoperi faţa. încercă să respire greu, ba chiar să şi sforăie, ca s—o convingă pe maică—sa că dormea buştean.
—Andrei!

Dar ce se întîmpla? Visa? Glasul care îi strigase numele nu era al mamei, ci al lui Mihnea Dragu.
—Andrei!

Îşi muşcă uşurel un deget. Nu, nu visa! Trase pătura. în mijlocul camerei, drept şi uitîndu—se la el cu nişte ochi întunecaţi, stătea Mihnea.
—Ce cauţi aici ? se sperie Andrei.
—Am venit să—ţi spun că...

86

În clipa aceea, din camera vecină se auzi plînsul surioarei lui Andrei, apoi vocea mamei: „Taci, drăguţă, n—am vreme acum pentru tine!"
—Am venit... reluă Mihnea... să—ţi spun că n—am să—i mai pot ajuta mamei tale, aşa cum m—ai rugat...
—Cum? Ce spui? Andrei crezu că n—a înţeles. Îl puse pe Mihnea să repete.
—Ce să mai spun?

Mihnea îşi trase un scaun şi se aşeză astfel ca spătarul să—i vină în faţă şi să—şi sprijine bărbia de el. Ascultă bătăile pendulei din camera alăturată, dar pierdu socoteala lor şi nu—şi putu da seama cît era ora. De fapt, nici nu—l interesa.
—Află... ridică ochii spre prietenul său... află că nu numai tu eşti necăjit. Acum sînt necăjit şi eu.
—Şi tu ?! îşi arătă surprinderea Andrei, dar o clipă mai tîrziu i se păru că bănuieşte ce se petrecuse. Desigur, Mihnea n—a putut lua briceagul de la tatăl său. Dar nu—i nimic. A văzut el şi nenorociri mai mari. îi împărtăşi prietenului bănuiala sa şi adăugă: Să nu—ţi pară rău. Eu praştia ţi—o dau şi aşa!

Dar aceste vorbe avură darul să—l înfurie pe Mihnea. Dacă în discuţia cu tatăl său trebuia să vorbească liniştit, deşi numai liniştit nu era el, acum putea să—şi dea drumul, să ţipe şi să strige:
—Praştia? Ce praştie? Care praştie? N—am să mai am nici eu nevoie de praştie!
—De ce? Doar nu—ţi cer nimic în schimb!
—Ştiu... dar n—o să mai am nevoie de ea, pentru că nici eu n—o să mai am vreme să mă joc. Plec şi eu.
—Unde?
—Cu tine... în lume...
—Ei, asta—i bună! zise neîncrezător Andrei. Cum îţi veni?
—Trebuie! M—am hotărît şi eu. Plec cu tine.
—Ce faceeee?! Andrei îl privi de sus, ironic: Hm! Dar ce—ţi închipui tu? Poate crezi că eu mă duc să joc turca, nu—i aşa? Eu,frăţioare, mă duc să muncesc!

87

—Dar şi eu vreau să muncesc!
—Tu ? Păi cine o să te primească?
—O să spun şi eu că sînt mai mare...
—Şi cine o să te creadă?
—Or să mă creadă! Cînd o să intru în birou, la cadre, am să merg pe vîrfuri şi pe urmă o să mă aşez pe un scaun. Cînd stai jos nu se vede că nu eşti prea înalt...
—Crezi ?
—Sînt sigur!
—Mă rog! se învoi Andrei. Te iau.

—Şi unde mergem? Aviatori nu ne—ar primi?
—Nuuu... Am eu un văr care s—a dus să se facă aviator. Nu l—au primit. Unul cu mustăţi i—a întins o batistă şi i—a zis: „Băiatule, şterge—te la nas şi întoarce—te la şcoală!"
—Şi el ce—a făcut?
—Ştiu eu! Batista n—a luat—o. Acum însă e într—a şaptea... Dar cu el e altă poveste!
—Poate! se gîndi Mihnea... poate ne—ar primi să ne facem şoferi.
—Şoferi ? M—am gîndit şi eu... Ar fi grozav, dar pe mine n—o să mă primească.
—De ce?
—Parcă tu nu ştii! Acolo trebuie să înveţi cum funcţionează motorul... trebuie să înveţi fizică... şi fizică fără matematică nu se poate!
—Ei! se supără Mihnea. N—ai încredere în mine? Am să te învăţ eu acolo...
—Ce—o să mă înveţi ?
—Matematică! Zău, măi Andrei, hai să ne facem şoferi! Te rog...
—Nu... eu n—am să pot! Tu nu pricepi că eu nu ştiu nici măcar cum vine cu fracţiile.
—Dar e simplu! Cînd o să ajungem acolo, am să stau cu tine şi am să te învăţ.
88
—Ai să mă înveţi tu împărţirea fracţiilor? Ce vorbeşti!
—Am să te învăţ. De ce nu? E doar simplu: prima cu a doua răsturnată!
—Daaa... grozav de simplu... „Prima cu a doua răsturnată". Parcă mi—ai vorbi englezeşte!
—Ba e chiar pe româneşte! Dă—mi un creion şi—o hîrtie...
—Vezi că am în ghiozdan! îi arătă plictisit Andrei.
Mihnea Dragu găsi repede un creion şi un caiet de notiţe. Se aşeză pe pat Ungă prietenul său.
—E simplu, mă Andrei. Prima cu a doua răsturnată. Uite: să zicem că avem fracţia şapte pe cinci de împărţit cu fracţia trei pe doi. înmulţim prima cu a doua răsturnată... Cinci ori trei, cincisprezece... ăsta—i numitorul, şi şapte ori doi, paisprezece... ăsta—i numărătorul. înţelegi?
—Ştiu eu? nu prea păru convins Andrei. Să încerc şi eu. Dă—mi tu altă fracţie...
Mihnea îi dictă împărţirea a două fracţii, apoi a altor două şi a altor două. Andrei Odincă le dezlegă.
—Uite, e chiar simplu! Hă! Uite că le—am dezlegaţi Măi să fie! Dar adunarea cum se face?
—Uşor! Hai să—ţi arăt!
Şi Mihnea începu să—i explice cum se face aducerea la acelaşi numitor, cum se face simplificarea...
—Interesant! se ridică şi Andrei din pat şi amîndoi luară loc în faţa mesei. Adunară, scăzură, împărţiră şi înmulţiră atîtea fracţii, că înnegriră cîteva pagini ale caietului de notiţe.
Între timp, ceasul bătuse de mai multe ori, afară se întunecase, surioara lui Andrei mîncase, dormise, se treziseşi iar mîncase, părinţii deschiseseră uşa de mai multe ori şi, văzînd că băieţii învăţau, se retraseseră.
—Grozav, măi Mihnea, exclama din cînd în cînd Andrei. Le ştiu, măi! Pe cuvîntul meu că le ştiu! Se sui pe un scaun şi sări de cîteva ori pe el, strigînd: Ura! Le ştiu! Le ştiu!
—Ţi—am spus eu că—i simplu!
89
—Da, măi! Dar cu problemele cum o fi ?
—Sînt uşoare şi ele. Uite, hai să luăm cartea...
Deschiseră matematica la problemele pa care le aveau de rezolvat pentru a doua zi.
Cînd văzu pagina încărcată cu probleme, printre rîndurile cărora x—uri şi y—uri răsăreau cînd lîngă numitorul unei fracţii, cînd lîngă numărătorul alteia, Andrei îşi puse mîinile în cap şi pierdu într—o clipi tot avîntul cîştigat pînă atunci.
—Nu... Nici nu vreau să mă uit măcar! Nuuu! Du—te şi te fă şofer... Eu nu mă încumet!
—Andrei! îl mustră Mihnea. Se poate? E simplu!
—O fi pentru tine, care mănînci problemele cu lingura... Nici nu vreau să aud! Şi Andrei se ridică de pe scaun şi se îndreptă spre pat.
—Ce faci, măi? strigă el la Mihnea.
—Ce să fac? Mulţumesc, bine! Precum vezi, macule. Şi trîntindu—se în pat, îşi trase pătura peste cap.
Mihnea veni lîngă el cu cartea:
—Hai măcar să încerci!

—De ce să încerc, dacă tot ştiu că n—am să pricep nimic!
—Prostii! Să luăm prima problemă. Citeşte. Oftînd, Andrei Odincă se supuse; dar abia aşteptă să termine, ca să poată spune:
—N—am priceput nimic!
—Mai citeşte—o o dată. Mai citeşte!
De data aceasta, citind mai atent, lui Andrei i se păru că parcă, parcă înţelegea ceva.
—Ia să vedem! zise el şi — sărind din pat — se aşeză din nou în faţa mesei, unde se apucă să treacă datele problemei pe caiet. Va să zică aşa... Da' de unde s—o iau?
—Ia gîndeşte—te...
—Ce—ar fi s—o iau de aici... Tu ce zici?
—Încearcă aşa, şi dacă nu iese, încearcă şi altfel.
—Spune—mi tu cum e mai bine!
—Nu... încearcă!
90
—Uf! şi răsucind creionul între dinţi, Andrei începu să se gîndească.
—Aha! i se păru într—un timp că găsise ce căuta. Asta—i! Dar în clipa următoare văzu că se pripise. Nu, altfel trebuie! în problemă se spune clar... Va să zică... Păi sigur... A naibii problemă! Ştii că—mi place! E încurcată, dar îmi place... la uite, da' x—ul ăsta unde s—a mai ascuns? Aha, aici erai, mînca—te—ar puricii! Mihnea zîmbea şi—şi urmărea prietenul care dăduse de o cale bună. Cîteva minute mai tîrziu, Andrei dezlegă problema.
—Măi Mihnea, măi! Mi—a ieşit! Şi începu să se învîrtească prin cameră, strigînd şi bătînd din palme: Mi—a ieşit! Mi—a ieşit!
—O! O! îl domoli Mihnea. Mai ai pînă să—l ajungi pe Pitagora.
—Pitagora? Ăla cu teorema? Aoleu! Grozav de nesuferit îmi era. Dar parcă începe să—mi pară simpatic!
—Şi eu cînd ţi—am spus că—i uşor, n—ai vrut să mă crezi! O să ne primească pe amîndoi să ne facem şoferi!
—Ştiu eu? făcu Andrei şi adăugă repede: Hai să mai rezolvăm o problemă!
Cu a doua problemă merse mai greu.
—M—am încurcat... Nu—mi iese! Nu pricep matematica şi gata! Şi Andrei vru să fugă din nou şi să se aşeze în pat.
Dar Mihnea îl opri:
—Nu te las... la uită—te bine la paranteze! Nu cumva n—ai ţinut seamă de ele la împărţire?
—Tu ce crezi?
—Uită—te atent!
Şi reluînd calculul, rezolvă problema. Andrei se declară mulţumit.
—Ei, îi zise, la rîndul său mulţumit, Mihnea. Acum or să ne primească pe amîndoi...
—Unde? păru căzut din lună Andrei.
—Cum unde? Şoferi!
—Aha!... Ştiu eu dacă o să ne primească? Pe copii nu—i primeşte ia muncă.
91
—Dar o să spunem că sîntem mai mari!
—Şi parcă or să ne creadă... Or să ne ceară actele...
—O să spunem că le—am pierdut!
—Să minţim ?
—Atunci ce—i de făcut?
—Să ne mai gîndim... De fapt, tu pentru ce vrei să pleci, Mihnea?
—Tata... tata mi—a spus...
—Să pleci ?
—Nu! Mi—a spus că nu te ajut şi pe tine şi...
—Tu? Tu nu mă ajuţi? sări Andrei. Dar acum ce faci? Nu, dacă pentru asta ai vrut să pleci, eu nu te las. Nu, nu te las! Ar fi nedrept.
—Dar atunci nu te las nici eu pe tine. O să învăţăm în fiecare după—amiază împreună şi n—ai grijă, o

să—ţi îndrepţi notele. N—o să rămîi nici măcar corigent... De repetent, nici vorbă... Nu, nici eu nu te las. Ar fi nedrept!
—Dar cu tata ce fac? Carnetul...
—Am să garantez eu pentru tine că o să—ţi îndrepţi notele. Vrei ? Lui Andrei nu—i trebui mult ca să se gîndească ce să răspundă.

Stăteau amîndoi, unul de o parte şi altul de alta a mesei, şi se priveau de parcă nu se mai văzuseră demult.

Şi nu ştiu cum, deodată, fără să se întîmple nimic deosebit, izbucniră amîndoi în rîs şi începură să—şi dea cu tifla:
—La revedere şi n—am cuvinte...
—Să—mi scrii de la băi!
—Nu—mi uita adresa...
—Strada Şmecheriei!
—Oraşul Şmechereşti!
92

RECUNOSC: EU SÎNT DOMNU' „DA, VĂ ROG!"

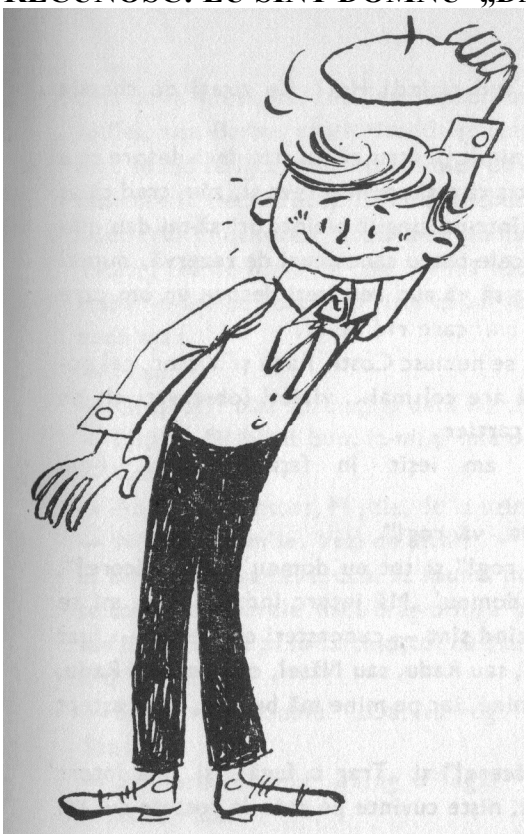

Ce să mai vorbim?! Cui îi place să rîdă de el. Spunîndu—vă că mie îmi place, mai întîi o să vă uitaţi la mine să vedeţi dacă glumesc sau dacă — lumea asta e mare şi multe se mai petrec în ea! — nu cumva, vorba tatii, am sărit de pe şină! Şi totuşi...

Şi totuşi, băieţi, pe cuvîntul meu de elev, de băiat mare, doisprezece ani împliniţi în aprilie, şi pe deasupra pionier dintr—a treia, că sînt cîţiva capsomani care rîd de mine — şi mie nu numai că nu— mi pasă, şi eu nu numai că nu mă supăr, dar îmi place, mă

93

bucură, abia aştept să—i aud rîzînd! Hm? Ce ziceţi de chestia asta?

Acum poate că nu ziceţi nimic pentru că nu ştiţi încă despre ce e vorba, însă, la sfîrşit, precis că o să spuneţi ceva şi, zău, cred că aş fi în stare să umblu o zi într—un singur picior, ori să—mi dau maşinuţa „Schuco" cu toate cele patru cauciucuri de rezervă, numai să vă aud. Teribil aş vrea să vă aud ce ziceţi despre un om care se bucură cînd se găsesc *unii* care rîd de el.

Aceşti *unii,* în cazul meu, se numesc Costi, Radu şi Victor, cel poreclit „Năsel", pentru că are cel mai... vizibil (observaţi cît de fin mă exprim!) nas din cartier.

Şi azi—dimineaţă, cînd am ieşit în faţa blocului, i—am auzit şuşotind:

—Sst, vine domnu' „Da, vă rog!"

Eu sînt domnu' „Da, vă rog!" şi tot eu domnu' „Cu plăcere!", domnu' „Trag o fugă!", domnu' „Mă întorc îndată!" Aşa mi se spune. Aşa mi se spune cînd sînt — cunoaşteţi expresia — „luat peste picior". Cînd Costi, sau Radu, sau Năsel, ori Costi, şi Radu, şi Năsel laolaltă rîd de mine, iar pe mine mă bucură, abia aştept să—i aud rîzînd.

„Da, vă rog!" şi „Cu plăcere!" şi „Trag o fugă!" şi „Mă întorc îndată!" sînt, bineînţeles, nişte cuvinte pe care le rostesc eu, aţi sesizat cred, nu—i mare lucru.

Mă strigă, de exemplu, un vecin de pe balcon:

—Mişule! (aşa mă numesc; vine de la Mihai).

—Da, vă rog!

—Mişule, du—te te rog şi ia—mi şi mie o pîine.

—Cu plăcere...

—Nu te supăra, dar acum m—am întors de la uzină şi...

—Nici o supărare. Trag o fugă...

—Mulţam, Mişule, prinde banii!
—I—am prins. Mă întorc îndată.

Asta se întîmplă mai cu seamă acum, în vacanţă, de două—trei ori pe zi, şi, fireşte, de fiecare dată mă strigă altcineva. Mama, vecina
94
de la 4, bunica, nea Sandu (montorul care a lucrat pînă şi în India), nea Barbu, tanti Matilda (mama gemenilor), mă rog, are cine să mă strige, stau într—un bloc cu opt etaje şi cu patru apartamente la fiecare etaj. Lume berechet.

„Cei trei muşchetari" (cum s—au numit ei înşişi Costi, Radu şi Victor) rîd de mine de cîte ori mă aud răspunzînd aşa.

Habar n—am ce vor, ce—o fi în capul lor. Poate că ar vrea să mă audă aşa:
—Mişule!
—Greşeală! Mai formaţi o dată numărul!
—Mişule, fii băiat bun, ia—mi şi mie o pîine.
—Confuzie!
—Abia m—am întors, Mişule, de la uzină şi...
—Nu ţine, dom'le. Vezi de altul!

Ei bine, mie aşa ceva, cum se spune, nu—mi stă în caracter. Ce, mi se tocesc picioarele dacă trag o fugă pînă la „Alimentara", pînă la farmacie sau pînă la chioşcul cu ziare!

Rîd de mine:
—Ssst, vine domnu' „Da, vă rog!"

Sau:
—Salutare, domnu' „Trag o fugă!"

Îi las să rîdă.

Mie nu numai că nu—mi pasă, şi eu nu numai că nu mă supăr, dar îmi place, mă bucură, abia aştept să—i aud rîzînd.

Pe cuvîntul meu!
95

Partea a doua
EU LA VÎRSTA VOASTRĂ

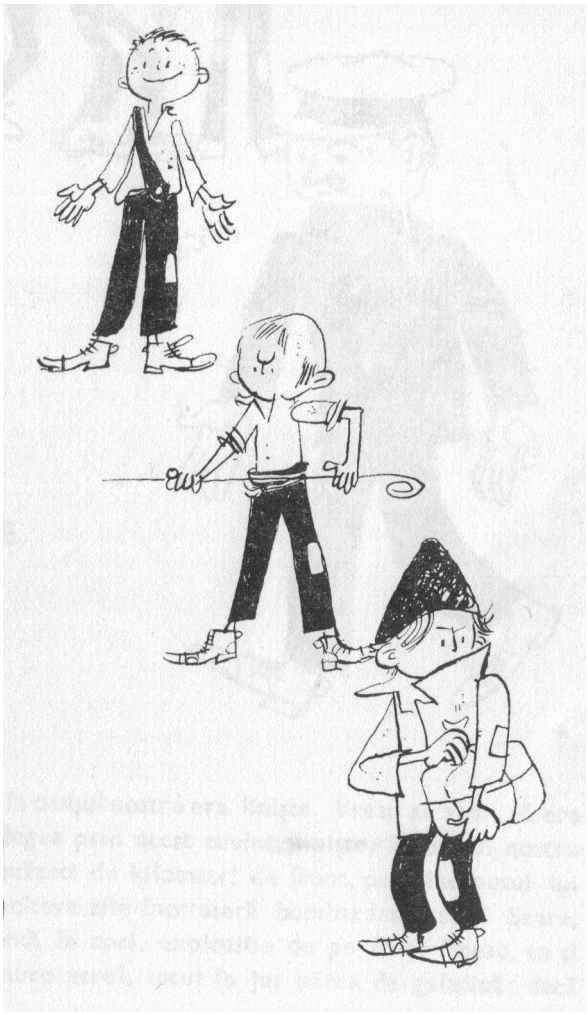

CU MÎINILE GOALE

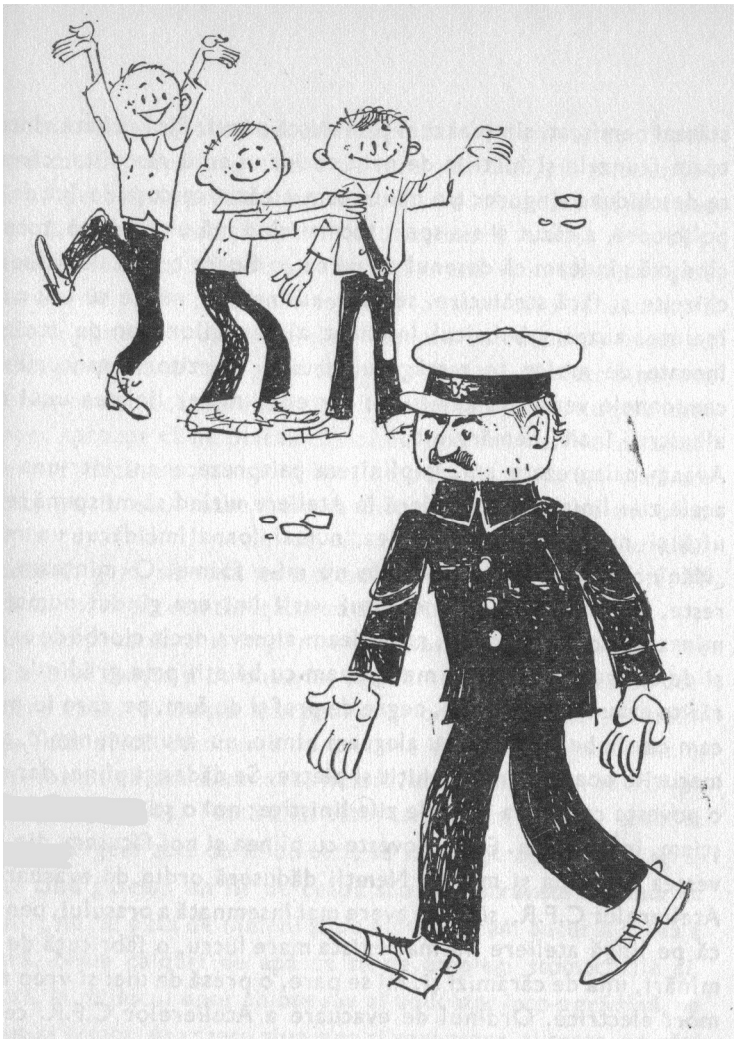

De cîteva zile, în oraşul nostru era linişte. Vreau să spun că era ceea ce se înţelegea prin acest cuvînt, linişte, în oraşul nostru aflat la nici douăzeci de kilometri de front, pe la începutul lui august '44. De cîteva zile încetaseră bombardamentele. Seara, dar mai cu seamă în zori, exploziile de pe front făceau, ca şi înainte, să tremure aerul, totul în jur părea de gelatină; dacă

stăteai nemişcat, simţeai cum ţi se mişcă părul; fără să bată vîntul, toate frunzele şi hîrtiile de prin cotloane erau răscolite, cărţile se deschideau singure; ţin minte cum a căzut ceşcuţa de lut de pe policioară, a căzut şi s—a spart tocmai cînd mă uitam la ea, tocmai cînd mă gîndeam că desenul de pe ea, o floare cu petale galbene, chircite şi fără strălucire, semăna nu mai ţin minte cu ce; ca şi înainte, auzeam bubuitul înfundat al tunurilor, iar pe străzile înecate de moloz se retrăgeau, uruind asurzitor, tancurile şi camioanele verzi ale nemţilor; dar era linişte, liniştea unui cer albastru, înalt, nemărginit.

Aveam paisprezece ani, împlinisem paisprezece ani într—una din acele zile liniştite. Tata plecă la Ateliere uitînd să—mi spună ceva, uită şi mama că era ziua mea, numai Ioana îmi dărui un măr. „Mănîncă—l tu", i—am spus, mie nu mi—e foame. O minţeam, firește, pentru că de la începutul verii îmi era gîndul numai la mîncare; acasă, pe masă, nu vedeam altceva decît ciorbă de urzici şi de castraveţi şi tot ce mai găseam cu băieţii prin grădinile părăsite erau fructele verzi, negre de praf şi de fum, pe care le mîncam cu sîmburi cu tot, nu alegeam nimic, nu aruncam nimic, stomacurile noastre ar fi înghiţit şi pietre. Se dădea şi pîine, dar era o poveste cu pîinea în acele zile liniştite; noi o ştiam, crescusem, ştiam, înţelegeam. Era o poveste cu pîinea şi noi făcusem din povestea asta una şi mai şi. Nemţii dăduseră ordin de evacuare a Atelierelor C.F.R., singura avere mai însemnată a oraşului, pentru că pe lîngă ateliere nu mai exista mare lucru, o făbricuţă de lumînări, una de cărămizi şi, mi se pare, o presă de ulei şi vreo trei mori electrice. Ordinul de evacuare a Atelierelor C.F.R. cerea ca treaba să se facă cu toată urgenţa, dar oamenii nu se grăbeau, desfacerea unui simplu şurub dura cîteva ceasuri,

împachetarea unor cuţite de strung într—o ladă răpea unei echipe de muncitori o zi şi jumătate. Cînd văzu că nu face mare lucru cu strigătele şi ameninţările, ofiţerul neamţ care răspundea de evacuare încarcă o căruţă cu pîine, o aduse în curtea atelierelor, chemă oamenii şi le spuse că graba le va fi răsplătită: cine lucrează cu nădejde pleacă acasă cu o pîine. Şi uite—aşa, pîinea pe care o doreau toţi deveni pentru mulţi preţul unui lucru pe care nu voiau, nu puteau să—l facă, un preţ mult prea scump. Erau şi din aceia care îşi spuneau că, pînă la urmă, nemţii tot or să izbutească, n—avea rost să—şi ţină copiii flămînzi, şi noi, băieţii, cîţi eram, vreo cinci sau şase pe strada Semnului, vedeam seara şi oameni care veneau acasă cu cîte o pîine. Ne uitam la ei la început cu poftă, pe urmă cu mirare, pe urmă cu ceva greu de spus; dacă mă gîndesc bine, era un fel de bucurie că taţii noştri nu ne aduceau pîine, nu ştiu cum să spun, aproape că ne plăcea că noi nu vom mînca. Ne întrebam între noi dacă am mîncat pîine, ne puneam să jurăm dacă am mîncat, ba la unul care mesteca într—o seară ceva ne—am uitat chiar în gură; doi îl ţineau de mîini şi doi de picioare, iar altul i—a deschis gura să vadă ce mestecă; era un fel de bucurie, de parcă de noi depindea tărăgănarea evacuării atelierelor. Aveam paisprezece ani, împlinisem paisprezece ani într—una din acele zile de linişte şi de bucurie, acea linişte şi acea bucurie despre care spun, o linişte asurzitoare şi o bucurie poate de neînţeles. Tata plecă dimineaţă la ateliere fără să—mi spună nimic, uită şi mama că era ziua mea, numai Ioana îmi dărui mărul pe care nu l—am primit. Toată ziua bătui străzile cu băieţii, eram în stare să mergem zeci de kilometri, să sărim gardul fiecărei grădini şi cînd găseam un fir de ceapă sau un castravete chiuiam ca indienii; nu ne păsa de nimeni şi de nimic, aveam bucuri a^aceea a noastră, beam căldări de apă ca să ne umplem stomacurile şi, deodată, în mijlocul unor chiote sau al unui atac într—o grădină, ne opream şi juram. Aşa trecu ziua mea şi veni seara, şi seara ne găsi în capul străzii Semnului aşteptîndu—i pe cei care veneau acasă cu pîini, să ne uităm la ei, să ne uităm în ochii lor şi pe urmă să jurăm. Ne—am luat după unul, nea Marin, am mers în urma lui fără să spunem un cuvînt, nici el nu ne întreba nimic, nici noi nu scoteam o vorbuliţă, numai că el mereu îşi schimba pîinea dintr—o mînă în alta, ni s—a părut că pînă a ajuns în poartă a vrut s—o arunce

101

de cîteva ori, dar cred că doar ni s—a părut nouă, aşa voiam noi să se întîmple, aşa am fi făcut noi.

Şi simţeam o bucurie cum nu mai trăisem; atunci, în seara aceea, eram sigur că împlinisem paisprezece ani şi ştiam că tata o să—mi facă darul cel mai frumos, o să vină acasă cu mîinile goale.

102

ZECE CARE CU TRADIŢIE

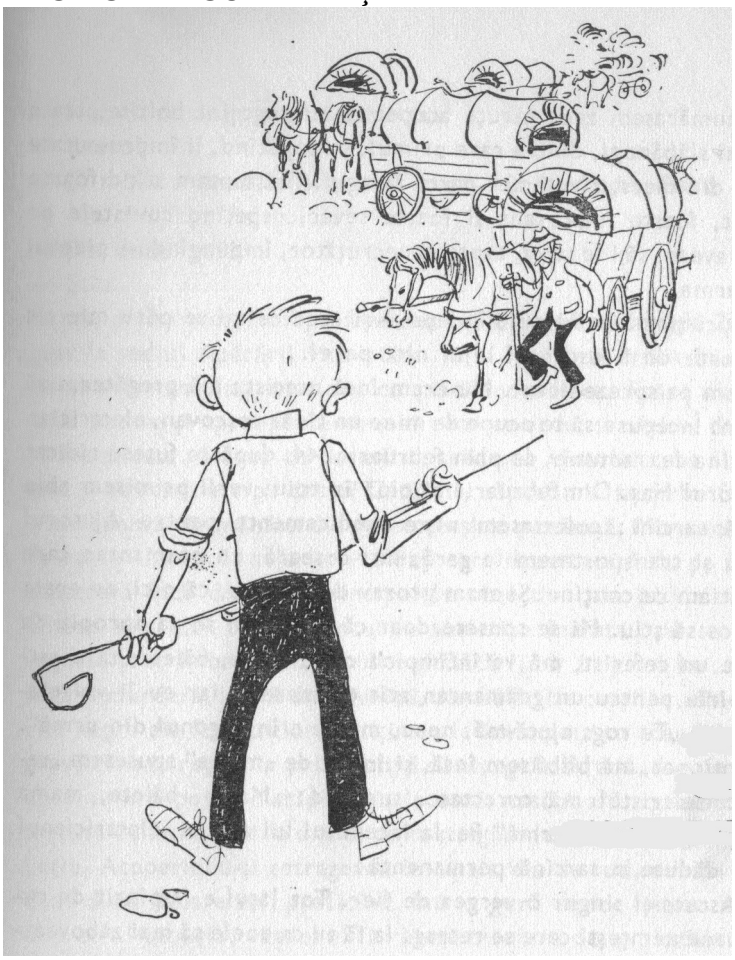

—Stai! Actele!

Mi se păru cît se poate de firesc ca la auzul glasului meu şi sub ameninţarea armei mele omul să se oprească, îl zărisem de departe şi—l aşteptam. Păşea în fruntea unui convoi de căruţe, sprijinindu—se într—un toiag, cu bărbia în piept, gîrbov, şi tot timpul cît îl urmărisem în lungul şoselei nu ridicase o dată privirea, nu făcuse nimic altceva decît să înfigă toiagul în praf, să—şi tîrască picioarele şi să—şi odihnească bărbia în piept. În urma

103

sa, numărasem zece căruţe acoperite cu rogojini boltite, trase de cai slăbănogi, dintre care primul, şchiopătînd, îi împrumutase ceva din mers, rîvnindu—i parcă toiagul. ÎI aşteptam stînd foarte drept, foarte important şi foarte sever, repetînd cuvintele pe care aveam să i le strig, aspru şi necruţător, împungîndu—i pieptul cu arma.

Se opri şi mă privi cu blîndeţe — şi ceea ce mi se păru mie cît se poate de firesc nu—l uimi nici pe el.

Aveam paisprezece ani. Nu eram încă utecist; mă pregăteam să devin. începuse să se ocupe de mine un tînăr roşcovan, electrician la uzina de tramvaie, de prin februarie '44, după ce fusese ridicat doctorul Haş. Din februarie şi pînă în toiul verii primisem abia două sarcini: colectasem nişte medicamente pentru Ajutorul Roşu şi transportasem la gară, într—o seară, un geamantan care nu ştiam ce conţine. Şi eram grozav de mîndru, că nici nu eram curios să ştiu. Mi se spusese doar că pe peron se va apropia de mine un ceferist, mă va întîmpina cu: „Aoleu, băiete, tare eşti pirpiriu pentru un geamantan atît de mare!", iar eu îi voi răspunde: „Te rog, ajută—mă, nene, mama e în vagonul din urmă". Emoţionat, mă bîlbîisem însă, şi în loc de „mama" spusesem „tata". Ceferistul mă corectase, surîzînd: „Mama, băiete, mama e în vagonul din urmă" Pe la începutul lui august, electricianul îmi dăduse o sarcină permanentă: —Ascute—ţi singur o vergea de fier. Tot laşul e împînzit de camioane nemţeşti care se retrag, la fă tu ca unele să mai zăbovească, să meargă mai încet...

Nu mai întrebasem cum. Cîteva ceasuri mai tîrziu, o sîrmă lungă de oţel, ascuţită la un capăt şi buclată la celălalt, deveni prima mea armă.

—Merge? îmi cerea veşti la cîteva zile naşul.
—Merge.
—Cîte ?
—Trei.
—Cauciucuri ?
104
—Nu, camioane; trei ori patru.
—Bravo!
—Şi rabat... două la o maşină mică. Un Mercedes Benz.
—Aia din faţa Palatului?
—De unde ştii?
—Ştiu.

Arma, prima mea armă, mă adusese şi în după—amiaza de 22 august la sediul Apărării Patriotice, laşul încă mai ardea în urma bombardamentului american cu plăci incendiare. Focul nu mai avea putere şi aproape că nu mai avea ce arde, se sleise, dar nu se resemnase. Privea cu duşmănie trădarea vîntului care îl ajutase şi se retrăsese pe dealul Cetăţuii, năpustindu—se prin ferestrele sparte ale mănăstirii, poate cerşind pocăinţă. Muncitori de la uzina electrică, ceferişti, soldaţi care dezertaseră de pe front atacaseră încă din zori principalele obiective ale hitleriştrlor. Cîteva ore mai tîrziu, tancurile sovietice înaintau pe străzile înguste şi strîmbe, printre ruine şi flăcări, iar în jurul lor, ostenită şi murdară, ieşită din pivniţă, din bălăriile curţilor, din găurile negre ale ferestrelor, mulţimea le întîmpina cu acea bucurie gravă care te reţine în prima clipă să alergi în stradă, dar pe care apoi nu mai poţi s—o stăpîneşti, lacomă, nesăţioasă, zgomotoasă, trecînd de la lacrimi la urale, de la strigăte la sfioşenie, ca într—o beţie. Acoperindu—şi retragerea în cartierele de sud, nemţii pîndeau după fiecare zid, prefăcînd într—o gură de foc fiecare uliţă. Sub cerul cenuşiu, văzduhul fierbinte tremura de exploziile grenadelor, asurzit de şuierul gloanţelor, orbit de fumul pe care laşul întreg îl mîna ca pe nişte turme negre, flămînde, înnebunite. La 22 august, îndată după prînz, ultimele bande de hitlerişti din oraş fuseseră nimicite. Pe zidurile încă fumegînde apăruse chemarea Apărării Patriotice pentru salvarea oraşului, adresată tuturor şi „în primul rînd celor care, ieşiţi din crunta ilegalitate, îşi văd astăzi îndeplinit visul de luptători pentru libertate". Tot ce aveau mai copilăresc cei paisprezece ani ai mei şi mai cu seamă arma, prima mea armă pe care o aveam la mine şi în clipele cînd
105
citisem chemarea, mă deciseseră să mă socotesc printre cel pomeniţi „în primul rînd".

Apărarea Patriotică îşi găsise sediul într—o casă boierească veche, care însă acum se deosebea prea puţin de celelalte cîte mai rămăseseră în picioare. Pereţii afumaţi, coşcoviţi şi ciuruiţi de o mitralieră. în curtea mare, în care un plop tăiat de o schijă se aplecase ca o cumpănă de fîntînă, se strînseseră sute de oameni. Şi printre ei, într—un grup care se înghesuia să pătrundă înăuntru pe o uşă dosnică, zării părul roşu al electricianului. îl strigai, şi el îmi făcu semn din mînă să—l aştept. Dar a aştepta în forfota aceea, pradă zvonului care se răspîndise — „Nu sînt arme pentru toţi; cine se înghesuie primeşte, cine nu, o să bată din buze" — era peste puterile mele. Mă zvîrcoleam, trecînd de la un grup la altul, făcîndu—mi loc cu coatele, agitat, nerăbdător.

—Mai domol, puştiule, încercă să mă potolească un bărbat mătăhălos şi tuciuriu, cu mîna stîngă înfăşurată într—un bandaj soios şi agăţată de gît cu o basma roşie. Mai domol sau mai bine du—te acasă, nu—ţi speria mama!

—Acasă? mă enervai. Acasă să te duci dumneata!

Obrăznicia mea nu—l înfurie. Mă trase uşurel de păr şi—mi spuse cu o linişte care mă dezarma:

—Casa mea a fost patru ani cu gratii la geam, cinci paşi lungime, trei lăţime şi hîrdăul în colţ. Acolo, puştiule, n—o să mă mai întorc. Iar casa mea de acuma e asta şi iarăşi n—am unde să mă duc, pentru că sînt în ea.

Îmi ridică apoi cu un deget bărbia, îmi dădu un bobîrnac şi se depărta spre cei care primiseră arme şi care se grupaseră în fundul curţii. Un pirpiriu într—o tunică militară care—i ajungea pînă la genunchi i se plînse că primise prea puţine cartuşe.

—Numai trei. Trei mari şi late!!

—Ba mai mult ascuţite, îi răspunse. Nădejdea nu—i în ele. E în tine. Tu să fii mare şi lat. Hai, nu mai

sta! Mai ia trei oameni şi repejor la moară, la *Dacia*. Derbedeii, lepădăturile au şi început jaful. Au mai rămas vreo opt vagoane de făină. Să le păziţi cum
106
l—aţi păzi pe Hitler dacă vi l—ar da să—l duceţi la ştreang. E pîinea oraşului acolo.

Se înălţă, căutînd pe cineva.

—Era pe aici o fată frumoasă. N—o mai văd...

O femeie cu braţe vînjoase, cu părul despletit, îmbrăcată cu un halat verzui, pătat de ulei, trase zdravăn din ţigară cîteva fumuri unul după altul, grăbită, apoi aruncă mucul care îi frigea degetele şi făcu un pas spre el.

—Nu, nu tu... Şi tu eşti frumoasă, dar cealaltă are şi o aluniţă. Doar acum se învîrtea pe aici.

Purtătoarea aluniţei, un nod de fată cu ochi negri, mari, sub sprîn—cenele stufoase ca două aripioare, cu cozi groase, pieptănate deasupra capului, se ivi de undeva din spatele unui mustăcios care îşi curăţa carabina.

—Uite—o! Unde—mi umbli, bucăţică de om ? O să—ţi pierzi aluniţa şi n—o s—o mai găseşti în vălmăşeala asta... Ştii să faci pîine?

—Ştiu.

—În regulă. Din pămînt, din iarbă verde, mai adună vreo zece brutăriţe. Poa' să fie şi fără aluniţe! Toate, în păr, la brutărie, la Lux. Amestecaţi făina cu mălai, cu cartofi, cu ştevie, cu urzici, numai săţioasă să fie şi multă să fie. Ai priceput?

—Da.

—Nici nu era greu! Şi ia—l şi pe băiatul ăsta înarmat de lîngă tine, să stea la uşă şi să te păzească. Numai să nu—ţi facă ochi dulci şi să iasă pîinea sărată.

Pe femeia cu părul despletit o sui într—o căruţă, să aducă de la un depozit de medicamente nemţesc părăsit o damigeana cu tinctură de iod.

—Şi vezi, poate că pe drum găseşti şi cîteva cearşafuri, să mai facem nişte feşe. Oamenii îşi taie cămăşile şi asta nu—i bine. Cămăşi puţine înseamnă păduchi mulţi. Fă rost neapărat de cearşafuri.

Femeia ar fi vrut să întrebe de unde, dar el i—o luă înainte:
107
—De unde poţi. Şi mai ales de unde nu poţi. Că de acolo de unde poţi sînt sigur că o să aduci!

În vreme ce—i vorbise, apucase de mîneca hainei un bărbat care ieşea grăbit pe poartă. îl ţinuse strîns de mînecă pînă ce căruţa se urni din loc.

—Încotro? îl întrebă din ochi.

—La primărie. întocmim tabelele patrulelor de stradă şi nu mai e în sediu un petic de hîrtie.

—Lasă, dă—o păcatelor de hîrtie! O să ţinem minte. La atîtea cîte nu trebuie să uităm n—o să fie nimic dacă o să se mai adauge şi cîteva şiruri de nume. Ştii să cînţi ?

—Poftim?

—Ai auzit bine! Ştii să cînţi?

—Nu prea. N—am voce.

—Să—ţi găseşti una urgent. Du—te repede pe strada Sfîntul Andrei. Nu ştiu numărul casei, dar după gălăgie o s—o găseşti. Am înghesuit acolo copiii rămaşi de capul lor. Unora le—au fost ucişi părinţii, alţii numai s—au pierdut de ei, e o harababură... Dă—le de mîncare, spală—i şi fă aşa ca să—ţi rămînă timp să le şi cînţi. Ascultă—mă: voce o să găseşti. Cu mîncarea şi săpunul o să fie mai greu.

—Fratele meu păzeşte o şură plină cu macaroane!

—Foarte bine! Cere—i pentru copii. După macaroane merge să le cînţi *Bandera rosa!*

—Săpun însă...

—E bun şi nisipul. Ai copii ? N—ai ? Ei, n—am grijă, învеţi tu repede cum se spală copiii. Se freacă bine pînă iese tot jegul...

Se întoarse şi dădu din nou cu ochii de mine:

—Tot aici ?

—Tot. Aştept să iau o armă.

—Un tun?

—O puşcă.

—Un tun...

—O puşcă!
108
—Dar năzdrăvănia aia din mînă ce—i ?
—O sîrmă. Am înţepat cu ea cauciucuri la camioanele nemţeşti.
—Zău ?! Păi de ce mai vrei altă armă? Dacă ai luptat cu asta împotriva trupelor motorizate, o să birui cu ea şi huligani. Te duci frumuşel şi intri în gardă la Podul Roşu. Mai sînt acolo nişte băieţi. Opriţi pe toţi cei care vor să intre şi să iasă din oraş şi întrebaţi ce hram poartă. E limpede?

Nu mă dădeam dus. Gîndul la puşcă mă ţintuia.
—Hm, ce nu—i limpede?
—Un tovarăş care a intrat în sediu mi—a spus să—l aştept. (Mai speram ca electricianul să—mi facă rost de—o armă.)
—Nu s—a orientat cum trebuie, şi cînd o să—l întîlneşti să—l critici aspru. Nu—i timp de aşteptat. Niciodată n—a fost oraşul ăsta atît de al nostru, numai al nostru. Acum noi sîntem şi primari, şi brutari, şi profesori, şi doctori... Şi ţie îţi arde de aşteptat? Vrei să rămînă oraşul fără pază? În sfîrşit, e limpede?

...Şi iată—mă într—a cincea sau a şasea zi de pază la pod, părîndu—mi—se cît se poate de firesc ca omul acela din fruntea convoiului de căruţe să se oprească la auzul glasului meu şi sub ameninţarea armei mele, o biată sîrmă de oţel!

Pe faţa—i arsă şi de mult nerasă, în ochii—i mici, verzi, duşi în fundul capului, se întipărise atîta oboseală, încît, fără să vreau, mă dădui un pas înapoi, de teamă să nu se prăbuşească peste mine.
—Actele? Zîmbi, dezlipindu—şi buzele înnegrite de praf. Actele?... Uite—le!... îmi arătă cu toiagul şirul de căruţe oprite o dată cu el. Zece căruţe cu acte! Actele Moldovei... Ale mele nu fac doi bani pe lîngă ele. Hrisoavele arhivelor Moldovei! Le—am ascuns prin păduri pînă o trece focul. Şi uite că focul a trecut...
—Şi acum încotro?
—Le aduc înapoi, la Iaşi.
—Unde la Iaşi? Iaşul e mare!
—O să mi se dea o casă unde să le pun.
—O casă? îmi veni să rîd. Păi, dumneata ştii ce—i în oraş?
—Linişte, acum e linişte, ce altceva să fie?
109
—Oraşul e distrus. A ars. Oamenii stau prin beciuri.

Clătină uşor capul, acoperit cu o pălărie de pai jegoasă, cu panglica ferfeniţă, din care îi ieşea pe la tîmple părul albit înainte de vreme, şi oftă:
—Eh, cîte i—a fost dat să tragă şi laşului... Prin beciuri zici?
—Unii n—au nici beciuri.
—Nici beciuri? N—ţ—ţ! Şi iar clătină capul şi oftă. De două săptămîni ascund căruţele astea de urgie. A fost greu. Oamenii flămînzi. Caii flămînzi. Acu' a trecut. Am ajuns la laşi. Să mai văd hîrtiile între patru pereţi, şi...
—O să fie greu.
—Mai greu decît a fost, n—o să fie. O să găsesc o casă.
—Pe dracu! Dacă nu—s, de unde? Casă! Casă! Nu există casă! Zău, îmi vine nici să nu te las să intri în oraş. O să încurci lumea de pomană. Mai bine descarcă aici hîrţoagele, că avem noi ce să facem cu căruţele. La Bălţaţi sînt cartofi, stau acolo şi n—au cu ce să fie aduşi. Hîrţoagele nu ţin de foame. Şi faci şi dumneata o treabă patriotică!

Începu să—i tremure bărbia; scoase dintr—un buzunar o cîrpă şi—şi şterse faţa, apoi îşi apără cu ea ochii. Toiagul îi alunecă din mînă şi se rostogoli spre malul Bahlutului. îl oprii cu piciorul, îl ridicai şi i—l întinsei.
—Mulţumesc, tinere! Cu el am răzbătut pînă aici, cu el o să merg şi mai departe. N—ai putea să mă îndrumezi unde... la cine să mă duc?

Era în glasul lui tremurat, în ochi, în felul cum strîngea în mîini toiagul, ceva — nu—mi dădeam seama ce — care mă înfiora. Hotărît să încep şi fără voia lui să descarc hîrţoagele şi să duc căruţele goale în oraş, mă răzgîndii într—o clipă. „Ce—o să fie dacă o să merg cu ele pline? O să le descarc

acolo. Pentru hîrţoage e totuna dacă or să ardă aici, sau în Piaţa Unirii, dar căruţele nu le pierd."
—Mergi cu mine. Să—i dăm drumul!
110
Pornii alături de el, şi în urma noastră se urni greoi, scîrţîind pe podul de lemn, convoiul de căruţe. La celălalt capăt ai podului lăsai vorbă tovarăşului care făcea acolo de pază că n—o să întîrzii mult, dar el nu mă auzi; stătea de vorbă cu o fată sau poate că făcea altceva.
Pe drum, curioşi, oamenii întrebau ce ducem în căruţe. Nici numi venea să răspund. Cînd pîinile se cărau de la brutărie în fostele căruţe de gunoi, cînd morţii găsiţi prin adăposturi erau purtaţi în spinare la groapă, cînd cartofii n—aveau cu ce fi aduşi în oraş, eu mînam pe străzi zece căruţe cu hîrtie. îmi era ciudă că fusesem slab, şi nu o dată am vrut să opresc circul ăsta nenorocit şi să arunc hîrţoagele unde—oi vedea cu ochii.
Ajunşi la sediu, îl lăsai afară pe cel cu care venisem şi intrai. în uşă mă ciocnii de bărbatul mătăhălos cu mîna bandajată.
—Cu cine pot să vorbesc într—o chestie urgentă? îi zisei, uitînd să—l salut.
—Nimic nu—i atît de urgent încît să nu poată fi rezolvat după ce dai bună ziua.
—Noroc!
—Noroc! Ei? Eu sînt responsabilul cu treburile urgente şi mai puţin urgente. Te ascult.
Îi raportai în goană că am făcut rost de zece căruţe.
—Goale?
—Ca şi goale. Sînt pline cu hîrtie.
—Ce fel de hîrtie? De prins muşte?
—Nişte hîrţoage. Arhivă.
—Ale cui ?
—Ale Moldovei! Le—a adus un om. Nici n—are rost să mai spun ce vrea.
—Totuşi, ce vrea?
Mă pufni rîsul:
—Vrea o casă. O casă în care să—şi bage hîrtiile.
—Şi unde—i omul?
La poartă.
111
Sări scările cîte trei, şi din cîţiva paşi ajunse în stradă. Cînd ajunsei lîngă el, îl asculta deja pe omul adus de mine.
—Sînt actele Moldovei, domnule! Actele lui Cuza şi—ale lui Kogălniceanu. Sînt actele de judecată dintre iobagi şi boieri, foile de surghiunire ale răzvrătiţilor de pe moşii, sînt procesele răsculaţilor din '907... sînt... Istoria Moldovei e în carele astea...
Uriaşul parcă asculta o poveste fantastică: îl priveam şi aveam senzaţia că nici nu respiră, că toată fiinţa îi e cucerită, că dintr—o clipă în alta se va arunca spre cel care—i vorbea, ca să—l îmbrăţişeze. Dar gestul pe care—l făcu fu mult mai simplu. Ciocăni cu degetele lui mari în fereastra din stradă a sediului. Fereastra se deschise şi apăru un cap de femeie.
—Olga, nu mai muta nimic în casa de pe strada Palatului. E nevoie de ea pentru altceva. Apoi, arătînd spre căruţe: Ştii, Olga, ce—s astea?... Zece care cu tradiţie.
Din ziua aceea nu m—am mai întors la pod. Vreo două săptămîni am fost un fel de ajutor de secretar la domnii Cuza şi Kogălniceanu. Munceam conştiincios, şi într—o seară, doamna Elena m—a mîngîiat pe creştet şi mi—a întins mîna.
—Sărut mîna, doamnă!
—Spune—mi Olga, mi—a răspuns ea.
112

CEAI ÎN DOI

Deschid ochii, şi pasarela suspendată deasupra liniilor înzăpezite, şi omul acela cu cojoc peticit şi cozorocul şepcii lui de ceferist tras pînă sub sprîncene, şi din nou pasarela, şi vîntul şi braţul meu încolăcind pachetul, totul se pierde, se destramă, se topeşte. Viscolul s—a potolit. După un popas pe— o cracă a salcîmului, peticul de tablă smuls de pe casă a ajuns acum în mijlocul curţii, în încăpăţînarea cu care s—a luptat să nu se desprindă, a luat o formă stranie. Seamănă cînd cu o ridicolă pălărie de ambasador,

113

cînd cu o tragică corabie naufragiată. E o bucată dintr—o veche firmă. O furase un căruţaş şi ne—o vînduse, şi se mai vedeau încă pe ea trei litere groase, albastre, pe un fond galben, şters: BRA. Poate se mai văd şi acum. E tot ce—a mai rămas din firma LIBRĂRIA CARTEA. „Tablă bună, solidă", o lăuda în toamnă tinichigiul cînd m—am suit cu el pe casă, să—l ajut. „Pe librari — erau doi fraţi — cică i— au împuşcat. Nu ştiu ce cărţi cu subînţeles vindeau ei acolo. Prostii! Parcă acuma mai are cineva nevoie de cărţi." Fulgii, care se aştern, deşi şi mărunţi, aproape că au acoperit—o, şi peste un ceas, cînd o să vină doctorul Haş o să se împiedice de ea. E teribil de miop doctorul. Nu—I mai ajută nici ochelarii, nemaipomeniţii săi ochelari cu lentilele groase de două degete, care îi alunecă spre vîrful nasului uscat şi în spatele cărora ochii se văd mici ca două boabe de mazăre. Deunăzi, cînd mă oferisem să—l însoţesc la spital, undeva prin piaţă, convins că răspunde cuiva la salut, şi—a scos pălăria şi s—a aplecat în faţa unui cal de birjă care îşi scutura capul. Tropăitul animalului l—a făcut să—şi dea seama, şi în clipa următoare mi s—a adresat cu cea mai senină naivitate:

—Mi se pare că domnul a fost un cal...

Îmi arunc pe spate paltonul şi ies să arunc tabla din drum. Ştiu că dacă doctorul va veni şi se va împiedica] de ea, asta îl va face să rîdă cîteva minute în şir, dar preţul bunei sale dispoziţii mi se pare mare. Nu mă doare, m—am învăţat să nu mă mai doară multe; mă irită cinismul cu care doctorul Haş îşi bate joc de propria—i infirmitate. Miopia lui a încetat să mai fie o simplă boală; de vreun an e aproape orb. Povesteşte cu un soi de mîndrie discuţia sa cu un coleg oculist care l—a chemat să—l consulte. întrebat ce literă era cea indicată pe tablou, Haş a întrebat la rîndu—i:

—Care tablou ?

Mă indispun, mă irită glumele astea ale doctorului. Unchiul Traian, fratele mamei, s—a întors de pe front, la începutul lui '42, orb. Orb şi nu tocmai întreg la minte. Toată ziua stătea nemişcat în fotoliul de lîngă sobă, şi singura frază pe care o rostea — de

114

altfel foarte limpede şi curgător — era: „Doi şi cu doi, asta—i marea lor forţă, fac patru şi la Focşani şi în Insulele Bermude. E fantastic, domnilor, e fantastic!" Fusese profesor de matematică la liceul industrial. La o lună de la întoarcere, s—a spînzurat. Cînd vine la noi doctorul Haş, am grijă să nu fie mama acasă. Asemenea glume ea n—ar putea suporta, dar acesta nu e singurul motiv pentru care doctorul şi cu mine dorim ca întîlnirile noastre să aibă loc numai între patru ochi, adică „doi buni şi doi de propagandă", cum spuse el.

Apuc tabla şi o tîrîi pînă după casă. în salcîm, trei ciori zgribulite s—au strîns una lîngă alta. Zgomotul tablei aruncate nu le sperie. Războiul, bombardamentele le—au obişnuit cu zgomotele, au devenit insensibile. înainte de Crăciun, colegul meu Paul a prins o cioară care se năpustise să—i fure o bucată de pîine din mînă. A adus—o la şcoală şi i—a dat drumul în clasă. Din ghiozdan, cioara a zburat direct pe rama tabloului mareşalului. Şi—a aplecat capul şi a început să ciugulească sticla. Rîsetele băieţilor l—au scos din sărite pe părintele Leonida, care a deschis catalogul să—l încondeieze pe Paul. Dar tocmai cînd muia tocul în călimară, cioara şi—a schimbat locul pe prichiciul ferestrei şi, în zbor pe deasupra catedrei, a lăsat pe fila catalogului ceva care a început să se lăţească ca o gelatină. „E semnul lui Dumnezeu, părinte, vă faceţi păcat cu mine", s—a ridicat Paul. Părintele a urlat atît de năprasnic: „Ieşi afară, Satană!", că abia atunci s—a petrecut cereasca minune: S—a speriat, în sfîrşit, şi cioara şi a zburat prin fereastra deschisă (deschisă chiar şi pe cel mai cumplit ger, în orele de religie, pentru că biserica părintelui Leonida e neîncălzită, şi el se teme să nu răcească trecînd de la o temperatură la alta).

Mă întorc în casă. E frig. Dimineaţa s—a făcut puţin foc, „cît să miroasă a cald", dar soba e proastă, nu păstrează căldura. Manualul de geografie e în acelaşi loc, pe masă, închis. Mîine dau teză, dar n—am să învăţ. Ca să fiu sincer, chef de învăţătură nu mai am de mult. Anul trecut m—a salvat de corigente la latină şi greacă moartea unchiului. Am văzut cu ochii mei cum, privind

115

spre banda neagră care îmi înfăşură mîneca, profesorul mi—a schimbat un 4 şi un 3 în doi de 5. Ar fi trebuit să—mi fie ruşine, să mă simt prost, să mă apuce ura împotriva acestei milostenii scîrboase, dar n—am simţit nimic, mă mir cum de n—am simţit chiar nimic. Cred că pînă azi nici nu mi—am mai amintit de povestea asta. Şi s—ar cuveni acum, amintindu—mi—o, să învăţ măcar cît de cît pentru teză. Multe s—ar cuveni, mie însă îmi trec cu totul altele prin cap.

Aud bătăi în uşă, altfel de bătăi decît cele pe care le aştept, aud nişte bătăi obişnuite, ştiu că nu—i doctorul şi mi—e silă să mă duc să deschid. Trebuie să fie vreo vecină care vine să împrumute ceva ori să aducă ceva împrumutat. O las să bată. Să bată pînă s—o sătura. O dată. Şi încă o dată.

Mă duc totuşi. Sînt teribil de nehotărît, habar n—am ce vreau, ce—i cu mine. La uşă e Paul.

—Dormeai ?

—Nu.

—Bat de—un sfert de ceas.

—Ce vrei ?

—Nu mă ţine aici. îţi spun eu.

Intră şi aruncă „scurta" pe scaunul din săliţă, fără s—o scuture de zăpadă, cum îi spune el paltonaşului rămas de prin clasa a patra. Căciula nu şi—o scoate. Are urechile degerate şi directorul i—a aprobat să stea cu căciula pe cap şi în clasă. Şi—o scoate numai în timpul rugăciunii, dar şi atunci îşi acoperă urechile cu palmele.

—Învăţai ?

—Nu.

—Dar ce făceai ?

—Hai, dă—i drumul, spune ce ai să—mi spui!

—Aştepţi pe cineva?

—Aştept.

—Nu mai vine.
116
—Vine mai tîrziu.
—Nu mai vine niciodată.
—Bine, spune ce ai să—mi spui!
—Asta. Că nu mai vine.
—De unde ştii?
—Stiu.
—Habar n—ai.
—Vorbesc de doctorul Haş.
—Nu pe el îl aşteptam.
—Ba da. Şi eu tot pe el îl aşteptam.
—Tu?
—Eu i te—am recomandat.
—Tu?!
—Eu l—am trimis atunci cînd ai avut gripă. Bineînţeles că nu numai pentru asta.
—A venit de atunci mereu.
—N—o să mai vină. Poate că n—o să mai vină niciodată.
—De ce ?
—Ai dus medicamentele?
—Da.
—Spune—mi amănunţit! Tot.
—Aseară, la 7, eram pe pasarelă. A venit un ceferist şi m—a întrebat dacă n—am văzut un băieţel cu o sanie. „Da, am spus, cu o sanie cu lemne." „Exact, cu lemne", a spus el. Şi i—am dat pachetul cu medicamente.
—Nu erau medicamente în pachet.
—Ba erau. Mi—a spus doctorul că erau medicamente pentru nişte bolnavi dintr—un lagăr.
—Aşa ţi—a spus numai.
—Dar ce era în pachet?
—Un tanc.
—Du—te dracului!
—Nu era nimic.
—Cum nimic?
117
—Nişte sticle goale.
—Minţi!
—Nu. A fost prima ta sarcină. Important era *cum* o duci, nu ce duci.
—Şi cum am dus—o?
—Te—ai descurcat.
—Aşa o să—mi spună şi doctorul?
—Doctorul nu mai vine. Ţi—am spus că nu mai vine niciodată.
—De ce? Spui doar că m—am descurcat.
—Dar nu s—a descurcat el. L—au ridicat acum două ceasuri.
—L—au arestat?
—Da. De asta am venit.
—Şi ce trebuie să fac eu?
—Nimic. Ce—ai vrea să faci?
—Nu ştiu. Te întreb.
—Eu am venit ca să te aud răspunzîndu—ţi singur. Dacă...
—Fără nici un dacă. Orice s—ar întîmpla, nu ştiu nimic, nu cunosc pe nici un doctor Haş.
—Ba îl cunoşti. Te—a vindecat de gripă.
—Atît. Pe urmă nu l—am mai văzut.
—Ba da. A mai venit.

—O singură dată. îşi uitase o seringă. A venit după ea.
—Şi—a mai venit.
—Nu. O singură dată. Ca să—şi ia seringa.
—Minţi.
—Îmi aduc bine aminte. O singură dată. Ca să—şi ia seringa.
—Minţi, ticălosule!
—Nu, „domnule poliţist", o singură dată. Vă spun că—şi uitase o seringă.
—O să spui tu tot, o să spui şi cît lapte ai supt.
—Spun ce ştiu. N—a mai fost decît o dată. După o seringă.
—Las' că o să spui tu, avem destule metode ca să spui!
—Dar n—am ce. A venit o dată. Şi—apoi încă o dată.
—Ca să—şi ia seringa, nu?
118
—Exact, domnule poliţist. Ca să—şi ia seringa.
—O să vezi tu seringă, mincinosule, ticălosule!

Paul vine cu pumnii ridicaţi spre mine şi mai strig pentru a nu ştiu cîta oară:
—O singură dată a fost! Ca să—şi ia o seringă. O singură dată!

Paul îşi desface pumnii, degetele lui îngheţate îmi mîngîie părul, mă trag spre pieptul în care aud cum zvîcneşte inima.
—Iartă—mă! îmi spune.
—Fii serios, Paul.
—Iartă—mă!
—Fii serios. Nu mai sînt copil. Pot să mă bată, pot să—mi scoată ochii, pot să mă strivească. Bei un ceai?
—Beau.

Partea a treia
CEI CARE VOR FI CA VOI

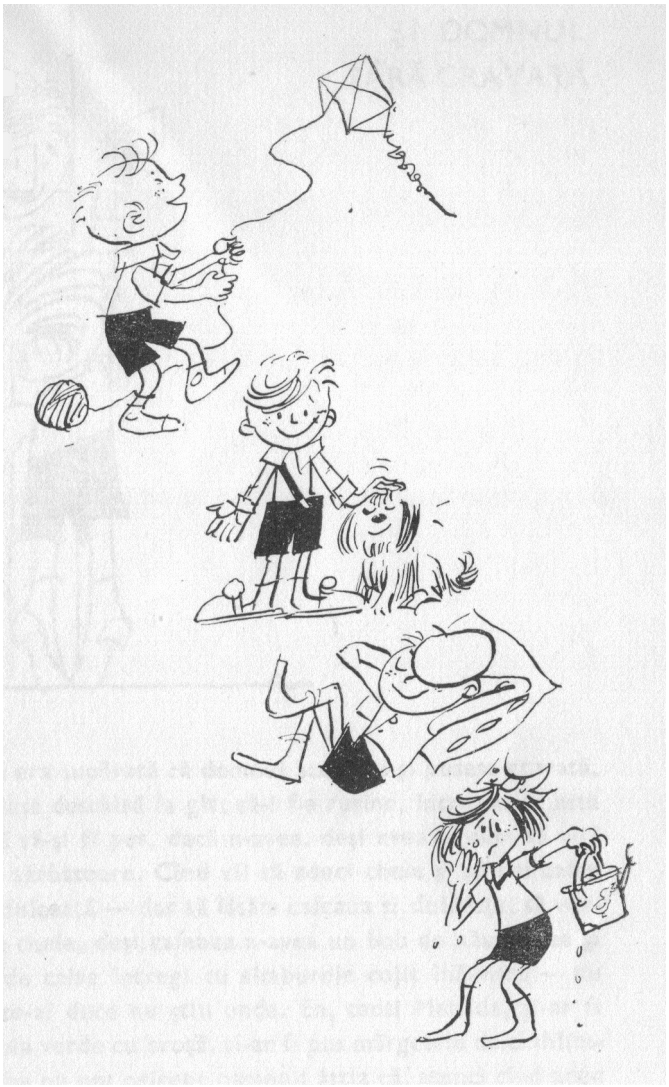

SONERIA ŞI DOMNUL FĂRĂ CRAVATĂ

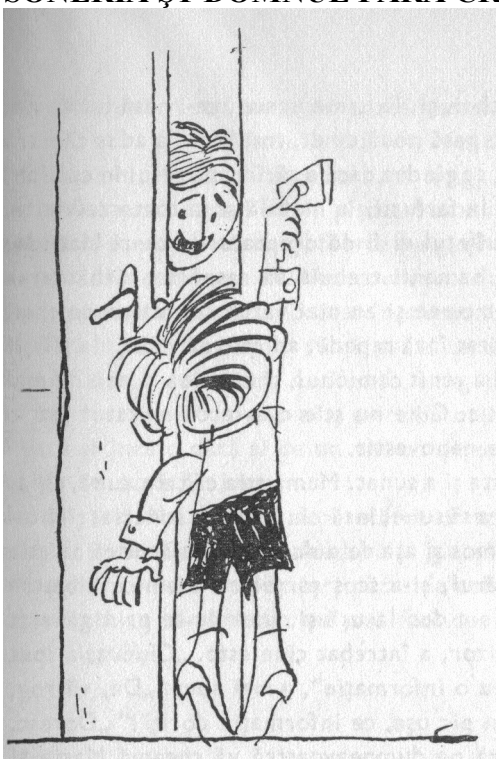

Tanti Matilda era supărată că domnul acela nu—şi pusese cravată, venise cu cămaşa deschisă la gît; să—i fie ruşine, într—o zi ca asta măcar cravată să—şi fi pus, dacă n—avea, deşi avea — cum să nu? — o haină de sărbătoare. Cînd vii să aduci cheia şi să bei cafea şi să mănînci dulceaţă — dar să lăsăm cafeaua şi dulceaţa, să vorbim numai de cheie, deşi cafeaua n—avea un bob de năut în ea şi dulceaţa era de caise întregi cu sîmburele cojit înăuntru — nu vii, aşa cum te—ai duce nu ştiu unde. Ea, tanti Matilda, şi—ar fi îmbrăcat rochia verde cu broşa, şi—ar fi pus mărgelele de chihlimbar; de ce naiba nu pot pricepe oamenii ăştia că, atunci cînd aduc cheia, e sărbătoare; vai de capul lor, nu ştiu să se poarte. Tata rîdea şi spunea că tanti Matilda e prea pretenţioasă. A venit şi omul ca de la serviciu, nu era să—şi îmbrace fracul pentru noi. El

123

împarte cîteva mii de chei, şi, la urma urmei, ce—i pasă lui de noi sau, mai bine—zis, ce ne pasă nouă de el, totul e că a adus cheia... Mamanu spunea nimic, se gîndea dacă o să încapă totul în camion, se gîndea la oglindă şi la farfurii, la mobilă şi la toate celelalte, dar vedea bine că în sufletul ei îi dă dreptate lui tanti Matilda; era sărbătoare, şi toţi oamenii trebuie să respecte sărbătoarea chiar cînd s—au obişnuit cu ea şi au mai văzut un milion de chei. Povestea cu cheia s—a uitat însă repede, adică o să vedeţi la sfîrşit că nu s—a uitat, pe urmă a venit camionul, şi din ziua aceea nu mai merită nimic de povestit. Cine nu ştie cum e cu mutatul într—o casă nouă... E ceva de nepovestit.

Mai întîi a ieşit afară tata şi a sunat. Mama ştia că tata sună, chiar el spusese că iese afară ca să sune, însă cînd a auzit soneria, ţîrîitul ei de greiere aşa de frumos şi aşa de dulce, s—a prefăcut că nu ştie cine este, şi—a strîns părul, şi—a scos şorţul cu ceainice albastre şi farfurioare galbene, s—a dus la uşă şi, uitîndu—se prin găurica aceea care se cheamă vizor, a întrebat cine este. „Cineva, a spus tata, un domn care vrea o informaţie", a mai spus. „Da, vă rog, a spus mama crăpînd un pic uşa, ce informaţie doriţi?" „Doresc, a spus tata, să ştiu dacă pe dumneavoastră vă cheamă Măria şi aveţi un băiat, pentru că, în acest caz, vreau să vă aduc la cunoştinţă că eu sînt soţul dumneavoastră şi tatăl băiatului dumneavoastră şi vă iubesc foarte mult." Mama, care, zău, nu ştiu ce—o fi cu ea, parcă n—ar şti de glumă, a fugit în baie ca să plîngă şi tata i—a spus „prostuţo mică" şi rîdea.

Pe urmă a ieşit afară şi a sunat el, Andu. A sunat o dată şi încă o dată şi iară o dată. „Cine—i, a întrebat tata, cine sună o dată şi încă o dată şi iarăşi o dată?" „Un băiat", a spus Andu. „Ce fel de băiat, dacă nu vă supăraţi? a întrebat tata. Există tot felul de băieţi, unii aşa şi aşa, alţii aşa şi pe dincolo." „Aici e un băiat aşa şi aşa, a spus Andu, dumneavoastră nu sînteţi tatăl lui ?" „Cred că da, a spus tata, nu văd de ce n—aş fi eu; vaccinat sînt, cu trenul am mers, în apartamentul nou m—am mutat, cred că

un băiat aşa şi aşa este tot ce—mi mai lipsea."
124

Pe urmă după vreun ceas, sau poate numai după un minut, nimic nu—i mai greu de socotit ca timpul într—o zi ca asta, iar a ieşit afară şi a sunat el, Andu. A sunat o dată lung, foarte lung, şi o dată scurt, de parcă numai ar fi pişcat butonul. „Cine—i, a întrebat tata, cine sună o dată lung, foarte lung, şi o dată scurt, de parcă numai ar fi pişcat butonul ? Nu cumva este domnul Doremifasoldo, călare pe—un cal maro, îmbrăcat în chimono, care strigă ohoho?" Ce să răspunzi? Parcă poţi să răspunzi ceva cînd rîzi de te prăpădeşti? Cel mai bun lucru e să suni. Lung şi scurt. Foarte lung şi foarte scurt, ca şi cum numai ai pişcă butonul şi iarăşi luuuuuuung. O dată şi încă o dată şi de un milion de ori...

Azi nu se supără nimeni.

Numai tanti Matilda era supărată că domnul acela nu—şi pusese cravată, venise cu cămaşă deschisă la gît, să—i fie ruşine, s—a obişnuit cu sărbătorile oamenilor, păcat de cafea şi dulceaţă, cînd te obişnuieşti cu sărbătorile nu mai faci două parale, de ce naiba mai trăieşti ?
125

ZMEUL PORTOCALIU

Ah, zmeul portocaliu, cine poate uita zmeul acela?

Cu şindrilele frînte, cu zbîrnîitoarea ruptă, spînzura între sîrmele de telefon şi părea o frunză de toamnă uriaşă şi tristă, şi părea cămaşa unui om nedreptăţit şi umilit, şi părea pînza unei corăbii care a plecat departe şi n—a mai ajuns nicăieri.

Ah, zmeul portocaliu, cine poate uita zmeul acela?

A vrut să ajungă la cer, acolo trebuia să ajungă şi noi toţi acolo doream să ajungă şi—i ţineam pumnii ca să ajungă acolo, dar el n—a izbutit. S—a înălţare îţi va metri şi gata. N—o fi avut noroc sau cine ştie ce s—o fi întîmplat cu el, s—a prins între sîrmele de telefon şi acolo a rămas.

Tristă întîmplare! îţi strică tot cheful. Mergi pe stradă, ridici ochii, vezi zmeul portocaliu atîrnînd între sîrme şi—ţi strică tot cheful.

Ducu nu mai strînse firimituri de pîine ca să le presare pe balcon şi cînd veniră vrabia şi vrăbioiul nu ştiură ce se întîmplă, crezură

că băiatul e bolnav sau că nu—i acasă, crezură că băiatul i—a uitat sau, mă rog, cine poate şti ce crezură o vrabie şi un vrăbioi, doi pumnişori de cenuşă zbîrliţi şi înfiguraţi?

Maria se apucă să pieptene părul verde al Domnişoarei Fîrlifus, dar pieptenele se încîlci în părul verde şi încîlcit al Domnişoarei Fîrlifus şi Măria trase de păr şi de pieptene pînă se rupse şi pieptenele, şi părul, iar Domnişoara Fîrlifus, căreia i se julise nasul, avea o ureche ruptă şi dintr—un genunchi îi curgea rumeguş; de acum înainte avea să fie şi cheală.

Rodica, fata lui nenea Mircea cel înalt de doisprezece kilometri şi încă puţin, nu vru să bea cana cu lapte, bunica îi spuse „Ba ai s—o bei", ea răspunse „Ba n—am s—o beau", şi iar mai spuse ceva bunica şi iar mai răspunse ceva Rodica, că pînă la urmă ieşi un tărăboi pe care abia, abia putu să—l potolească nenea Mircea cel înalt de doisprezece kilometri şi încă puţin.

Cînd veni seara, nici Ducu, nici Măria, nici Rodica nu puteau spune de ce şi cum se petrecuse totul.

Ducu credea că a uitat să mai fie bun, că se poate întîmpla ca un om bun, deodată, să nu mai fie aşa, că se poate întîmpla ca un băiat care presară în fiecare dimineaţă firimituri de pîine pe balcon pentru o vrabie şi un vrăbioi, deodată să uite asta. Şi nu—i plăcea, nu—i plăcea de loc că aşa ceva se poate.

Maria credea că a smuls părul Domnişoarei Fîrlifus pentru că acum mai avea o păpuşă, una nouă, şi se poate întîmpla ca o fată care are o păpuşă nouă, deodată s—o uite pe cea veche, ba chiar să—i smulgă părul. Şi nu—i plăcea de loc că aşa ceva se poate.

Ioana credea că se certase cu bunica pentru că vine o zi cînd, deodată, nepoatele şi nepoţii nu mai vorbesc frumos cu bunicile şi bunicii care, din cauza asta, devin trişti, tot mai trişti şi mai mici pînă cînd nu mai rămîne din ei decît un vîrf de deget de tristeţe. Şi nu—i plăcea, nu—i plăcea de loc că aşa ceva se poate.

Nu—i adevărat! Nu—i adevărat! Nu—i adevărat!

Adevărul este altul.

127

Adevărul este ci, ieşind în stradă, toţi — şi Ducu, şi Măria, şi Rodica — văzuseră zmeul portocaliu care a vrut să ajungă la cer şi noi toţi acolo doream să ajungă şi—i ţineam pumnii să ajungă acolo, dar el n—a izbutit. N—o fi avut noroc sau cine ştie ce s—o fi întîmplat cu el, s—a prins între sîrmele de telefon şi acolo a rămas. Chiar cînd e vorba de un zmeu, de un biet zmeu portocaliu, o întîmplare ca asta îţi strică tot cheful.

128

UN BĂRBAT LA CASA OMULUI

Bună seara, stimaţi telespectatori, mîine o să fie vreme frumoasă, lăsaţi—vă acasă umbrela şi galoşii şi fîş—fîşul, plecaţi fără grijă, îmbrăcaţi numai în cămaşă, soarele o să ardă toată ziua, o să fie cel puţin un milion de grade, aşa, nu mai staţi pe gînduri, duceţi—vă la ştrand sau la pădure sau unde vreţi, e păcat să staţi în casă pe o vreme atît de frumoasă, bună seara, stimaţi telespectatori, şi la revedere, ne vedem mîine la aceeaşi oră, ca să vă mai spun ce—a mai fost şi ce—o să fie."

Cam asta voia să spună tovarăşul acela de la televizor; ţinea un băţ în mînă şi vorbea cam aşa, numai că, bineînţeles, cu alte cuvinte, nişte cuvinte de—ale lui, anume făcute ca să nu pricepi chiar tot ce spune, dar era şi aşa foarte limpede că ziua de mîine o să fie o frumuseţe, masele de aer oceanic n—or să îndrăznească să pătrundă nu ştiu unde, iar maximele şi minimele din cursul nopţii vor fi cuprinse între nişte cifre foarte drăguţe. Aşa că, auzindu—l, mama a plecat de acasă cu umbrela, tata cu fîş—fîşul şi amîndoi i—au spus băiatului să rămînă în casă, că vine o ploaie de la Cluj, aoleu ce ploaie vine de la Cluj!

Şi ploaia chiar a venit, însă mult mai tîrziu ; cînd a venit ea, totul se rezolvase, vreau să spun că băiatul nu mai avea nici o problemă, se uita pe fereastră cum plouă, ca şi cum s—ar fi uitat la un film, putea să toarne cu găleata, că nici nu—i păsa. înainte de ploaie însă, s—a întunecat deodată, s—a făcut întuneric ca în cămară sau ca sub pat, adică un întuneric nu ca noaptea şi nu ca în tunel, ci unul prin care mai vezi cîte ceva. Şi a început să fulgere şi să trăsnească. Mamă—mamă ce mai fulgera şi mai trăsnea! Şi bunicăi îi era frică, mamă—mamă ce frică îi era, şi lui Inimioară îi era frică, se băgase cu capul sub bibliotecă şi nici din coadă nu îndrăznea să mişte. Băiatul era singurul bărbat din casă, pentru că bunicăi, cum am zis, i se făcuse frică şi deci nu mai putea fi socotită bărbat, iar Inimioară, de vreme ce avea coadă, nu, putea să fie altceva decît căţel sau pisic, dar el era căţel.

Ei bine, asta voiam să spun: mare lucru un bărbat la casa omului! Poate să se întunece afară cît poftеşte, poate să fulgere şi să tune o mie de ani, cu un bărbat la casa omului crezi că—i o zi ca oricare alta, n—ai probleme.

Dacă eşti, să zicem, bunică şi mori de frică şi te învîrţi prin casă şi—ţi frămînţi mîinile şi spui tot timpul „Vai, Doamne, ce prăpăd !" vine bărbatul de la casa omului şi—ţi spune:„Linişteşte—te, bunicuţo, că nu se întîmplă nimic, de trăsnet nu trebuie să te temi pentru că avem paratrăsnet, l—am văzut eu cînd m—am suit cu nea Fane pe bloc să legăm antena; toate trăsnetele se lovesc de paratrăsnet şi se sparg ca ouăle, apoi se scurg frumuşel în pămînt, e o plăcere să le vezi cum se scurg. De tunete nici nu mai vorbesc. Tunetele sînt un fel de zgomote, nimic mai mult, aşa ceva ca şi cum n—ar fi, zău, nu merită să te plimbi prin casă din cauza lor, uite, ţi—ai pierdut şi papucul pe care ţi l—

a cumpărat tata de ziua
130
matale, vreau să spun papucii pe care ţi i—a cumpărat tata, că tare te mai dureau bătăturile. Nu—i nici un prăpăd, pe cuvînt că nu—i, am o revistă extraordinară, ţi—o dau să te uiţi la poze, are un milion de poze cu maşini, rîzi de te prăpădeşti să vezi cum aveau, odată, maşinile claxonul afară şi roţile cu spiţe ca la bicicletă, rîzi de te prăpădeşti, nu alta."

Şi dacă, să zicem, eşti Inimioară, cel mai slab şi mai zbîrllt căţel din cartier, care acum, din cauza fulgerelor şi a tunetelor, te—ai băgat cu capul sub bibliotecă, vine bărbatul de la casa omului şi te ia în braţe, şi—ţi suflă în ochii speriaţi, şi te scarpină după ureche...

Şi uite—aşa fulgerele se răresc, tunetele se aud din ce în ce mai departe şi începe să plouă. Atunci sună telefonul şi cînd duce receptorul la ureche, băiatul aude glasul mamei, care întreabă ce mai e pe acasă şi dacă s—au speriat de ploaie. „Pe acasă, răspunde băiatul, totul e în regulă". Cine şi de ce să se sperie de ploaie? Bunica se uită la maşini, rîde dese prăpădeşte văzînd cum aveau maşinile claxonul afară, ca să nu mai vorbim de roţile cu spiţe ca bicicleta. Şi Inimioară e cuminte, a adormit, probabil visează că s—a găsit mingea verde cu care îi plăcea lui să se joace, dar nu s—a găsit şi nici n—o să se găsească, pentru că a furat—o cineva, mă rog, asta nu mai trebuie să afle Inimioară. „Bine, spune mama, mare lucru e un bărbat la casa omului!"

Şi plouă, şi plouă, şi băiatul deschide televizorul şi iarăşi apare tovarăşul acela cu băţul în mînă şi spune că plouă, spune ca şi cum n—ar vedea toată lumea că plouă, dar mai cu seamă ca şi cum nu tot el ar fi spus ieri că n—o să plouă. Ca să vezi!
131

A VENIT VARA, TRA—LA—LA...

A venit vara, tra—la—la, a venit, a venit! Cînd te trezeşti dimineaţa, te dor ochii de atîta lumină, chiar dacă storurile sînt trase, în cameră tot pătrunde lumina, nu te poţi ascunde de ea nicăieri şi, pe cuvînt, n—are nici un rost să te ascunzi. A venit vara, tra—la—la, dacă stai de vorbă despre ea cu nenea farmacistul, te doare capul de cîte ştie, adică aşa vine vorba, cum o să te doară capul tocmai cînd vorbeşte nenea farmacistul, doar el are pilule pentru toate durerile; povestea cu durerea de cap trebuie înţeleasă altfel, e, aşa, ca o ameţeală, şi poate că nici asta nu—i, ci numai un fel de necaz că el ştie un milion de lucruri, iar tu te duci la el ca să—ţi dea borcănaşe — nu ştiu dacă pricepeţi! — te duci să—ţi dea borcănaşe, la început puţin îţi pasă de el şi de poveştile lui, tu te duci ca să—ţi dea borcănaşe. — Bună ziua, nene farmacistule, spui tu.

132

—Am onoarea să vă salut, îţi răspunde el. Ce doreşti ? Cu ce să vă servesc? Un ceai de te—miri—ce? Un extract de zi—i—pe—nume—că—mi—stă—pe—limbă? Sau poate un flacon cu de—toate—amestecate?

—Nişte borcănaşe goale, dacă se poate, spui tu.

—Avem borcănaşe, dar nu goale, spune el. Le avem numai îmbrăcate. Unele în bluză colorată şi în pantaloni de *caoboi,* altele în haine de seară, altele, sărmanele, doar în pijama.

—Dezbrăcate nu aveţi?

—Nu, deşi ar fi timpul. A venit vara. Tra—la—la, a venit vara! Ce părere aveţi despre căldura asta?

—Dacă aţi găsi nişte borcănaşe...

—Vă rog să nu încurcaţi borcănaşele. Acum e vorba despre vară. Aveţi sau n—aveţi o părere despre ea?

—N—am, nene farmacistule.

—Vă pot oferi eu una: vara este ceva foarte cald şi care miroase a vacanţă. Dacă vrei ridichi, găseşti ridichi. Dacă vrei roşii, găseşti roşii. Dacă vrei căpşune, găseşti căpşune. Numai zăpada e foarte puţină, atît de puţină, încît nu există de loc. La munte e frumos. La mare e frumos. în pădure e frumos. Habar n—ai unde să te duci. Sînt un miliard patru sute douăzeci de milioane, zero, zero, zero, cinci muşte. Am cunoscut o muscă foarte simpatică, dar grozav de mincinoasă. Spunea că se numeşte Ecaterina, dar de fapt o chema altfel. Nu pot să—ţi spun cum, nici nu vreau şi te rog să nu insişti, că mă supăr. Vara, cireşile visează că vor fi compot şi dulceaţă. Recunoaşte că sînt cam şmechere, deşi destul de dulci. Cel mai bine e vara, la ştrand. Aici scrie: „Nu vă jucaţi cu mingea, nu călcaţi pe iarbă, nu intraţi în apă, nu staţi pe nisip!" Pisicile, vara, sînt pisici, desigur, afară de pisoi care sînt pisoi. Problema este de unde vine vara. De plecat toată lumea ştie cum pleacă; pleacă acolo, sau dincolo, n—are importanţă,

dar de unde vine, asta—i problema. Dumneavoastră ce părere aveţi?
—Vine de departe.
—Nimic mai adevărat. Vine atît de departe, încît te miri cum mai ajunge. Călătoreşte cu avionul, cu trenul şi cu liftul. În lift n—are
133
voie neînsoţită şi nici nu poate transporta obiecte grele. Uneori îi place să meargă cu trotineta. Fireşte, numai pe trotuar şi numai în orele cînd nu doarme nimeni, dar, din păcate, întotdeauna se găseşte cineva care doarme. Mai e o problemă cu vara, foarte încîlcită problemă: cînd ai voie să bei apă? Cînd eşti încălzit, n—ai voie pentru că eşti încălzit, iar cînd nu eşti încălzit n—ai voie pentru ca nu cumva să te încălzeşti şi să vrei din nou să bei cînd n—ai voie. Pe urmă nu ştii cum să te îmbraci. Nu poţi să pui pe tine paltonul, nu poţi avea inima asta, gîndeşte—te că şi moliile trebuie să trăiască, să mănînce, iar lor cel mai mult le place supa de palton, şi friptura de palton, şi clătitele de palton... Numai în chiloţi nu—ţi dă voie bunica. Fără sandale nu—ţi dă voie mama. Foarte trist, foarte trist, îmi vine să rîd, mă prăpădesc de rîs cînd mă gîndesc. Dumneavoastră ce părere aveţi ?
—Dacă aţi găsi nişte borcănaşe...
—Eram sigur că eşti de aceeaşi părere. Buuuun! Unde am rămas ? A, da, la peşti. N—o să mă credeţi, dar peştii nici nu ştiu cînd vine vara. Asta pentru că toate undiţele sînt la fel. Nu există undiţe de primăvară, de vară sau de toamnă. îmi pare rău pentru peşti şi mai cu seamă pentru peştişori. Cu veveriţele se întîmplă cu totul altfel. Au şi ele coadă, dar e mult mai stufoasă şi mai roşcată. Desigur, depinde de veveriţă. Eu am avut odată una teribil de nostimă. Şi asta în primul rînd pentru că nu era veveriţă, ci rîndunică şi, în al doilea rînd, pentru că nu era nici rîndunică, ci meduză. Ştia o sumedenie de lucruri, număra de la unu la zece şi de la zece la unu, bineînţeles fără să—l sară pe şapte, ştia cît rămîne dacă scazi doi din patru şi mai ales dacă nu scazi nimic. Ştia atît de bine toate acestea, încît mai, mai că—mi venea să cred că nici măcar meduză nu e, ci doar o biată numărătoare cu bile. Dumneavoastră ce părere aveţi?
—Dacă aţi găsi nişte borcănaşe...
Aşa eşti tu. Nenea farmacistul vorbeşte şi tu te gîndeşti numai la borcănaşe. Puţin îţi pasă de poveştile lui, gîndul tău e la borcănaşe.
134
Şi parcă, deodată, îţi pare rău că eşti aşa, de ce, adică, să te gîndeşti numai la borcănaşe; există pe lume şi ceva mai vesel. Există nenea farmacistul care stă de vorbă cu tine, îi place să stea de vorbă cu tine şi asta face mai mult decît un milion de borcănaşe. Şi parcă, deodată, atunci cînd nenea farmacistul îţi spune: „Bine, o să—ţi găsesc nişte borcănaşe", îţi vine să—i răspunzi: — Lasă, nene farmacistule, mai povesteşte—mi despre vară, cum a venit, tra—la—la, cum o să se ducă, tra—la—la—la...
135

DUMINICA, TOTDEAUNA ALTFEL

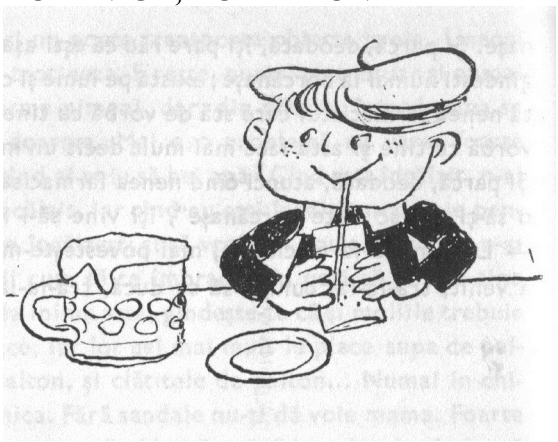

Sînt fel de fel de zile, una nu seamănă cu alta, luni nu seamănă cu altă luni, ce se întîmplă marţea asta poţi aştepta mult şi bine să se întîmple marţea cealaltă, joi şi vineri sînt alături, par nişte surori, dar nu cumva să credeţi că—şi împrumută ceva, ca Asta şi Aia, surorile de la etajul patru, care îmbracă aceleaşi rochii şi aceleaşi sandale şi chiar cînd se bat, se bat la fel, ţin minte cîte ghionturi şi—au tras, numără pînă şi *subţiricile,* nici una nu iese învingătoare, n—o lasă cealaltă.

Duminicile mai cu seamă nu seamănă cu alte duminici şi încep să se deosebească încă de sîmbătă seara, se simte încă de sîmbătă seara că duminica asta o să fie altfel decît cea care a trecut.

—Mîine e duminică, spune tata sîmbătă seara, cred că ar trebui să mergem undeva unde n—am mai fost.

—Unde n—am mai fost? întreabă Singurul Băiat Din Europa Care Mănîncă Supă Fără Să Facă Mofturi.

—N—am mai fost la o bere, spune tata.

—Am mai fost, spune Singurul Băiat Din Europa Plus America De Sud Care Totuşi Uneori Face Mofturi Cînd Mănîncă Supă. Am fost chiar duminica trecută la bere. Nu ţii minte că n—aveau pai la sirop?

—Atunci mergem la cinema, spune tata.

136

—Şi la cinema am fost! spune Singurul Băiat Din Europa Plus America De Sud Şi De Nord Care Deşi Uneori Face Mofturi Mănîncă Totuşi Supa. Am văzut filmul acela cu cai şi era foarte trist că mînzul cădea în prăpastie, dar tu ai spus că era de carton, nu era adevărat.

—Bine, spune tata, atunci ştiu unde o să mergem. Luăm avionul, sau trotineta, sau altceva care nu opreşte în toate staţiile şi ne dăm jos la capăt.

—La care capăt?

—La unul dintre cele două capete, fireşte. Ca să fiu sincer, mie mi—ar plăcea mai mult la al doilea, dar n—am nimic împotrivă dacă tu vrei la primul.

—Vreau şi eu la al doilea.

—Mă bucur, spune tata, atunci avem fericitul prilej de a coborî amîndoi în acelaşi loc.

Şi a doua zi dimineaţă, duminică, după ce se îmbracă amîndoi, şi se uită în oglindă amîndoi, şi mama îi stropeşte pe amîndoi cu colonie de levănţică, şi îi întreabă pe amîndoi dacă şi—au luat batiste, şi le spune la amîndoi să nu întîrzie de la masă, iau amîndoi avionul, sau trotineta, sau altceva care nu opreşte în toate staţiile, să zicem autobuzul 40, şi se dau jos la capătul celălalt.

—Ce vedem aici? întrebă Singurul Băiat Din Europa Plus America De Sud Şi De Nord Plus Africa Asia Şi Australia Care Nu—i Obligat Să Mănînce Supă.

—Să vedem ce vedem, spune tata. S—ar putea să—l întîlnim pe domnul Hocuspocus, dar tot atît de bine s—ar putea să nu—l întîlnim, adică vreau să spun că s—ar putea să nu—l recunoaştem. Pentru că domnul Hocuspocus se schimbă de la duminică la duminică; o dată poartă barbă, altă dată nici măcar nu se gîndeşte la aşa ceva, de parcă n—ar exista bărbi pe lume. O dată are ochi negri şi o privire atît de înfricoşătoare, că ţi—e teamă să vorbeşti şi la telefon cu el, altă dată, cînd îşi pune ochii albaştri, e cel mai bun om de pe pămînt, poţi să te sui încălţat pe umerii fui, să—i răsuceşti nasul, să—i călăreşti creionul de după ureche, ori să te trînteşti la

137
umbra mustăţii lui şi să citeşti „Luminiţa". Nu scoate o vorbuliţă, doar din cînd în cînd strănută, mă rog, are tot dreptul, strănutatul nu—i interzis, deşi seamănă cu claxonatul, este cu totul altceva.
—Nu—I văd pe aici, spune băiatul, Singurul Băiat Din... etc... etc.
—Intrăm la grădina asta, eu beau o bere, tu un sirop, şi—l aşteptăm.

Intră amîndoi în grădină, tata bea bere, băiatul bea sirop şi—aşteaptă pe domnul Hocuspocus. Dar domnul Hocuspocus nu vrea să se arate.
—Probabil, spune tata, e ocupat, am uitat să—ţi spun că e un domn foarte ocupat, dacă pui urechea pe pieptul lui auzi cum face hîr, hîr, hîr, exact ca telefonul cînd formezi un număr şi răspunde ocupat. Dar iar am uitat să—ţi spun, oricît de ocupat ar fi, domnul Hocuspocus merge totuşi la cinema, îi plac grozav filmele pentru copii, se dă în vînt după ele, pentru că ei însuşi, odată, de mult, a fost copil şi face tot ce—i stă în putere ca să mai fie. Părerea mea e să plătim berea şi siropul şi să mergem la cinema.

Plătesc berea şi siropul şi intră la cinema. în timpul filmului nu se mai gîndesc la domnul Hocuspocus, au altă treabă: să se uite la film ca să—l poată povesti şi mamei. Abia la sfîrşit, cînd ies din cinema, vorbesc iarăşi de domnul Hocuspocus.
—N—a venit, spune băiatul, Singurul Băiat Din... etc... etc...
—Nu—i nimic, spune tata. Pagubă în ciuperci, dacă nu te supără expresia. El a pierdut, nu noi.

Şi nimeni nu spune că—l vor întîlni duminica viitoare. Nici o duminică nu seamănă cu alta. Duminica viitoare vcr caută alt domn. Deocamdată nu ştiu care va fi acela, dar vor afla sîmbătă seara — sîmbătă seara cînd ab'a începe să se zărească duminica, cînd nu se vede decît un colţ din ea; abia i se observă vîrful nasului, însă e sigur că vine şi va fi altfel, totdeauna altfel.
138

STROPITORILE BĂIATULUI FRUMOS

Să vă spun mai întîi ce—a fost adevărat din toată povestea aceea şi dacă o să mai am vreme pe urmă, o să vă spun şi ce n—a fost adevărat.

Adevărat a fost că răţoiul galben de pe stropitoarea spartă seamănă leit cu răţoiul de pe stropitoarea bună. Zicînd acestea, mă gîndesc că oricui îi va fi foarte simplu să—şi închipuie că existau două stropitori, una spartă şi alta bună şi pe fiecare stropitoare era desenat un răţoi galben. Cei doi răţoi, cred că e bine să repet, semănau unul cu celălalt ca două picături de apă sau, dacă vreţi, ca două picături de vopsea galbenă.

Tot adevărat a mai fost că nimeni, nici chiar băiatul care era stăpînul stropitorilor nu ştia, aşa, dintr—o privire, care stropitoare era bună şi care spartă. Una i—o adusese un unchi, alta o primise de la o verişoară, amîndouă păreau noi—nouţe şi numai cînd turnai apă în ele, numai atunci puteai să—ţi dai seama că una curge şi cealaltă nu.

Şi de asemenea adevărat a mai fost şi faptul că băieţii şi fetele dintr—a patra au luat în grija lor stratul de flori de sub fereastra clasei, adică acela din stînga, dacă intri în grădiniţa şcolii prin

portiţa care scîrţîe, sau din dreapta, dacă priveşti de la fereastră. A lua în grija ta un strat de flori cred că nu mai e nevoie să spun ce înseamnă, toată lumea ştie, n—are rost să mai explic şi eu, mai ales că sînt foarte grăbit. Şi dacă toată lumea ştie despre ce e vorba, desigur că nimeni nu—şi închipuie că treaba asta se face cu mîinile goale, fără o lopată, fără o greblă, fără o stropitoare. Noi să lăsăm lopata şi grebla la o parte şi să ne ocupăm de stropitoare. Băiatul care avea două, una de la o verişoară şi alta de laun unchi, spuse că o să aducă el o stropitoare, pentru că el avea două acasă, una de la un unchi şi alta de la o verişoară. Şi tot el mai spuse că o să aducă stropitoarea cea bună, n—avea nici un rost s—o aducă pe cea spartă. Aşa, decît s—o aducă pe cea spartă, mai bine nu mai aducea nimic. Zis şi făcut. Se duse băiatul acasă, apucă una dintre stropitori, se uită la ea şi crezu că e stropitoarea cea bună, deşi era stropitoarea cea spartă. A doua zi la şcoală veni cu stropitoarea cea spartă. Şi ce credeţi că se întîmplă mai departe, ce credeţi că se întîmplă? O fetiţă, chiar fetiţa care, într—o zi, ridicase mîna în clasă şi spusese: „Tovarăşă, vă rog, Dumitrescu Radu (adică băiatul cu stropitoarea) nu—i atent la lecţie, mănîncă grisine şi păcăneşte cu pantoful pe sub bancă", ei b.ne, chiar această fetiţă primi stropitoarea ca să ude florile din strat. Fetiţa umplu stropitoarea la chiuveta din spălătorie şi pînă ajunse în grădină, din stropitoare se scurse toată apa; puteai să vezi pe coridorul şcolii o dîră de apă mai lată decît Dunărea de pe hartă şi mai lungă decît toate fluviile, rîurile şi pîraiele de pe hartă, puse cap la cap. Bineînţeles că văzu tovarăşul director şi bineînţeles că o puse pe fetiţă să ia o cîrpă şi să şteargă lăcăria — aşa îi spusese el: lăcărie — şi din nou fetiţa povesti la toată lumea că băiatul adusese cu bună ştiinţă stropitoarea cea spartă, ca să facă ea lăcărie — acum spunea şi ea tot lăcărie. Băiatul, povestea fetiţa, nu uitase ziua cînd nu fusese atent la lecţie şi mîncase grisine şi păcănise cu pantoful pe sub bancă, adică, mai bine—zis, el nu uitase că ea se ridicase şi spusese tovarăşei totul, iar acum, ca să se răzbune, adusese la şcoală stropitoarea cea spartă, ca să facă ea lăcărie. Auzind ce povestea

fetiţa, băiatul făcu din mînă un gest care voia să spună: „la te uită ce poate să—i treacă prin minte!" şi pe urmă chiar spuse cuvintele astea şi încă vreo două—trei cuvinte pe care eu nu le—am auzit, dar cei care le—au auzit istorisesc că sunau foarte frumos, adică vreau să spun că, rostindu—le, băiatul arăta foarte frumos. V—am spus ce—a fost adevărat din toată povestea şi, deşi nu mai am decît foarte puţină vreme, o să vă spun şi ce n—a fost adevărat. N—a fost adevărat că răţoiul galben de pe stropitoarea spartă, neavînd ce face şi făcîndu—i—se foame, mîncă două lalele şi o pansea din stratul de flori al clasei a patra. Nu, asta n—a fost adevărat. Pentru ca fetiţa să vadă că el n—are nimic cu ea, băiatul se duse acasă şi aduse cealaltă stropitoare. Ori răţoiul galben de pe stropitoarea cea bună avea ce face şi nici nu era flămînd, aşa că nu putuse mînca lalelele şi panseaua. El doar le mirosi.
141

CU CINE SEMĂN?

Bunicul se plînge că are insomnie. Credeam că semăn cu el. Aveam şi eu aşa ceva. Nu noaptea. Noaptea dormeam buştean. Aveam insomnie după—amiaza. Nu—mi venea de loc să mă culc după prînz. Şi ştiţi care e culmea? Noaptea, în tabără, nimeni nu te obligă să dormi. Vreau să zic că n—am auzit pe nimeni vorbind despre somnul de noapte şi numindu—l „obligatoriu". Probabil pentru că noaptea nimănui nu—i trece prin minte să facă altceva decît să tragă la aghioase. În schimb după—amiezele...

142

Nu ştiu cum sînteţi voi, s—ar putea să mă înşel, dar tare nu—mi vine să cred că sînteţi nişte îngeraşi care stau acolo unde îi pui, nu deschid gura şi, dacă trebuie, nici nu respiră. Nu ştiu, zic, cum sînteţi voi, dar ca să folosesc o expresie care mă îndoiesc că nu vă e cunoscută, eu, în tabără, cam *făceam greutăţi* tovarăşilor comandanţi, deoarece, după—amiezele, în dormitor, mă apuca o limbariţă...

Naiba ştie ce—o fi fost cu mine! Credeţi—mă, am martori, că altfel eram un băiat destul de potolit, nici vorbăreţ, nici pisălog, nici mai ştiu eu cum. în seria întîi a taberei şi chiar în detaşamentul din care am făcut eu parte era unul, Sandu, căruia toată ziua îi turuia gura. Povestea anecdote, îşi amintea cîte ceva de acasă sau de cînd era mic, îţi punea întrebări, dar tot el răspundea grăbit, mă rog, cine l—a poreclit Papagalescu n—a greşit de loc, era însăşi părerea lui Sandu, care îşi purta porecla demn, fără sentimentul că i s—a făcut o nedreptate. Eu însă n—am fost niciodată aşa. în tabără, am martori că, ceasuri întregi, mai curînd ai fi izbutit să scoţi un mieunat de ia dulăul ştirb ce se pripăşise pe la bucătărie decît de la mine un cuvinţel. Nu vorbeam neîntrebat, nu mă băgăm în vorba altora nepoftit; dacă n—am fi fost în vacanţă, ci la şcoală, aş spune că stăteam cuminte în banca mea. însă în orele de somn de după prînz parcă eram altul, dar, ştiţi, complet altul, dacă m—aţi fi cunoscut într—o dimineaţă, după—amiază v—aţi fi uitat la mine şi v—aţi fi întrebat: „Cine o mai fi şi Vorbăreţul ăsta, că nu l—am mai văzut prin tabără?"

Cum ieşea comandantul din dormitor, cred că nici n—apuca să ajungă la doi paşi de uşă, că odată mă răsuceam în pat şi începeam :

—Vasile, auzi Vasile! Tu, la şcoală, ce limbă străină faci?

—Engleza.

—Păcat!

—De ce păcat, mă?
—Păcat că nu faci franceza, asta voiam să spun. Dacă făceai franceza, te întrebam ceva interesant.
143
—Ce?
—De ce se scrie Jean Marais şi se citeşte Jean Mare?
—Şi asta acum, cînd trebuie să dormim, mă întrebi ? Te frămîntă chiar atît problema asta încît nu mai puteai aştepta un ceas?
—Ai dreptate. Tac. Somn uşor!

Dar nu tăceam nici zece secunde şi iar începeam:
—Mircea, mă Mircea!
—Dormi!
—Dorm îndată, dar spune—mi...
—Ce?
—Ce vrei tu, spune—mi ceva, n—are importanţă. Am chef să—ţi răspund la ceva. Nu vrei să ştii cît e ora exactă după radio?
—Dormi, mă, ce te—apucă în fiecare după—masă?
—Dorm dacă zici tu.

Poate chiar credeaţi că dormeam! Aş! Mă trezeam fluierînd.
—Costele, ţipa la mine Vasile, Mircea, Sandu sau altul. Dacă nu ne laşi să dormim te dăm afară din dormitor. Pe fereastră te aruncăm.
—Scuzaţi—mă, nu mi—am dat seama. Nu pot dormi şi m—am trezit fluierînd. Dar... dacă tot v—am sculat, nu vreţi să vă povestesc cum mi—am julit odată genunchiul?
—Linişte! Nu vrem nimic acum. Dormi!
—Bine. Am înţeles.

Era un fel de a spune *am înţeles*. Era chiar acel fel de a spune una şi de a face alta. Cîntam. Ori strănutam. Ori guiţam. Eram în stare să scot un milion de sunete, unul mai neaşteptat ca altul, mai straniu şi mai zgomotos ca altul.

Ce puteam să fac? Dacă semănăm cu bunicul! Dacă aveam insomnie ca el!

Dar, desigur că observaţi, eu istorisesc toate astea la trecut. Nu vi se pare curios că povestesc, că istorisesc la trecut? Hm ? Mie, dacă aş fi în locul vostru, mi—ar părea suspect că cineva istoriseşte la timpul trecut ceva care pare să se întîmple în prezent.
144

Ei bine, pare, dar nu se întîmplă. Mai bine—zis nu se mai întîmplă. Săptămînile de tabără s—au terminat. Sînt acasă. Din nou acasă. Aici nu mai există somn obligatoriu după—masă. Dar, din păcate, nu mai există nici Vasile, nici Mircea.nici Sandu... Şi mi—e dor de ei! Zău, nu mi—e ruşine de loc să spun că mi—e dor. Mi—e dor şi gata. Fiecare dintre ei însă e în alt oraş, la sute de kilometri depărtare. Cine a mai inventat şi kilometrii ăştia nesuferiţi? Mă gîndese că aş fi în stare să fac orice ca să—i reîntîlnesc, să mai stăm laolaltă. Nu exagerez. Aş face orice.

Parcă vă văd zîmbind neîncrezători. Vă vine să mă întrebaţi: „Nu, zău, ca să—ţi reîntîlneşti prietenii, ai fi în stare de orice? De pildă, ai fi în stare să dormi după—masă?"

Staţi puţin să mă gîndesc, să mă gîndesc un pic, un picuţ... Poate. Ştiu şi eu? Mde...

De altfel, toată lumea spune că nici măcar nu aduc cu bunicul, şi dacă într—adevăr semăn cu cineva, atunci numai cu bunica semăn.

Şi bunica adoarme de cum pune capul pe pernă.
145

ŢARAUNDEVINERIERAJOI

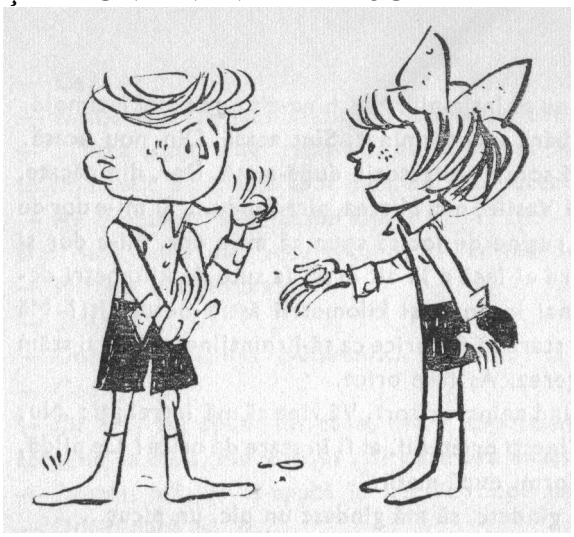

—Voi unde aţi fost în vacanţă? îl întrebă fetiţa de la parter pe băiatul de la unu.
—Undeva, răspunse băiatul. Nu pot să—ţi spun.
— De ce?
—Pentru că n—o să crezi.
—O să cred, spuse fetiţa. Tu nu minţi.
—Ei, tocmai asta—i, spuse băiatul. Azi am o mare poftă să mint. M—am trezit de dimineaţă cu ea. La început a fost o poftă foarte mică, aproape că nici n—am băgat—o în seamă, dar încet, încet s—a făcut mare. De fapt, am ajutat—o şi eu puţin.
—Cum?
—M—am prefăcut că n—o văd şi ea a crezut. Era cît o pietricică şi acum e cît blocul. Azi ar fi mai bine să nu mă întrebi nimic.
—Nu pot, spuse fetiţa. Mie îmi vine mereu să întreb cîte ceva.
—Bine, spuse băiatul. Dacă—i aşa, întreabă—mă!
—Voi unde aţi fost în vacanţă? întrebă fetiţa.
146
—În Ţaraundevinerierajoi.
—Unde?
—În Ţaraundejoieraluni.
—N—am înţeles.
—În Ţaraundemarţieraduminică.
—Ce mai e şi prostia asta? rîse fata.
—Nu—i prostie, spuse băiatul. E numai o mare minciună.
—Şi ce—aţi făcut acolo?
—Am prins meduze şi le—am învăţat să se spele pe dinţi.
—Meduzele n—au dinţi.
—Ştiu. Nici eu n—am spus că au. Am spus doar că *le—am învăţat* să se spele pe dinţi.
—Şi pe urmă?
—Acolo unde am fost noi, nu exista pe urmă. Totul e în acelaşi timp. Cînd mănînci, în acelaşi timp dormi, şi spui poezii, şi joci fotbal, şi te întrebi dacă bunicului o să—i treacă reumatismul, şi căşti, şi culegi vişine...
—Asta nu se poate, spuse fetiţa.
—Se poate cînd minţi, spuse băiatul. Orice se poate cînd minţi.
—Nu pricep nimic, ridică din umeri fetiţa. Voi aţi fost la mare. Nu era mai bine să—mi spui că aţi fost la mare?
—Nu.
—De ce ?
—Pentru că asta ştiai. De ce să—ţi spun ceea ce ştii?

—Aţi fost şi cu vaporul.
—Şi asta ştiai. De ce să—ţi mai spun?
—Ai adus scoici.
—Vezi că ştiai şi asta? Eu însă pot să—ţi spun ce nu ştii.
—Ce?
—De pildă, că am o călimară în care trăieşte un greier albastru. Noaptea las călimara deschisă şi el iese pe balcon şi cîntă. Sau, de pildă, că într—o zi am găsit în ureche un căluţ. Cîştigase un concurs, primise o coroană de frunze, dar îi fusese foame şi o mîncase.
147
—Ce—ţi mai trece prin cap! spuse fetiţa. Poţi vorbi aşa pînă mîine. Hai mai bine să cumpărăm o ascuţitoare—automobil.
—N—am bani! spuse băiatul.
—Am eu. Trebuie să cumpăr cu ei cafea, dar o să spun că m—am jucat cu tine şi i—am pierdut.
—Asta nu—mi place, strîmbă din nas băiatul.
—De ce? E tot o minciună.
—Mie îmi plac numai minciunile mele, spuse băiatul.

Şi plecă să se joace cu căluţul pe care l—a găsit în ureche şi să deşurubeze capacul călimării pentru că se însera şi greierele trebuia să iasă şi să cînte pe balcon.
148

SEARA ÎN CARE A FOST ZIUA BUNICULUI

Sînt fel de fel de bunici, se gîndea Ducu, şi e foarte bine că lucrurile stau aşa, pentru că ar fi nu ştiu cum dacă toţi bunicii ar semăna între ei, ar avea toţi acelaşi reumatism şi, cînd ar lua pensia, ar cumpăra aceleaşi bomboane cu gust de portocală. Nimic nu i se părea mai frumos şi mai drept decît că bunicii se deosebesc unul de altul şi mai cu seamă că bunicul lui se deosebeşte de toţi ceilalţi.

Uite, pînă şi ziua bunicului lui, în loc să înceapă dimineaţa, ca la alţii, a început abia seara, cînd de fapt trebuia să se sfîrşească. Cum e la alţii, la toată lumea, copii, taţi, mame — se ştie. Ziua lor începe de dimineaţă. Ziua lui a început chiar cînd nici nu se luminase bine afară şi prin fereastră intra în cameră lumina aceea un pic cenuşie şi un pic violetă, venind de departe, strecurîndu—se parcă prin perdele de ploaie şi prin păduri. Atunci l—a trezit tata, mai bine—zis bărbia aspră a tatii şi mirosul lui de tutun.

—Stimate tovarăşe, află că azi e ziua ta. împlineşti şapte ani, primii şapte ani din cei şapte mii şapte sute şaptezeci şi şapte

de ani cîţi vei împlini peste şapte mii şapte sute şaptezeci de ani. Dacă n—ai nimic împotrivă, te rog să creşti mare, să fii sănătos şi vesel şi patinelor să nu le faci duş, că ruginesc.

—Care patine? a întrebat Ducu.

—Să zicem că astea!

Şi tata a despachetat o pereche de patine cu rotile, care începură să strălucească în lumina aceea un pic cenuşie şi un pic violetă, adăugîndu—i şi un strop de argint verde.

Şi ziua mamei a început tot dimineaţa, nu chiar atît de devreme, dar tot dimineaţa, să fi fost zece sau unsprezece cînd tata i—a telefonat mamei să pregătească un milion de vaze, pentru că îi aduce el *ceva* ca să pună în ele, nu poate să spună ce, e secret. Ziua tatii a început şi mai tîrziu, cînd a venit el acasă, la prînz, şi mama i—a pregătit plăcintă cu caise, care erau să se ardă în cuptor, noroc că a venit o vecină şi a spus: „Mm, ce frumos miroase!", şi mama a sărit şi a spus: „Vai, plăcinta!"

Numai ziua bunicului a venit cînd se înserase de—a binelea şi, dacă mai întîrzia un pic, pleca fără să mai vină.

El, nepotul, s—a jucat toată ziua, mama a avut de făcut toate treburi le de pe pămînt, tata a venit obosit şi s—a culcat. Şi bunicul? Bunicul a făcut ce face în fiecare zi. S—a dus să cumpere pîine, a trecut pe la chioşc şi a luat ziarul, din care a citit şi i—a plăcut foarte mult că un alt bunic, din altă ţară, face înconjurul lumii într—o barcă singur—singurel, doar cu o pisică şi un papagal. A ascultat pe urmă ştirile de la radio, şi iar a citit, şi iar a plecat să mai cumpere ceva, poate cafea, poate unt, cine mai ţine minte?

Cînd s—a înserat de—a binelea şi băiatul a venit în casă, şi tata spunea despre o fată care cînta la televizor că—i zgîrie urechile, atunci mama a întrebat din bucătărie:

—În cîte sîntem azi ?

—Poate vrei să ştii în cîte vom fi mîine, i—a răspuns tata, pentru că azi aproape că a şi trecut.

—Bine, a spus mama, în cîte sîntem mîine?
150
—În 21!
—Cum ?! a ţipat mama. Va să zică azi e 20?
—Aşa s—ar părea, dacă între timp nu s—a schimbat numărătoarea.
—Vai! Vai! Atunci azi e ziua bunicului!

Şi mama a venit să—l sărute pe bunicul şi au sărit să—l sărute şi tata şi nepotul.
—Vai, cum am uitat, a spus pe urmă mama, ce rău îmi pare că am uitat!

Bunicul a rîs şi a spus că nu—i nimic, bine că mama îşi amintise totuşi, nu de alta, dar ar fi trecut ziua lui, aşa, fără s—o bage nimeni în seamă.

Sînt fel de fel de bunici, se gîndea băiatul, şi bunicul lui nu seamănă cu nimeni — pînă şi ziua sa a venit într—o seară.
151

PRIMA ZI, DACĂ VĂ INTERESEAZĂ...

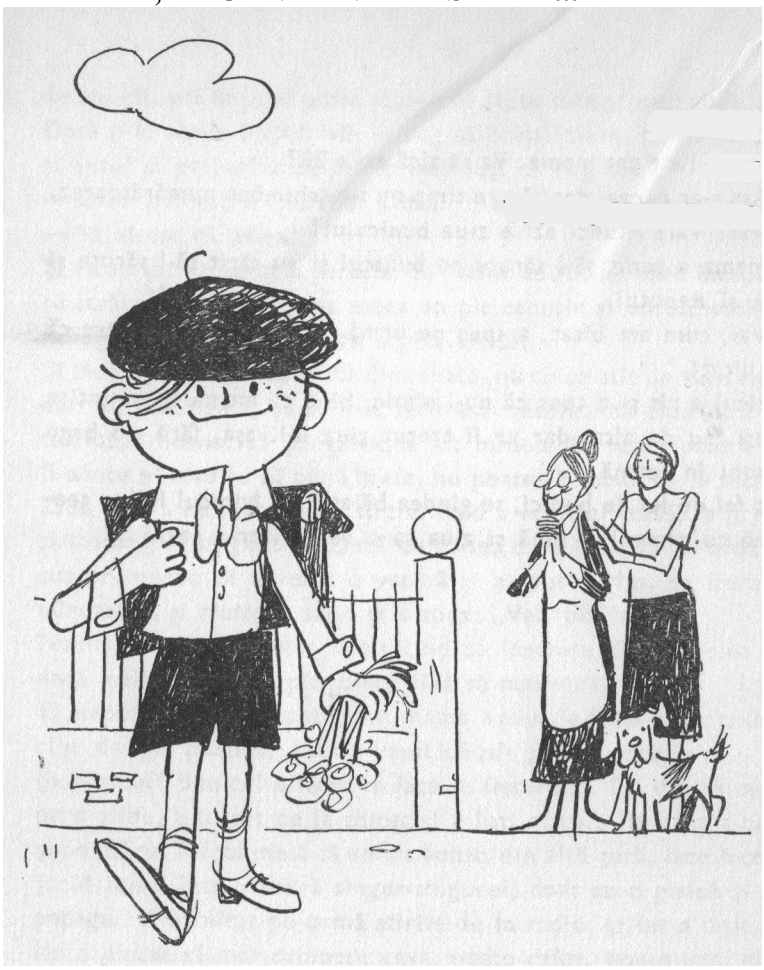

Nu—i purtaţi voi de grijă, ştie el şi singur cum o să fie. Uite, o să fie cam aşa, şi dacă n—o să fie aşa o să vedeţi. Mai întîi o să—i ducă în clasă. Singuri, bineînţeles că singuri. Mame, taţi, bunici — toată lumea acasă! În clasă nu intră decît elevii. Ceilalţi, aşa—i ordin de la direcţie, acasă! Sau unde are fiecare treabă. Totul e să nu pătrundă în clasă, ca nu cumva cineva, poate vreo mamă, poate vreo bunică să se apuce să

plîngă: „Vai, băiatul meu cum rămîne el singur", că asta ar fi nu ştiu cum, înţelegeţi, ar strica totul, păcat de flori şi de celelalte.

O să—i ducă, vasăzică, în clasă, dar mai întîi o să—i aşeze în rînd doi cîte doi, s—ar putea după înălţime, dar tot atît de bine s—ar putea după nimic. După înălţime ar fi că el ar trebui să intre în clasă cam ultimul, pentru că el a înghiţit un camion de vitamine şi a făcut şi o groază de injecţii cu tot felul de nu ştiu ce, aşa că acum a crescut; dacă se înalţă niţel pe vîrfuri ajunge chiar la ceva, dar nu poate să spună la ce, degeaba insistaţi că nu poate. Mai departe — adică după ce—o să se aşeze toţi — tovarăşa o să—i întrebe pe fiecare cum îi cheamă. Aici şmecheria este să nu te grăbeşti şi să spui cum te strigă acasă, că atunci toţi o să înceapă să rîdă de tine, vrînd să arate ce deştepţi sînt ei, pe cînd tu nici măcar cum te cheamă ca şcolar nu ştii. Fireşte, el o să răspundă că—l cheamă Dumitrescu I. Radu — şi toţi o să se mire ce e cu l—ul acela dintre Dumitrescu şi Radu, ce naiba caută între Dumitrescu şi Radu un I. Treaba lor, lasă—i să se mire, deşi hazul e că nu—i nimic de mirare, l—ul vine de la Ion şi Ion îl cheamă pe tata. Bună, nu—i aşa?

Mai departe — adică după ce—o să spună fiecare cum îl cheamă, tovarăşa o să—i întrebe cum se simt în clasă şi dacă nu cumva li s—a făcut dor de acasă. Nu, o să răspundă ei, nu i s—a făcut dor de nimic, încă nu—i cazul, se simte bine în clasă, e frumos, şi abecedarul de pe pupitru are un miros de ceva foarte nou, miroase aşa cum miros munţii cînd te apropii de ei, ştie el bine cum miroase abecedarul, l—a mirosit anul trecut pe—al Violetei şi parcă a simţit cum, zău, nu rîdeţi, a simţit cum *vede cu nasul munţii*.

Pe urmă — pe urmă gata. Prima zi de şcoală are şi ea un sfîrşit. Doar n—o să se apuce să scrie ori să

citească din prima zi, aşa ceva nu s—a mai pomenit. Numai mincinosul de Gicu zicea că tovarăşul lor, anul trecut, a scos în prima zi o carte mare, cu tot felul de cuvinte scrise în ea şi i—a pus pe toţi să citească, dar numai el, Gicu, chipurile, ştia, pe ceilalţi i—a lăsat repetenţi şi i—a trimis
153
înapoi la grădiniţă. Vă priveşte dacă n—aveţi ce face şi vreţi să credeţi ce spune Gicu!

Aşa, cam aşa o să fie în prima zi, o să fie ca şi cum nu s—a întîmplat nimic, adică nu nimic—nimic, ci nimic fără să ştie el, înţelegeţi. Nu că le—ar şti el pe toate, dar asta îl interesează, nu—i doar o zi oarecare, ce să mai vorbim!

Şi după prima zi o să vină a doua zi, după a doua o să vină a cincea şi uite tot aşa o să vină şi—o să vină pînă cînd o să fie el mare. Nu—i purtaţi voi de grijă, o să se descurce.

TATA S—AR PUTEA SĂ PLECE...

Iartă—mă, îi zise tata, ştiu că ai treabă, îl desenezi pe Pif şi mereu ţi se rupe vîrful creionului galben, dar mi s—a întîmplat eva şi trebuie să—ţi spun şi ţie, sîntem doar prieteni, nu pot să—ţi ascund nimic important. Adică, important e un fel de a pune, nici un lucru important nu seamănă cu altul important, uneori e important să duci la capăt o treabă grea şi complicată, alteori e tot atît de important să nu uiţi să spui bună ziua bunicului; înţelegi cum vine cu importantul ăsta, trebuie să ne mai gîndim dacă e ceva de capul lui.

Dragul meu, eu s—ar putea să plec. E adevărat, plecam şi pînă acuma dimineaţa de acasă şi mă întorceam la prînz sau seara, mai plecam cîte o dată cu trenul şi veneam peste două, trei zile,
ba, odată, cînd am fost nu ştiu unde pentru nu ştiu ce foarte nu
tiu cum, am lipsit chiar o lună şi cînd m—am întors — ţii minte? — ni s—a părut că nu ne—am văzut de un milion de ani.

Dragul meu, acum s—ar putea să plec şi să nu mă mai întorc. O, nu pentru că n—aş mai dori sau pentru că nu mi s—ar face dor de
ine, pentru că n—aş mai avea chef să joc table cu nea Fane, sau n—aş mai vrea să punem toamna gogoşari la murat, alegîndu—i să nu fie iuţi şi alegîndu—i să nu fie moi. S—ar putea să nu mă mai
155
întorc, uite—aşa, pentru că n—am să mai pot, o să merg şi o să tot merg spre tine, dar — ca să vezi caraghioslîc! — drumul în loc să se scurteze — iar mie, care merg fluierînd, să—mi apară deodată în faţă casa noastră, cu muşcatele noastre de pe balcon şi cu antena noastră ca un cocostîrc beat — o să se lungească mereu, da, ca o gumă de mestecat, dacă vrei tu, ca toate gumele de mestecat la un loc, nimeni nu ştie cît, şi nici eu, care ştiu atîtea, despre treaba asta nu ştiu mai nimic.

Aşa a plecat şi Duri, canarul tău — într—o zi, inimioara lui cît un nasture de la pijamaua ta s—a oprit, poate s—a speriat de ceva sau, poate, îmi dau eu cu părerea, a vrut doar să vadă cum e cînd sub puful galben de pe piept nu se mai zbate nimic — şi a văzut. Atunci a plecat, adică l—am ajutat noi să plece, el numai s—a lăsat cuminte să—l ducem şi cum n—am vrut să—l minţim, nu i—am spus să fie liniştit că o să se întoarcă, nu i—am spus să n—aibă grijă că o să se—ntoarcă, n—am vrut să—l minţim, ştiam că asta nu se poate, nu chiar totul se poate pe lume.

Aşa, dragul meu, am să plec şi eu mult mai devreme decît poate ar fi trebuit şi mult, mult mai devreme decît aş fi vrut. Vezi, nu ştiu dacă e important sau nu ce ţi—am spus, dar trebuia să—ţi spun, prea sîntem prieteni buni, şi—am rîs, şi—am cîntat amîndoi, şi—am alergat, şi—am pescuit amîndoi, şi—am învăţat, şi—am prins fluturi amîndoi, şi ne—am bătut cu zăpadă, şi—am făcut clătite amîndoi...

Ei, naiba să—l ia de creion galben, fă—l pe Pif cu altă culoare!
156

PE MÎINE, TRANDAFIRULE

Foarte drăguţ din partea ta, îi spuse tata trandafirului alb, ai făcut ce—ai făcut şi uite că ai mai înflorit o dată. Te rog să mă scuzi, nu prea credeam că mai eşti în stare de aşa ceva; acum îmi pare rău că m—am îndoit de tine, nu mi—am dat seama că eşti atît de ambiţios; poate că ar trebui să te răsplătesc într—un fel; m—aş simţi onorat dacă ai accepta să te invit la o îngheţată sau să te tratez cu o felie de pepene. Nu rîdeţi, dragi tovarăşi, nu—i nimic de rîs cînd cineva stă de vorbă cu un trandafir, mai cu seamă cu unul ambiţios ca acesta. Dacă n—aveţi altă treabă, pot să vă povestesc cîte ceva despre el, e o cinste pentru mine s—o fac, ba, dacă mă gîndesc bine, e chiar o datorie. Poate că vă amintiţi, a fost o iarnă foarte lungă, în martie încă mai înotam prin troiene, iar în aprilie, o lună care are frumosul obicei să vină totdeauna după martie, ne

157

mai îmbrăcam cu paltoanele şi nici vorbă să ungem patinele cu crema de faţă a mamei, aşa cum facem cînd ne gîndim că le—a trecut vremea şi trebuie să le urcăm în pod. Era frig şi termometrul de pe balcon avea guturai, strănuta şi tuşea, avea urechile îngheţate şi nasul roşu, mereu ne întreba dacă în casă mai funcţionează caloriferul, doar—doar ne—om îndura de el şi l—om pofti la un ceai de tei cu miere, să se mai dezmorţească şi să—l vadă pe Aşchiuţă cum povesteşte la televizor despre primăvara care nu mai vrea să vină. Ei bine, se apropia sărbătoarea de 1 Mai şi la şosea toţi trandafirii dormeau buştean; miliţianul îi fluiera să se trezească, toată lumea le striga să termine cu somnul, dar ei parcă nici n—auzeau, sforăiau de se cutremura şoseaua, visau cine ştie ce fluturi coloraţi, nu se gîndeau că mai sînt numai cîteva zile pînă cînd va trece pe lîngă ei, în coloană, oraşul întreg şi că lor li se cere să înflorească — au înflorit doar în fiecare an de 1 Mai, anul acesta ce au de gînd? Numai trandafirul nostru alb a fost harnic, n—a vrut să lipsească de la sărbătoare şi n—a lipsit. Arată grozav de mîndru de isprava lui, deşi pe la 11 sau 11 şi jumătate, cam atît era ceasul cînd mi—am prins bobocul dăruit de el la butonieră, ce credeţi că se întîmplă? O garoafă de hîrtie îl întreba dacă şi el e tot de hîrtie. Ca să vedeţi ce e în stare să întrebe o garoafă de hîrtie, vă spun ca să vă daţi seama ce poate fi în capul unei garoafe de hîrtie, cît e de nepricepută, vai de ea, sărăcuţa! Dar să nu mai vorbim despre lucruri triste, dragi tovarăşi, să vorbim mai bine despre vara care se sfîrşeşte, despre cum a fost la munte şi dacă veveriţele sînt sănătoase, ronţăie alune şi gătesc tot atît de straşnic ciupercile. Stăteam cu burta la soare ori culegeam zmeură din poieniţă şi nici nu ne gîndeam la trandafirul nostru alb. Credeam că a înflorit o dată şi gata, nu ne aşteptam la surpriza asta, eram, dacă îmi daţi voie şi dacă înţelegeţi cuvîntul, nişte ingraţi; e cazul să ne facem autocritica şi să promitem că ne vom strădui să devenim oameni cumsecade. Uite, trandafirul nostru alb a înflorit iar, i s—a făcut iar dor să meargă în coloană, la manifestaţie,

158
ştie că mîine e 23 August şi la manifestaţia de mîine vor fi toate florile, cum să lipsească tocmai el?

Mîine—dimineaţă, îi spuse tatatrandafirului alb, ne trezim devreme şi plecăm. Ai timp destul să—ţi iei rămas bun de la grădină şi de la banca verde, de la stropitoarea cu mînerul rupt şi de la toţi aceşti dragi tovarăşi. Adică nu, acestor dragi tovarăşi să le spui numai la revedere, cu ei o să te întîlneşti, vreau să spun că ei o să se mai întîlnească cu tine; mîine—dimineaţă vor privi manifestaţia la televizor şi te vor vedea. După ce vom trece prin faţa tribunelor, vom merge amîndoi la o bere, şi toată lumea, cînd o să ne vadă stînd la masă, o să ştie că venim de la manifestaţie, de unde oare mai pot veni un bărbat şi un trandafir alb într—o zi de sărbătoare ca asta?

Pe mîine dimineaţă, trandafirule alb, şi tot ce mai am să—ţi spun îţi spun mîine pe drum, avem tot timpul, mîine e ziua tuturor cuvintelor frumoase, le—am strîns întregul an şi de ani şi ani pentru ziua aceasta.
159

POVESTE FĂRĂ MISTER

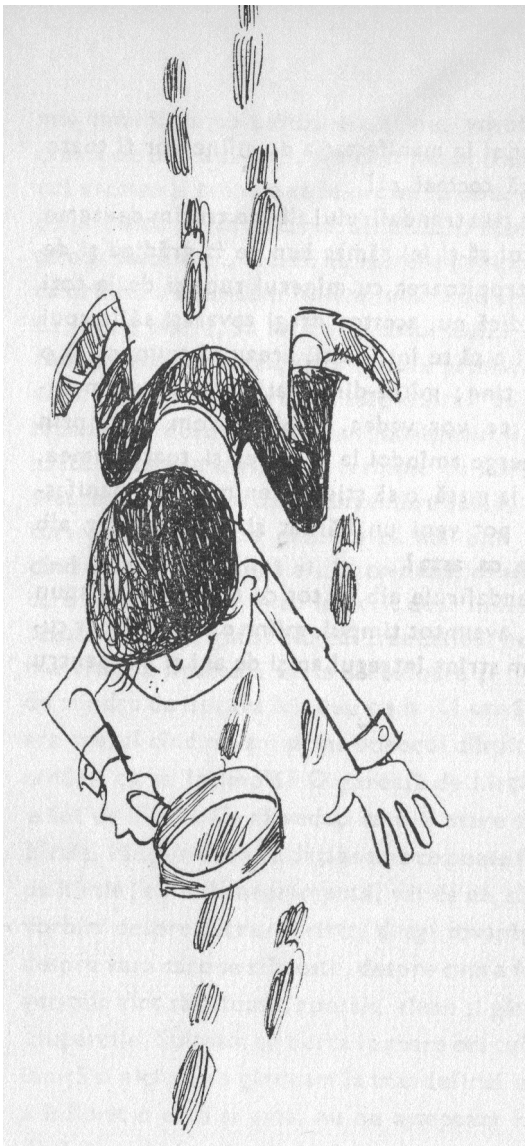

Trăind printre mistere, lucrînd cu mistere, detectivii au ei înşişi cîte ceva misterios, o privire misterioasă, un zîmbet misterios, în sfîrşit, un *aer* plin de mister, înţelegeţi ce vreau să spun prin *aer,* mă gîndesc la tot ce se citeşte pe faţa lui, în gesturile lui,

160

mă rog, spuneţi odată că înţelegeţi, n—am chef să vă dau o mie de explicaţii. Ei bine, Costi se uita în oglindă, nu, nu acum, în general vorbind, cînd se uita în oglindă sau, mai exact, cînd se gîndea la înfăţişarea sa, tocmai asta îl supăra, faptul că nu zărea nimic misterios, avea o mutră prea *clară,* semăna cu un băiat oarecare de treisprezece ani, semăna cu un elev din clasa a şaptea, adică întocmai cu ceea ce nu dorea să semene. Detectiv cu o practică îndelungată — nu descoperise el, anul trecut, misterul dispariţiei becurilor din lift şi din holul blocului, nu fusese el acela care, înaintea vacanţei de iarnă elucidase problema nasturilor tăiaţi de la paltoane? — se simţea nefericit să constate că nimic din înfăţişarea sa nu—l recomanda ca atare, că trăind printre mistere, luwînd cu mistere şi dezlegînd mistere, tocmai el n—avea ceva, dacă nu totul, măcar cît de cît misterios. Orice ar fi făcut, privirea nu şi—o putea schimba, nici zîmbetul, rămînea victima unui *aer* de băiat ca mulţi alţii, de elev care ştie la matematică şi ştie la română, ba pînă şi la muzică; dacă se întîmplă să confunde un diez cu un becar, se scuză, se roşeşte, se roagă să mai fie ascultat, nu suportă notele proaste, nu se poate obişnui cu ele.

A izbutit, şi nu fără eforturi, să—şi apropie un pic de mister în felul de a vorbi. A renunţat la răspunsurile precise; cînd e întrebat ceva, face întîi o pauză, strecoară printre cuvinte cîte un *mde* sau *poate* sau *ştiu şi* eu? Răspunsurile vagi cer şi gesturi vagi, şi în această privinţă a obţinut unele rezultate.

—Mergi la ştrand, Costi?

Pauză.
—Mde...
—Ce—i azi, Costi, miercuri sau joi?
Pauză.
—Poate...
—O fi existînd, Costi, viaţă pe alte planete?
Pauză.
—Ştiu şi eu?...
161
Numai atît însă e prea puţin, vede, ştie bine că—i prea puţin, dar, din păcate, mai mult nu poate, probabil toţi oamenii au o limită, iar limita lui este asta: să se mulţumească cu jumătăţi, cu sferturi de măsură.

Adevărata nenorocire îi fu însă dat s—o trăiască în ziua cînd, constatînd că i—a dispărut stiloul „Flaro", Marin G. Dobrică, colegul lui de bancă, colegul pe care nu o dată şi nu fără duioşie îl strigase chiar Marinică, alintîndu—l ca acasă, folosind un diminutiv exclus din vocabularul oricărui detectiv ce se respectă, cum spuneam, Marin G. Dobrică, trezindu—se că nu—şi găseşte netrebnicul acela de stilou verde şi ros în dinţi, nici gînd să i se adreseze lui, nici gînd să—i spună: „Mă Costi, tu eşti omul meu, tu o să dezlegi misterul, ştiu că eşti în stare, ai dovedit—o de o mie de ori, mă bizui pe tine, pe *fierul* tău." Nu! Marin G. Dobrică îi spuse toate acestea lui Dan, un începător, un intrus, un amator cum sînt atîţia, un *nimeni,* ce să mai vorbim? Bine, domnule Marin G. Dobrică, o să te căieşti, vine şi clipa asta, n—ai grijă, o să—ţi găsească Dan stiloul cînd o da lemnul tablei muguri şi cînd o face scaunul de la catedră vişine. Să nu—ţi închipui însă că mă dau bătut. A zis—o la timpul lui Lăpuşneanu: „Dacă voi nu mă vreţi, eu vă vreau!" Dacă tu, Marin G. Dobrică, nu mă vrei, eu te vreau! Voi începe şi eu cercetările mele.

Urmară cîteva ore grele pentru Costi, poate cele mai grele din cariera sa. De bănuit nu putea bănui pe nimeni. în principiu e nedemn să—ţi suspectezi vreun coleg, să—l acuzi, fie şi numai în gîndurile tale, cînd nu te aude nimeni, de o faptă atît de gravă cum este furtul unui stilou, fie el şi „Flaro", adică ceva care ar vrea să fie stilou, aduce cu un stilou, se vinde chiar ca stilou, dar nu—i cu mult mai evoluat decît o pană de gîscă. Dan, dimpotrivă, porni de la ideea că toată lumea trebuia bănuită şi el fu primul care îşi răsturnă buzunarele, cu convingerea că un detectiv nu trebuie să fie sigur de nimic, nici măcar de el însuşi. Rezultatul percheziţiei generale? Moft. Metoda de deducţie a lui Costi se baza pe *psihologie,* dacă ştiţi ce înseamnă aşa ceva, iar dacă nu ştiţi, luaţi dicţionarul
162
şi vedeţi că psihologia este ştiinţa care se ocupă cu studierea activităţii sufleteşti a omului, psihologul fiind un cunoscător al firii omeneşti. Păi cine putea să—l cunoască mai bine pe Marin G. Dobrică, cine să—i observe şi să—i cerceteze mai bine *activitatea sufletului* decît colegul său de bancă?Concluzia? Marin G. Dobrică era *din punct de vedere psihologic* un uituc fără pereche. Cîteva întrebări precise şi abile „Pe unde ai fost înainte de a veni la şcoală?" „Ai mai avut nevoie de stilou pe unde ai fost?",, L—ai scos cumva?" Şi iată descoperită pista conducînd spre dezlegarea misterului. Da, Marin G. Dobrică mai fusese pe undeva înainte de a veni la şcoală. Da, Marin G. Dobrică mai avusese nevoie de stilou pe unde fusese. Da, Marin G. Dobrică scosese stiloul. Completase cu el, la poştă, adresa pe un plic care i—l încredinţase o mătuşă ca să... mă rog, poveste lungă, să lăsăm adresele, să lăsăm mătuşile. Poşta era la doi paşi. În recreaţia mare, Costi alergă pînă acolo, întrebă dacă nu cumva s—a găsit un stilou „Flaro", i se puse întrebarea: „Ce fel de stilou «Flaro»?" şi el răspunse: „Verde şi ros în dinţi", apoi…

Apoi, ce?

Ce importanţă mai are bucuria lui Marin G. Dobrică şi mutra acră a lui Dan?

Numai el nu se schimbase. Nici această misiune nu—l schimbase. Probabil oglinda i—ar fi restituit acelaşi *aer* de băiat şi de elev, fără nimic misterios, fă—ră ni—mic mis—te—ri—os.
—Cum ai făcut de—ai găsit stiloul, Costi?
Pauză.
—Mde...
—Ţi—ai bătut mult capul?

Pauză.

—Poate...

—Mă, Costi, eşti grozav!

Pauză.
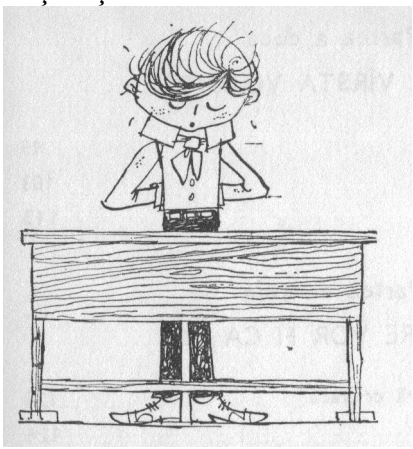
—Ştiu şi eu?